

Svajan.

Katholska protyka

za Hornju Łužicu

na přestupne lěto

1884.

Štjdomnath lětnik.

J. S.

W Budišinje.

Z nakładom towarstwa ss. Cyrilla a Methodija.

W kommissiji J. E. Smolerja.

Čištěč Smolerjec knihčištěčjetnje w maciččnym domje w Budišinje.

I. Lěto 1884 je pšhestupne lěto a ma 366 dnom.

II. Róčne protyčene znamjenja.

- 1) Njedźeliski pišmit: F. E.
- 2) Žlota liczba: 4.
- 3) Ćpatty: III.
- 4) Wobwod slónca: 17.

III. Zaćmića.

- 1) Slónco so tji króć z džěla začmi, a to 27. měrca, 25. hapryla a 18. oktobra; tola njebudže žane tutych začmicow pola naš widžecž.
- 2) Měsacžk so dwójcy dospołnje začmi, a to 10. hapryla a 4. oktobra. Tute poslednje budže tež pola naš widžecž. Zapocžatk začmicza 4. oktobra wječor w 9 hodž. 10 min., kónce po połnocy 12 hodž. 44 min.

IV. Styri lětne časy.

- 1) Malčžo zastupi 20. měrca rano w 6 hodž. Džen a nóc so runataj.
- 2) Lěčžo zastupi 21. junija rano w 2 hodž. Najdlějši džen a najkrótscha nóc.
- 3) Razyma zapocžnje so 22. septembra popołdnju w 4 hodž. Džen a nóc so runataj.
- 4) Žyma so zapocžina 21. decembra dopołdnja w 10 hodž. Najkrótschi džen a najdlějšcha nóc.

V. Kwatembry abo suche dny.

- 1) We posčje: 5., 7. a 8. měrca.
- 2) Po Swjatkach: 4., 6. a 7. junija.
- 3) Razymu: 17., 19. a 20. septembra.
- 4) W adwencie: 17., 19. a 20. decembra.

VI. Njebjeske znamjenja zwěrjatnika.

boran,	law,	tšělnik,
bňk,	knežna,	kozoróžk,
dwójnitaj,	waha,	wódny muž,
rač,	šchorpion,	rybje.

VII. Póstne dny.

- 1) Połny póst (*): za džen jedynkróćne dospołne nasyčjenje z woštajenjom mjašnych jědžow.
 - 2) Wšchědny póst (†): same woštajenje mjašnych jědžow.
 - 3) Wolóženy póst (*): za džen jedynkróćne dospołne nasyčjenje z dowolnosčju mjašnych jědžow.
- ad 1. Połny póst je: popjelnu srijedu, wšchitke pjatki 40dnowskoho posta, srijedu a pjatk suchich dnom, poslednje 3 dny martrownoho tydženja a patoržicu.
- ad 2. Wšchědny póst je na wšchitkich wšchědnych pjatkach cyžoho lěta.

ad 3. Wolóženy póst je: wšchě džělane dny 40dnowskoho posta, hdžž połny póst (hl. pod 1) njeje, sobotu suchich dnom, wigilije pšched Swjatkami, s. Pětrom a Pawoľom, donjebjesnazacžom s. Marije a wšchitkimi Swjatyimi.

Ž chla ma so katholicke kšchescžan w nastupanju posta toho dzeržecž, šchtož kóžde lěto biskop w swojim pastyrškim liščje (njedźelu Quinquagesima) postaja.

VIII. Wukład někotrych přikrótšenjow.

- 1) Pola „šhadženja a khowanja“ měsacžka namakašch: pšchi pšchibjerachym měsacžku kš. r., to reča: khowanjo rano (tehdom měsacžk wodnujo šhadža, swěcži w nocy a khowa so po połnocy); wokoło połnoho měsacžka steji pšchecy: šfh. w., to je: šfha=dženjo wječor (měsacžk do połnocy šfhadža a swěcži pšchěz cyžu nóc); pšchi wotebjerachym měsacžku steji: šfh. r., to je: šfhadženjo rano (měsacžk halle po połnocy, na ranjo, šfhadža); na młody měsacžk namakašch pak pšchecy: kš. w., to reča: khowanjo wječor (měsacžk do połnocy so khowa a potom nje-swěcži za cyžu nóc); h. je hodžina, m. minuta.
 - 2) Pola „hermanow“ reča znamješchto * šfótny, znamješchto † pak klamařski a šfótny hermanf. Šdžž nicžo njeje itajene, tam je jenož klamařski hermanf.
 - 3) We protyčy Swjatyach reča: bž. bamž, b. biskop, wčž. cyrkwinški wuczeř, m. martrar abo martrařka, k. kejžor abo kejžorka, kr. kral abo kralowna, w. wuznawat, knž. knježna, wd. wudowa.
- Dalsche pšchikrótščenja so lohcy zrozemja.

IX. Wukład swjedžeńskeje protyki.

- Swjedženje z tołstym káčonškim pišmom čžiščžane su pšchikazane swjate dny.
- Swjedženje z tołstym němškim pišmom čžiščžane su „małe swjate dny“.
- Swjedženje ze wšchědnym ale šchěřšchim pišmom čžiščžane su cyrkwinške swjate dny.

X. Jutrowna tabella.

Lěto.	Popjelna srijeda.	Jutry.	Swjatkj.	1. njedźela adwenta.
1884	27. febr.	13. hapr.	1. junija	30. nov.
1885	18. febr.	5. hapr.	24. meje	29. nov.
1886	10. měrca	25. hapr.	13. junija	28. nov.
1887	23. febr.	10. hapr.	29. meje	27. nov.
1888	15. febr.	1. hapr.	20. meje	2. dec.
1889	6. měrca	21. hapr.	9. junija	1. dec.
1890	19. febr.	6. hapr.	25. meje	30. nov.
1891	11. febr.	29. měrca	17. meje	29. nov.
1892	2. měrca	17. hapr.	5. junija	27. nov.
1893	15. febr.	2. hapr.	21. meje	3. dec.
1894	7. febr.	25. měrca	13. meje	2. dec.
1895	27. febr.	14. hapr.	2. junija	1. dec.

Januar,

wulki rójk, ma 31 dnow.

Słoneczka		Mjesacjka	
skhadz.	chw.	Mjebi.	skh. a fh.
h. m.	h. m.	gitanjo	h. m.

1	Wutora	Wobrezanj. Jėzus.	8	5	4	2		fh.	w.
2	Srjeda	Matarius, abt	8	5	4	3		8	53
3	Schtwórtk	Genowesa, knjezna	8	5	4	4		10	6
4	Pjatk	† Rigobert, biskop	8	4	4	5		11	19
5	Sobota	Telesfor, bž. m.	8	4	4	6		fh.	r.

6. Dnyoh Kralow (Episanija). Scj.: Ğdnyž bė Jėzus w Bethlehemje Żuba narodženy. Mat. 2, 1—12.

6	Mjeđzela	Wozj. Jėz. 3 Kral.	8	4	4	8		12	34
7	Póndzela	Lucian, martrač	8	4	4	9		1	50
8	Wutora	Bohumil; Severinus	8	4	4	10		3	6
9	Srjeda	Julian a Basiliſsa, mm.	8	3	4	11		4	19
10	Schtwórtk	Marcian; Agatho, m.	8	3	4	12		5	26
11	Pjatk	† Hygin, bž. m.	8	3	4	14		6	25
12	Sobota	Arkladius; Probus	8	2	4	15		fh.	w.

1. mjeđzela po j. 3 Kralach. Scj.: Dwanaczełetny Jėzus w templu. Lut. 2, 42—52.

13	Mjeđzela	Beronika, knjezna	8	1	4	17		5	52
14	Póndzela	Hilarius, b. wež.	8	1	4	18		7	5
15	Wutora	Pawoł, 1. puſtnik	8	0	4	19		8	16
16	Srjeda	Marcellus, bž. m.	7	5	9	21		9	24
17	Schtwórtk	Antonius, abt	7	5	8	23		10	30
18	Pjatk	† Stoł j. Pėtr. w Rom.	7	5	7	24		11	35
19	Sobota	Kanut, kral m.	7	5	7	25		fh.	r.

2. mjeđzela po j. 3 Kralach. Scj.: Jėzus na kwoj w Kana. Jan. 2, 1—11.

20	Mjeđzela	Ğabian a Bojcz.	7	5	6	27		12	39
21	Póndzela	Ğańža, knjz. m.	7	5	5	29		1	41
22	Wutora	Vincenc, martrač	7	5	4	31		2	41
23	Srjeda	Skubjenje j. Marije	7	5	3	32		3	40
24	Schtwórtk	Timothej, bisk. m.	7	5	1	34		4	34
25	Pjatk	† Wobrocž. j. Pawoł.	7	5	0	36		5	24
26	Sobota	Polhkar, bisk. m.	7	4	9	38		6	9

3. mjeđzela po j. 3 Kralach. Scj.: Jėzus wuſtrowi ſtotnikowoho ſyna. Mat. 8, 1—13.

27	Mjeđzela	Jan Chryſoſtom, b. w.	7	4	8	40		6	47
28	Póndzela	Julian; Raymond	7	4	7	41		fh.	r.
29	Wutora	Otilija, knjezna	7	4	6	42		6	40
30	Srjeda	Martina, knjz. m.	7	4	4	44		7	54
31	Schtwórtk	Pėtr z Molaska, wuzn.	7	4	3	46		9	8

1. Nowe lėto. — 2. Landtag = Lohntag, wupkaczenjo mždy. — 7. Dowolenjo kwojnych wjeselow. — 25. Płaczi kwoz.

„Pajmy ſo matych blecžkow na ſwojej duſchi! Ğdnyž proča kedžbu nimamy, jomu na draweje ſo nahromadžić dany a njewobaramy, zaſhđli ſo won a ſkazy draftu.“
S. Zfidor.

I. Hermanki.

- 2. Lipſt. Mjeſwacžidko.*
- 4. Kuland.*
- 7. Kulow.*
- 28. Kinspórt.* Subai.

II. Mėsačkowe přemėnjenja.

- Prėni bėrtk 5. januara w noč 10 h. 31 m.
- Polny mjeſacžk 12. januara wječor 4 h. 22 m.
- Poſledni bėrtk 20. januara rano 6 h. 18 m.
- Młody mjeſacžk 28. januara rano 5 h. 56 m.

III. Wjedro po mės. přemėnjenjach.

Prėnje dny januara ſu poſhmurjene; z 5. jan. ſo wunjedri a je rjenje, ale křetno žyma. Tež polny mjeſacžk 12. lubi rjany čas, kiž pał wjac bolho njetrja. Zaſtupja pſchemėnjate dny. Po 20. duja ſplne mětry a wichory, kotrež z młodym mjeſacžkom (28.) nowy ſněh pſchicžerja.

Swjata Ğańža pſchinjese ſchtomam nowu mježdu. — Mjewedra w januaru hroža z dolhej žymu.

IV. Cyrkwinska protyka.

- 1. Pſchikazany ſwjaty džen z nyſhporom.
- 5. Do božeje mſče poſhweczenjo wody, ſele a krydž. Zapocžatk ſweczenja domow.
- 6. Swj. 3 Kralow. Pſchikazany ſwjaty džen. Do božeje mſče ſo woruch a mara ſweczi.
- 19. W Chroſćanſkej woſadže a tež druhdže tam a ſem lubjenu pſſtny džen k czełeži ſwj. martrarja Bojczana za zwarnowanjo pſched morom a ſtraſčneje khorocžu.
- 20. Lubjenu ſwjaty džen z nyſhporom w Chroſćanſkej, Mjebjeleczanſkej, Kadowſkej a Kulowſkej woſadže, w Kłochrje Marijnej Ğwėdže a w Róžencze. — W Chroſćicach a Mjebjelczicach doſpolny wotpuſt bratſtwa ſwj. Bojczana. — W Kulowje titularny ſwjedžen bratſtwa „ſtėlnikow“ z doſpolnym wotpuſtom za ſobuſtaw bratſtwa „ſtėlnikow“ a „ſkapulira“; tež ſwjedžen towarſtwa „Jėzuſowoho dječatſtwa“ z doſpolnym wotpuſtom a božeji mſchu za wotemrjete ſobuſtaw. — Ze tež Mjena Jėzuſowoho tón džen.
- 21. W Chroſćicach we 8 h. boža mſcha za bratſtowo ſwj. Bojczana.

Jadriješka.

„Ğdnyž budže tón Anjez něhdy juđiciz, njebudže ſo praſheč, hač je ſchtó mnič abo puſtnik byl, ale hač je ſchtó wėrny křeſćan byl. Wėrnomu křeſćanej pał ſtuča, zo ſtajnje we wutrobje noſy luboſež, w horeče wėrnosež a w czele cziſtotu.“
S. Ğugo, biskop.

„Ze nětko dleje hač 40 lėt, zo ſo ze wichej pilnoſću proćuju, tumscht, ſo w odlicž, nawutnyč. Mjeſim pał hač dotal žane ſpomozniſche waſhnoju modljenja namakacž moht, hač te, zo runja křudomu ſlepomu proſćeſtomu džećežu pſched Boha ſtupiwſchi wo joho ſmilnoſež wolam.“
Gerjoa.

„Kotſiž do wulkič hřechow padaja, za-poczinaja z matymy.“
S. Bernard.

Februar,

mały rózł, ma 29 dnów.

Słoneczka	
řhadz.	řhow.
h. m.	h. m.

Měsaczka	
Měs.	řh. a řh.
řnamjo	h. m.

1 Pjatt	† Ignac, bisk. martr.	7 41	4 48		10 23
2 Sobota	Ekiztořej. ř. Marije	7 40	4 50		11 39

4. njeđzela po ř. 3 Kralach. Sez.: Jezus řtaji w řhor na morju. Mat. 8, 23—27.

3 Njeđzela	řłazij, bisk. martr.	7 38	4 52		řh. r.
4 Póndzela	řandrij Korfinski, b.	7 36	4 54		12 54
5 Wutora	řgatha, knjz. martr.	7 35	4 56		2 6
6 Srjeda	Dorotheja, knjz. m.	7 33	4 57		3 13
7 řhtwórtř	řomuald, wuzn.	7 31	4 59		4 14
8 Pjatt	† řan z řatha, wuz.	7 30	5 0		5 6
9 Sobota	řaplona, knjz. martr.	7 28	5 2		5 50

Njeđzela Septuagesima. Sez.: Dželačerjo do winicy pošłani. Mat. 20, 1—16.

10 Njeđzela	řcholařtka, knježna	7 27	5 4		6 27
11 Póndzela	řitus, biskop	7 25	5 6		řh. w.
12 Wutora	řulalija, knjz.; řerhard	7 23	5 8		7 4
13 Srjeda	řranc ze řales, wcz.	7 21	5 10		8 12
14 řhtwórtř	řartrarjo řapanřej	7 19	5 12		9 19
15 Pjatt	† řyrrill řlexandrijřki	7 17	5 14		10 23
16 Sobota	řuliana, knjz. martr.	7 15	5 15		11 26

Njeđzela Sexagesima. Sez.: řymjo na w řchelatej roli. řuf. 8, 4—15.

17 Njeđzela	řnastafijus, martrač	7 13	5 17		řh. r.
18 Póndzela	řimeon, bisk. martr.	7 12	5 18		12 28
19 Wutora	řabin, měřšn. m.	7 10	5 20		1 27
20 Srjeda	řucharjus, biskop	7 8	5 22		2 21
21 řhtwórtř	řaximian, biskop	7 6	5 24		3 13
22 Pjatt	† řtol ř. řetra w řnt.	7 4	5 26		4 0
23 Sobota	řětr Damian, wuczet	7 2	5 28		4 42

Njeđzela Quinquagesima. Sez.: Jezus řahoji řlepoho. řuf. 18, 31—43.

24 Njeđzela	řřchestupny džen	7 0	5 29		5 19
25 Póndzela	řMatij, japořhtol	6 58	5 30		5 51
26 Wutora	řestor, bisk. martr.	6 56	5 32		6 20
27 Srjeda	†* řopjelna řrjeda	6 54	5 34		řh. w.
28 řhtwórtř	* řoman, abt	6 52	5 36		8 7
29 Pjatt	†* řufin a řheofil, m.	6 50	5 38		9 25

1. Kralowřte dawki. — 20. Wuzwolny džen řoho řwjatořeje bamžra řeona XIII. (1878). — 26. řóřtnicy. řłoneženjo řwajnyř a toho řunježra wjeřelow.

„řłianořej je řamowolna wrótnořej.“ ř. řawřřtn.

„řeje řu řařež nje winowatořeje a row řańbicziwořeje.“ ř. řambrowjusz.

„řo je řrudne řańhonjenjo, řo řubořej ř řohu a ř řobožnořej w tej měrije wotebjera, w řotřež řadořej řa řejemi řłicłbjera.“ ř. řieronymusz.

I. Hermanki.

4. řufow.* řarow.†
6. řjeřwaczidlo.* řadeberg.*
8. řuland.*
11. řhorjelc.† řufow.*
16. řudyřšin.*
23. řalawa.*
25. řalawa. řamna.* řojerec.† řrody.†

II. Měsaczkowe přeměnenjenja.

- ☾ řřeni řertř 4. řebnuara rano 6 ř. 52 m.
- ☉ řořny měřacž 11. řebnuara rano 5 ř. 43 m.
- ☾ řořledni řertř 19. řebnuara rano 4 ř. 8 m.
- ☉ řłoby měřacž 26. řebnuara wječřor 7 ř. 30 m.

III. Wjedro po měs. přeměnenjach.

řněř ze řańđenoho měřaca řopuřečzi, je řať (4.) w řhorowřty njeľubozny řzař. řořny měřacž 11. řřhijere řař řněř a řeřečej, řotřž řež w řořlednim řertřu 19., řruhdy z w řhorami, ďale řraje. ře-ľi na řłoby měřacž 26. wěřřř z řořnoč, řo wuwjedri; ďu-ľe-ľi řať z řořnja abo wječřora, řařtupja nowo řeřečřowe ďny.

řďnj je řwečř-Marije w řhorowřty a řněřowřty, njeje řaľečřo wjac ďaloto; je-ľi řať řwěťto a řařao, njeřřhřĩdže řřřečře řaľečřo řať řhěťe. — řa „řtol řwj. řetra“ řořlednja wľařtořečřka řwoje řněřdo řař řyta.

IV. Cyrkwinska protyka.

2. řwjaty džen. — řo řožeje řiřě řwjeczenjo řwěčřow a wobřhad.
 3. řyrrwinřki řwjaty džen. řo řožeje řiřě řwjeczenjo řwěčřow ř čłečej řwj. řłazija a řohnowanjo řłojow.
- ře řadworju měřaczna njeđzela řratřwa řezujowere řmjeřtnice řřřnořeje ř wuprořhenju řbožneje řmjeřče.
- řřř řřp.: řadworřte řratřwo „řezusoweje řmjeřtnice řřřnořeje“ ďerži řjawnu řhromadnu řyrrwinřku řobožnořej:
- a) řoždu řjatt rano, b) řoždu njeđzeli po řuchid ěnač řopoldnju, c) řoždu njeđzeli po wřchěř ěuchach a řjatu njeđzeli řořta, na řotřymajž ěuomaj je ěořpořny wotpuř.
25. řwjaty džen z řředowanjom.
 26. řopoldnju řđali řo wřřittē wupřřhenjo z wottarjow.
 27. řopjelna řrjeda. řyrrwinřki řwjaty džen; řo řožeje řiřě řwjeczenjo řopjela a řotřuřhenjo z nim. řořny řořt, ř. r. řa řeři řednyřčřne ěořpořne řařřenjo z wottajenjom řjajnyř řeđřow. řajř řořt je řudj z ř* woznamjenjenj.
- řapoczat řłčtyřečřĩdnowřřřo řo řořta a řutrowneje řproweđže.
28. řwolóženy řořt, ř. r. řa řeři řednyřčřne ěořpořne řařřenjo z řowolnořeju řjajnyř řeđřow. řajř řořt řaja z wuwzadžom njeđžel wřě ěny řodnowřřřo řořta, na řotřyřž řořny řořt njeje, ďale řoboty wo řuchid ěnač a řigilije řřhē řwjatřami, řřhē řwjedzenjami: řwjateju řetra a řawola, řwj. řarije řonjeřeřowadža a wřchěř řwjatřy. řłone řořt je řudj z * woznamjenjenj.

Hapryl, jutrownik, ma 30 dnów.

kthadż.	khow.	knieb.	Stóniczka		Miesiaczka	
			h. m.	h. m.	h. m.	h. m.

1 Wutora	* Hugo, biskop	5	38	6	32		h. r.
2 Erjeda	* Franc z Paula, w. ☾	5	36	6	34		12 58
3 Shtwórtk	* Richard, biskop	5	33	6	35		1 47
4 Pjatk	† * 7 boloscj. s. Mar.	5	31	6	37		2 28
5 Sobota	* Vincenc Ferrerski, w.	5	29	6	38		3 2

6. niedzela posta (Palmarum). Scj.: Jezusowy slawny pucj do Seruzalema. Mat. 21, 1–9.

6 Niedzela	Bołmoneczka; Sixt, b.	5	27	6	40		2 31
7 Póndzela	* Herman Józef, w.	5	25	6	41		3 57
8 Wutora	* Amancius, biskop	5	23	6	43		4 21
9 Erjeda	* Marija Kleofy	5	20	6	45		4 45
10 Shtwórtk	† * Zeleny shtw. ☺	5	18	6	46		fsh. w.
11 Pjatk	† * Wulki pjatk; Leo	5	16	6	48		8 3
12 Sobota	† * Jutrowna sobota	5	13	6	50		9 5

Jutry. Scj.: Jezus je wot smjerecze stanyl. Mark. 16, 1–7.

13 Niedzela	Jutrownička	5	11	6	52		10 3
14 Póndzela	Jutrowna póndz.	5	9	6	53		10 56
15 Wutora	Jutrowna wutora	5	7	6	54		11 46
16 Erjeda	Marcus, biskop	5	5	6	56		fsh. r.
17 Shtwórtk	Anicet, biskop	5	3	6	58		12 31
18 Pjatk	† Baluin, biskop ☾	5	1	6	59		1 10
19 Sobota	Simon, m.; Leo IX.	4	59	7	1		1 45

1. niedzela po Jutrach: Wela niedzela abo mlode Jutry (Duařimodogeniti). Scj.: Jezus so Domařskej ziewi. Jan. 20, 19–31.

20 Niedzela	Theotim, martrať	4	57	7	3		2 16
21 Póndzela	Anselm, bisk. nucj.	4	55	7	4		2 45
22 Wutora	Soter a Rajus, mm.	4	53	7	5		3 12
23 Erjeda	Jurij, m.; Adalbert	4	51	7	7		3 39
24 Shtwórtk	Fidelis ze Sigmar., m.	4	49	7	9		4 9
25 Pjatk	† Marć, scj.; Sl. R. ☉	4	47	7	10		h. w.
26 Sobota	Pletus a Marcellin, m.	4	45	7	12		8 30

2. niedzela po Jutrach (Misericordias). Scj.: Jezus dobry pastyr. Jan. 10, 11–16.

27 Niedzela	Anastasijs, bamž	4	43	7	14		9 44
28 Póndzela	Pawol wot křciža, w.	4	41	7	16		10 48
29 Wutora	Pětr, martrať	4	39	7	17		11 43
30 Erjeda	Khatyrna Senenska	4	37	7	19		h. r.

1. Dawk za wopalenisku pokladnicu. — 4. Narodny džen J. Mik. biskopa Franca (1811). — 7. Dowolenjo křařinych wjeselow. — 23. Narodny džen J. Maj. krala Alberta (1828). — 30. Přeni termin dořhodneho dawka.

„Njeczi ťte rycze bóržy cžiowjeťa wonjeczescja, a shtoz wón rady stychi, pocžina stóniczuje tež cžinicž.“
S. Bernard.

I. Hermanki.

1. Kóstkow. Piciť.
2. Njeliwacžidlo.*
3. Kamjenc.* Žhorjalc.* Běřow.*
4. Kuland.*
5. Wudychšin.† Kalawa.* Dřtrand.* Trěbule.* a lenowe wif.
6. Luboraz.* Dřtrand. Luřow.* Kulow.†
7. Barchež.†
15. Scherachow. Džeže.†
21. Wóřport.* Kimpóř.* Bóćow. Wóřrowc. Khocžebuz.†
23. Kadeberg.* Žarow.*
26. Dřwř.†
28. Brody.† Mikoraz.†
29. Krafow.† Damna.†

II. Měsačkowe přeměnenja.

- D Přeni bčřtk 2. hapryla w noć 10 h. 12 m.
☺ Pótny měsacžk 10. hapryla pšcip. 12 h. 39 m.
☾ Póřadni bčřtk 18. hapryla pop. 4 h. 50 m.
☉ Młody měsacžk 25. hapryla pop. 3 h. 53 m.

III. Wjedro po měs. přeměnenjach.

Ž přeni bčřtkom (2.) so wuwjedri, je tydženi rjenje; pótny měsacžk 10. pak wjele deřcžca pšcipnje. Ž 18. so zas wuwjedri; młody měsacžk 25. pšcipnje njelubozne, pšchemenje dne.

Džž hapřul haruje, žmjeje bur žita a syna nadobnje. — Křudy Jurij, bohaty Jakub. — Pšched Jurjom ťuch, po Jurju motro.

IV. Cyrkwinska protyka.

6. Do božeje mšče šwecženjo bołminy a wobkřad. Pařion swj. Mateja.
8. Pařion swj. Marka.
9. Pařion swj. Lufasha.
10. Cyrkwinski swjaty džen. Boža martra na wulřim woltarju z bělej pšachcžcži zawěřena. Přenje swj. woprawjenje džeři. Po „Gloria“ zwjazano z wozow. Po božich škřbach wotřiwano zwonow.
11. Boža martra na wulřim woltarju z cžornej pšachcžcži zawěřena. Ceremonije. Wotkryžo a cžeřenje Jezusowoho swi. křiža. Předowanjo. Boža mšca z pšchepřcžehnowanym woporom. Pařion swj. Jana. Wobkřad z Božim Čželom ě božomu rowej. Nychpor.
12. Do božeje mšče žohnowanjo mošenja, jutrowneje swěcy a křcženstwe wod. Pšči, „Gloria“ wotřiwazano zwonow. — Wječor bože horjeřcžo.
13. Vidi aquam. Dopolny wotpuř. Proceřiony „Křižerjow“ w Křhřcžicach, Kulowje, Kalbichach, Njebjelicach, Wotrowje a Radworju.
14. Pšikřazany swjaty džen.
15. Swjaty džen. Proceřiony do Křžanta džeja.
23. Cyrkwinski swjaty džen.
25. Cyrkwinski swjaty džen. Póřtny wobkřad. Že tež hlebje a hoždži Křhřtusowych dženů.
27. W šeršefi cyrkwi w Wudychšinie titularny šwecžen Póbožneje řednoćy ě cžeři swjateje Marije, Maczerje dobreje rady a wotpuř.

Meja,

růzownik, ma 31 dnůw.

Stůnczka		Měsaczka	
řhadž.	řhov.	Měš.	řh.
h. m.	h. m.	řh. a řh.	h. m.

1 Schtwórtk	Jilij a Jatur, japp.	4	35	7	21		12	27
2 Pjatt	† Athanasij, b. wež.	4	33	7	22		1	3
3 Sobota	Namašanj. ř. řchiza	4	32	7	23		1	34

3. njedžela po Jutrach (Subilate). Scž.: Jězús rycži wo swojim wotrodźenju. Jan. 16, 16—22.

4 Njedžela	Zakitarřtwo ř. Józefa	4	30	7	25		2	2
5 Bůndžela	Pius V., bamž	4	28	7	26		2	27
6 Wutora	Jan psched kacž. wrot.	4	26	7	28		2	51
7 Srjeda	Stanisław, bisk. u.	4	24	7	30		3	14
8 Schtwórtk	Zjewjenjo ř. Michala	4	22	7	31		3	39
9 Pjatt	† Grehor z Nazianza	4	21	7	33		4	6
10 Sobota	Antonius, biskop	4	19	7	35		řh.	w.

4. njedžela po Jutrach (Kantate). Scž.: Jězús lubi Ducha swjatožo. Jan. 16, 5—14.

11 Njedžela	Mamert, biskop	4	17	7	36		8	52
12 Bůndžela	Nerej; Pantrac, m.	4	16	7	37		9	43
13 Wutora	Servac, martrař	4	15	7	38		10	29
14 Srjeda	Bonifac, martrař	4	13	7	40		11	10
15 Schtwórtk	řfidor, rólń.; Sofija	4	12	7	41		11	45
16 Pjatt	† Jan z Nepomuka, m.	4	10	7	43		řh.	r.
17 Sobota	Pařchal Baylon, w.	4	9	7	45		12	17

5. njedžela po Jutrach (Kogate). Scž.: Jězús napomina ř modlenju. Jan. 16, 23—30.

18 Njedžela	Benancij, martrař	4	7	7	46		12	47
19 Bůndžela	Pětr Celestin, bamž	4	5	7	48		1	14
20 Wutora	Bernard Senenski, w.	4	3	7	49		1	40
21 Srjeda	Jelij wot Kantal., w.	4	2	7	50		2	7
22 Schtwórtk	Bože spēčo	4	1	7	51		2	37
23 Pjatt	† Desiderij; Gotthard	4	0	7	53		3	10
24 Sobota	S. Maria, pomoc ř.	3	59	7	54		řh.	w.

6. njedžela po Jutrach (Graubi). Scž.: Jězús rycži wo swjatyh Duchu trůřhtarju. Jan. 15, 26—16, 4.

25 Njedžela	Grehor VII.; Gůrban	3	58	7	55		8	29
26 Bůndžela	Jilip Neri, wuzn.	3	57	7	56		9	31
27 Wutora	Madlena wot Pazzis	3	56	7	58		10	22
28 Srjeda	Augustin Kanterborřski	3	55	7	59		11	3
29 Schtwórtk	Theodosija, martrařka	3	54	8	0		11	37
30 Pjatt	† Ferdinand III., kral	3	53	8	1		řh.	r.
31 Sobota	* Angela Merici, kn.	3	52	8	3		12	6

I. Wapora.

„Badyń hrěř njeye tak maly, zo by so njepowjetřchil, hdyž joho ředžbu S. Gawiřtyn.

I. Hermanki.

1. Bart.†
3. řty Komorom.* Wětořow.*
5. Kateř. Kamjenjowy.† Kulow.* Žahań.†
7. Njeřwacždlo.*
8. Dobrořug.*
10. Budyřin.*
12. Biskopich. Wojererh.† Radměřich.† Lubo-
raz.† Kulow.*
13. Kuland.*
14. Nowe Měřto. Połcznica.* Žemr.†
15. Wěřtom.*
16. Čerwjenja Woda.†
17. Žitawa.* Kalawa.* Kulow.
19. Kamjenc.† Lubij.† Gubin.†
21. Kulow.* Wěřnica.†
24. Wřkow.* Lubin.* Trěbule.*
26. Biskopich.* Wóřpork.* Křiřpork.* Slan-
now.† Gróřl.†
27. Wariřež.†
28. Kadeburg.*
29. Řhoczebuž.*

II. Měsacžkowe přeměnjnja.

- ☾ Přeni běřtk 2. meje dopoldnja 7 h. 3 m.
- ☺ Pořny měšacž 10. meje rano 5 h. 3 m.
- ☾ Poředni běřtk 18. meje rano 5 h. 49 m.
- ☾ Wloďny měšacž 24. meje w nočy 11 h. 32 m.
- ☾ Přeni běřtk 31. meje popoldnju 5 h. 51 m.

III. Wjedro po mēs. přeměnjnjach.

Meja zastupi 2. z wětrom a deřežom; tež pořny měšacž 10. ma deřež. Přeměnjatj čas z wětrami traje tež po pořednim běřtku 18. m. Do mlodoho měšacžka 24. so wuwjedri a je rjenje a čzopfo hacž do řonca.

Kajřiz je Gůrban, tajke budža řnowe žně, tajka tež nazyma. — Żymna meja — buram reja.

IV. Cyrkwinska protyka.

Přehěpř.: W meji je meřřti njehpor w Budyřinje, Wotrowje, Marijnej řwěždze, Řhrořežicach, Řhebjeležicach, Růžencze, Kulowje a Delnich Sulřecach.

1. Swjaty džen z předowanjom.
- 19., 20. a 21. Wobřhady řchizownoho tydženja.
22. Přehizazany swjaty džen. Po řčenju ždalenjo horjeřtačaz, jutrowneje řwecy a zaměřchenoho řchiza.
25. We dwůřkej cyrkwi w Dreždžanach řerbfke předowanjo.
30. We Wotrowje rano (po 1/26 hodž.) wotřhad procesiona do řrupř.
31. Sobota přehed Swjatkami. Wigilny (woloženy) pōřt. Wobnowjenjo dupy.

Żadrjeřchka.

„Budž řřužownik twojoho knjeza, jenož nic řřužownik hrěřa.“ S. Gawiřtyn.

„Boha řhwalicež we zbožu je řěbro, joho řhwalicež we řrudobje je ryžy řřoto.“

Alban Stolz.

„Řřehereženjo řmň! Wopomĩny tute nabobne mjeno a čřeřežymy je.“ S. Řhryřřtom.

Junij,

smaznik, ma 30 dnów.

Ślōnczka		Mjeszczka	
Ńhadz.	Ńhow.	Ńhobj.	Ńh. a Ńh.
h. m.	h. m.	Ńhobj.	h. m.

Smjatk.	Scz.: Ńchtōz WoŃa lubuje, joho kaznje dzerzi.	Jan. 14,	23—31.
1 Njedzela	Swjatkownicka	3 52 8	4
2 Pōndzela	Swjatk. pōndzela	3 51 8	5
3 Wutora	Swjattow. wutora	3 50 8	6
4 Srjeda	Franc Karacciola, w.	3 49 8	7
5 Ńhtwōrtk	Bonifacij, bisk. martr.	3 49 8	7
6 Pjatk	† Norbert, biskop	3 49 8	8
7 Sobota	Robert, abt	3 48 8	9

1. njedzela po Smjattach. Scz.: Wupōstlanjo japoŃchtolow. Mat. 28, 18—20.

8 Njedzela	Najswj. Trojica ☺	3 48 8	10
9 Pōndzela	Primus a Felician, m.	3 48 8	11
10 Wutora	Marhata, kralowna	3 47 8	11
11 Srjeda	BarnabaŃ, japoŃchtol	3 47 8	12
12 Ńhtwōrtk	Boze Ńelo	3 47 8	13
13 Pjatk	† Anton z Padua, w.	3 46 8	13
14 Sobota	Bafilij wulfi, b. wcz.	3 46 8	14

2. njedzela po Smjattach (1. po S. Trojicy). Scz.: PŃchirunanjo wo wulkej wjeczeri. Luf. 14, 16—24.

15 Njedzela	Vitus, martra	3 46 8	14
16 Pōndzela	Benno, biskop ☾	3 46 8	15
17 Wutora	Montan, wojak m.	3 46 8	15
18 Srjeda	Mark a Marcellin, m.	3 46 8	16
19 Ńhtwōrtk	Dohow. Wož. Ńzeka	3 46 8	16
20 Pjatk	† Naj. Wutr. Jezus.	3 46 8	16
21 Sobota	Mloisius z Gonzaga, w.	3 46 8	17

3. njedzela po Smjattach (2. po S. Trojicy). Scz.: PŃchirunanjo wo zhubjenej wocy. Luf. 15, 1—10.

22 Njedzela	Grasmus; 10000 woj.	3 46 8	17
23 Pōndzela	Ediltruda, knjezna ☉	3 46 8	17
24 Wutora	Mar. s. Jana kŃhec.	3 46 8	17
25 Srjeda	Wilhelm, abt	3 47 8	17
26 Ńhtwōrtk	Jan a Pawol, m.	3 47 8	17
27 Pjatk	† Ladislaw, kral	3 48 8	17
28 Sobota	* Leo II., bamž	3 48 8	17

4. njedzela po Smjattach (3. po S. Trojicy). Scz.: WoŃaty popad rybow. Luf. 5, 1—11.

29 Njedzela	Petr a Pawol, jap.	3 49 8	17
30 Pōndzela	Wopomnj. s. Paw.	3 49 8	16

21. Zapoczzatk lczca. Najdliszi dzen z najkrotszej nocu. — 27. Synom fpancow. — 30. Krajna renta.

„Ńchtōz czeszczera njace ryeze wjedze, tomu sedzi diabol na jazyhu a Ńhtōz na nje poslucha, tomu we wuchu.”
S. Bernard.

I. Hermanki.

3. Wolbramecz.† Kulow.† Cybasin.†
4. Njeszczadko.*
6. Kuland.*
9. Grabin.*
10. Picit.†
12. Khoczebuz.*
14. Lubujom.*
16. Zhorjalc.† Gubin.* Rychwald.†
18. Kadeberg.* Damna.*
19. Muzatow.† Drtrand.* Khoczebuz.*
21. Lubin.*
23. Kuczina.† Galschtrow.* Kōstkw.* Luban.
24. Wjeleczin. Brody.†
25. Jarow.†
26. Khoczebuz.*
30. Drezdzany. Rychbach.† Drwnt.† Luboraz.†

II. Mjesackowe przemjenja.

- ☺ Polny mjesacz 8. junija wjeczor 8 h. 44 m.
- ☾ Posledni berts 16. junija pop. 3 h. 29 m.
- ☼ Mlody mjesacz 23. junija rano 6 h. 28 m.
- ☽ Przni berts 30. junija dopoldnja 7 h. 10 m.

III. Wjedro po mes. przemjenjach.

Przni tbyden junija je rjenje; teŃ mlody mjesacz zastupi z rjanym czasom, duje-li wessit 8. z polnocy abo wjeczora, pŃchinje paŃ deszcz, je-li wetr z polnja abo krotkoŃ wjeczora. Po 16. ju pŃchemjenjate a zymne dny. Wuwjedri so na nekotre dny, mlody mjesacz paŃ 23. a przni berts 30. hrozjtaj z nowym deszczom a czaszczim himanjom.

Wetr z polnocy w juniju bōrŃz njewjedro pŃchiczeri. — Swjataj Petr a Pawol deszczowataj 30 dnów doŃho z deszczom hrozjtaj.

IV. Cyrkwinska protyka.

2. PŃchitazany swjaty dzen.
3. Swjaty dzen. Procciony do Kōzanta dzeja.
- 4., 6. a 7. Pōst suchich dnów abo quatember.
4. a 6. polny pōst (jenofrócznje najczzenjo a zdzerzenjo mjasnych jedzow).
7. Wolōzeny pōst. Kōnc jutrowneje spowjedze.
8. Zajh Asperges me.
11. Rychpor z Wožim poŃohnowanjom.
12. PŃchitazany swjaty dzen ze swieczjenom pŃchez 8 dnów. SwjedzenŃi wobŃhad z Wožim Ńzēlom f Ńchtrjom wolŃtakam.
16. SwjedzenŃi swj. Benna, patrona diocesy a jerbŃkoho kraja.
19. Cyrkwinski swjaty dzen popoldnju z wobŃhadom z Wožim Ńzēlom.
20. Cyrkwinski swjaty dzen.
24. Swjaty dzen.
28. Bigilny (wolōzeny) pōst.
29. PŃchitazany swjaty dzen. DoŃpolny wotpuŃt dla kŃhezczanŃsteje wuczby.

Jadrjeszka.

„Wera pomalu wustudnje, jelizo ze stutkami so njewobtruczca.”
S. Ambrosius.
„Pobarmo budzesz wernoczej pytac, jeli swoju wutrobu njewobwoczisz.”
S. Theofil.

Julij, pražnik, ma 31 dnov.

Stóněžka

Měšacžka

šthadž.
h. m.

řhov.
h. m.

Měšć.
znamjo

řth. a řh.
h. m.

1	Wutora	Theobald, puřtnik	3	5	18	16	☩	řh. r.
2	Srjeda	Domapřt. ř. Marije	3	5	18	15	☩	12 14
3	Sřtwórtř	Anatolij, biřkop	3	5	28	15	☩	12 42
4	Pjatt	† Brořkop, abt; Berta	3	5	38	14	☩	1 13
5	Sobota	Cyřill a Methodij, w.	3	5	48	14	☩	1 49

5. njedžela po Swjatkach (4. po ř. Trojicę). řež.: Sprawnořež řarižejom. Mat. 5, 20—24.

6	Njedžela	Drohot, krewje řhryřt.	3	5	58	13	☩	2 31
7	Póndžela	Pulcherija, řnježna	3	5	68	13	☩	3 19
8	Wutora	Řhilian; řilžbjeta ☺	3	5	78	12	☩	řth. w.
9	Srjeda	Veronika w. řul., řnjž.	3	5	78	12	☩	8 25
10	Sřtwórtř	Rufina a 7 řr.; řelicit.	3	5	88	12	☩	8 56
11	Pjatt	† Břiccius, biřk. m.	3	5	98	11	☩	9 24
12	Sobota	řan Gualbert, abt	4	0	8	10	☩	9 50

6. njedžela po Swjatkach (5. po ř. Trojicę). řež.: řežus nařežzi že 7 řhlěbami 4000 mužj. řarf. 8, 1—9.

13	Njedžela	Marhata, řnjž. marřr.	4	1	8	9	☩	10 16
14	Póndžela	Bonaventura, ř. wež.	4	2	8	8	☩	10 42
15	Wutora	Hendřich II, řral ☽	4	3	8	7	☩	11 10
16	Srjeda	ř. Marija na řarmel.	4	5	8	6	☩	11 43
17	Sřtwórtř	Alexij, wuznawař	4	6	8	5	☩	řth. r.
18	Pjatt	† řamill z Bellis, w.	4	7	8	4	☩	12 21
19	Sobota	řincenc z řaula, w.	4	8	8	2	☩	1 6

7. njedžela po Swjatkach (6. po ř. Trojicę). řež.: řrořetojo we mowěžich brařtach. řat. 7, 15—21.

20	Njedžela	řieronym Nemilian, w.	4	9	8	1	☩	2 2
21	Póndžela	řragedeř, řnježna	4	10	8	0	☩	3 6
22	Wutora	řarija řadlena ☽	4	12	7	59	☩	řth. w.
23	Srjeda	řpollinaris, ř.; řiborij	4	13	7	58	☩	8 5
24	Sřtwórtř	Řhryřtina, řnjž. marřr.	4	15	7	57	☩	8 35
25	Pjatt	† řakub řarřřhi, řap.	4	16	7	55	☩	9 2
26	Sobota	řana, mačž ř. řar.	4	18	7	54	☩	9 28

8. njedžela po Swjatkach (7. po ř. Trojicę). řež.: řiesprawny nutnikar. řul. 16, 1—9.

27	Njedžela	řantaleon, řeřar m.	4	19	7	52	☩	9 52
28	Póndžela	řazar; řiktör; řnnoc.	4	21	7	51	☩	10 17
29	Wutora	řarřha, řnježna ☽	4	22	7	49	☩	10 44
30	Srjeda	řbdon a řennen, m.	4	24	7	48	☩	11 15
31	Sřtwórtř	řgnac z řojola, wuz.	4	25	7	46	☩	11 49

22. připódnju 12 ř. 41 m. řapočatt přvežich dnov.

„Řiezabudž tola řnadnoho řeženiežka řita a winowca; řjana řežejata róža dawa řubjemu řhipleńku řařo řlód, a řrařnje řežejata řulpa řjedawa řaňo řlodu.“
řban řtolž.

I. Hermanki.

1. řart.*
2. řieřwacžidlo.* řuřta. řubc. ř řy řomorow.*
3. řhoczebuž.* řy řomorow.
5. řalawa.*
7. řiřkopich.* řžeže. ř řulow.* řřebule. ř řalawa.
8. řariřež. ř
10. řhoczebuž.*
12. řubin.* řulow.*
14. řubij.* řolcžnica.* řulow.*
15. řolcžnica.
16. řadeburg.*
19. řitawa.*
24. řrafow.*
25. řarow.*
26. řubin.*
28. řowř řersdorf. řóřporř.*
31. řamjenc.*

II. Měřacřkove přeměňjenja.

- ☺ řořny měřacřř 8. řulija dolořdnja 11 ř. 5 m.
- ☾ řořledni řerřřř 15. řulija w noč 10 ř. 34 m.
- ☼ řlody měřacřř 22. řulija řop. 1 ř. 49 m.
- ☽ řřeni řerřřř 29. řulija w noč 10 ř. 56 m.

III. Wjedro po mēs. přeměňjenjach.

Řřenja řolojca řulija řofažuje na řuřežřřhi řeřež. řřeni řyđžen řačž do 8. přřeměňjaty řčas z wětrami a řeřežom; řořny měřacřř 8. ma wjele řeřežca, řčasřřřře řřimanja; z řořlednim řerřřřom 15. řo mowjedři, je řjenje a řzopřo; řlody měřacřř 22. přřinje ře řař nowř řeřež, řřž řař řař dořřo njeřraje. řonc řulija je řjenje a řara řzopřo.

Ř řuliju řyřbi řo řjec, řřtož ma na řymu řađžene řyč. — řu-ři dnř wokoř řakuba řorce, řudže řara řřta řyma.

IV. řyrkwinska protyka.

2. řwřaty řžeň. řroceřiony do řožanta řžeja.
13. řubijny řwřaty řžeň řjebeľcžaniře řojady z přebowanjom a z wobřřadom wokoř řolow.
20. řwjedžeň řřapulira.
22. řwřaty řžeň. řermuřřa we řřpřitalu.
25. řwřaty řžeň.
26. řřřwiniřř řwřaty řžeň.
28. řwřwolny řžeň řudřřřřřřtořo řačřanta řřanca. (1875.)
30. řřno w 1/26 řodž. wotřřad řroceřiona z řřřře řežic ř řwřateř řanjje, do řilipřřdorřa a řumburgu.
31. řřno w 1/26 ř. wotřřad řroceřiona z řudřřřřřina do řumburgu.

řadřeřřřka.

„řyřbimy řořa řubowacž w řoče řwojoro wobľiča.“ ř. řincenc w. řaula.

„řačę, řotřž dořřolne řonižnočje a řačpečja řebje řamořo nimaja, njeřbudž řenje řřmani řa řřuffi řože.“ ř. řincenc w. ř.

„ře-ři doře řapočate, njeřřaraj řo, řoř je daře řowjedže!“ ř. řincenc w. ř.

August,

źnienc, ma 31 dnow.

Stóneczka
 fshadż. fshom.
 h. m. h. m.

Měsacżka
 fsh. a fsh.
 h. m.

1	Pjatt	† Pětr w rjeczazach	4	26	7	45		fsh. r.
2	Sobota	Alfons z Signori, wcz.	4	27	7	44		12 27
9. njeźdza po Swjatkach (8. po S. Trojicy). Scż.: Jėzus płata na Jeruzalem. Łuf. 19, 41—47.								
3	Njeźdza	Namał. f. Schczėpana	4	29	7	42		1 13
4	Póndźdza	Dominił, wuznawał	4	30	7	40		2 5
5	Wutora	S. Marije na snėhach	4	32	7	38		3 2
6	Srjeda	Pšchekrasnjenjo Khryst.	4	34	7	36		4 4
7	Schtwórtk	Natusch, biskop ☺	4	35	7	35		fsh. w.
8	Pjatt	† Cyriakus, Bargus, m.	4	37	7	33		7 55
9	Sobota	Khėtan, wuznawał	4	38	7	31		8 22

10. njeźdza po Swjatkach (9. po S. Trojicy). Scż.: Farizej a cłónik we templu. Łuf. 18, 9—14.

10	Njeźdza	Lawrjenc, martrał	4	40	7	29		8 48
11	Póndźdza	Susanna; Filumena	4	41	7	28		9 16
12	Wutora	Klara, knjeźna	4	42	7	26		9 47
13	Srjeda	Hipolyt; Jan Berchm.	4	44	7	24		10 22
14	Schtwórtk	* Eusebius, mėschn. ☾	4	46	7	22		11 4
15	Pjatt	Donjeb. wzac. s. M.	4	47	7	20		11 54
16	Sobota	Hycinth, mėschnik	4	49	7	18		fsh. r.

11. njeźdza po Swjatkach (10. po S. Trojicy). Scż.: Jėzus wustrowi hłuchonėmoho. Mart. 7, 31—37.

17	Njeźdza	Joachim, nan f. Mar.	4	51	7	16		12 52
18	Póndźdza	Agapit; Helena, f.	4	52	7	14		1 58
19	Wutora	Ludwik, biskop	4	53	7	12		3 9
20	Srjeda	Bernard, wuczer ☉	4	55	7	10		fsh. w.
21	Schtwórtk	J. Franciska w Chantal.	4	56	7	8		7 3
22	Pjatt	† Timothej, martrał	4	58	7	6		7 30
23	Sobota	Filip Benicij, wuzn.	5	0	7	4		7 55

12. njeźdza po Swjatkach (11. po S. Trojicy). Scż.: Miłosejny Samaritan. Łuf. 10, 23—37.

24	Njeźdza	Bartrom, japoschtol	5	2	7	2		8 20
25	Póndźdza	Ludwik, kral	5	3	6	59		8 47
26	Wutora	Sebald, wuznawał	5	5	6	57		9 16
27	Srjeda	Józef z Kalasanca, w.	5	6	6	55		9 48
28	Schtwórtk	Hawšchtyn, b. wcz. ☽	5	8	6	53		10 25
29	Pjatt	† Jan Kšchizenik sežaty	5	9	6	51		11 8
30	Sobota	Roza Limanška, knjż.	5	11	6	49		11 56

13. njeźdza po Swjatkach (12. po S. Trojicy). Scż.: Dzejačo wuładni. Łuf. 17, 11—19.

31	Njeźdza	S. Jandż. pėštonow	5	12	6	47		fsh. r.
----	---------	--------------------	---	----	---	----	--	---------

1. Kralowšte dawli. — 22. wječor 7 h. 22 m. Rónc pšchżich dnow.

I. Hermanki.

2. Budnjšin.†
4. Kulow.†
5. Witow.*
6. Nješwacżidło.* Wėtenica.†
9. Žy Komorow.*
11. Kinspórk.* Gubin.* Dobrotug.* Žahan.†
12. Slanknow.†
12. Bart.* Łaz.† Dobrotug.
16. Kuland.* Wėtošow.*
18. Žhorjalc.† Polcżnica.* Kuland.
19. Grabin.*
20. Radeberg.*
21. Westow.*
22. Čžerwjena Woda.†
23. Lubnjow.*
25. Wėspórk.† Galschtrow.† Luban. Brody.†
27. Kutow.† Hródt.†
27. Jazonica.*
29. Trėbulc.*
30. Baršchėz.* Rutow.* Ortrand.*

II. Mėsačkowe přemėnjenja.

- ☺ Polny mėsačk 7. augusta w nočy 12 h. 2 m.
- ☾ Posledni bėrtik 14. augusta rano 4 h. 3 m.
- ☉ Młody mėsačk 20. augusta w nočy 10 h. 49 m.
- ☾ Přeni bėrtik 28. augusta pop. 4 h. 37 m.

III. Wjedro po mėš. přemėnjenjach.

Přenja polojca augusta lubi rjane žnjeńšte wjedro. Přeni tydžen je čzopšy; tež polny mėsačk 7. z rjanym lėtym časom zastupi; posledni bėrtik 14. drje deščez pšchinjeje, tola tu-tón tak doho nietraje. Žas jo wuwjedri 20. a ju hač do łónca rjane dnj. Budža da-li Wóh rjenje žne, hač loni.

Hdyž na j. Lawrjenc deščezuje, sežėhuje rjanj čas a pawli počahnu ichčzeniščezjo a wrjóš z pawcżinami, jachtóž pčzoklam jachtóžji. — Hdyž j. Bartrom deščez pšchinjeje, radža so neple.

IV. Cyrkwinska protyka.

2. W Kóštrje Marijneje Swėźdže a w Rumburgu došpolny wotpušt „Porcinukula“.
7. Cyrkwinski swjaty džen.
10. Swjaty džen.
14. Wigilij (wolóženj) póšt. Rano w 7 hodż. wotkřad procesiona z Křošćic do Wólmšdorfa.
15. Pšchitazany swjaty džen. Do božeje mšče swjećenjo zelow.
17. W Radworju došpolny wotpušt a kermuška.
20. W Kóštrje Mar. Swėźdže došpolny wotpušt.
24. Swjaty džen. W Nješwacżicach došpolny wotpušt bratřwa j. Bočżana. — Tež swjedzei najėžijež. Wutrobj f. Marije. W Bruniwoje došpolny wotpušt.

Žadřesčka.

„Njewėm so dopomnitez, zo by hdy jchtó žanoho z dźelėnych bratrow wdroczil bnl pšchż jara mudre dopotazowanja; čzasto pak jhnt widžal, zo je to stalo pšchż mėrne a poforne rozłóženjo wėrnosćeje.“ S. Vincenc w. P.

September, požnjeńc, ma 30 dnow.

Stóneczka		Měsaczk	
řhadj.	řhow.	řh. a řh.	řh. m.
ř. m.	ř. m.	řh. m.	řh. m.
5	14 6 45	12	50
5	15 6 42	1	51
5	17 6 40	2	55
5	19 6 38	4	3
5	20 6 35	řh.	w.
5	22 6 33	6	51

1 Póndžela	Egidij, abt
2 Wutora	Schczępan, kral
3 Srjeda	Serapija, knjz. m.
4 Schwórtf	Rozalija Palermška
5 Pjatt	† Sawrjenc Justin. ☺
6 Sobota	Albin, biskop

14. njedžela po Swjatkach (13. po S. Trojicy). Scz.: Něchtó njemóže dwěmaj knjezomaj šužicž. Mat. 6, 24—33.

7 Njedžela	Regina, knježua
8 Póndžela	Narod s. Marije
9 Wutora	Gorgon, martrač
10 Srjeda	Miklawšch Tolentinskij
11 Schwórtf	Protus a Hyacinth, m.
12 Pjatt	† Guido, wuznawač ☾
13 Sobota	Matern, biskop

5	24 6 31	7	20
5	25 6 29	7	50
5	26 6 27	8	25
5	28 6 25	9	5
5	30 6 22	9	51
5	31 6 20	10	47
5	33 6 18	11	48

15. njedžela po Swjatkach (14. po S. Trojicy). Scz.: Młodženc we Raim. Łuf. 7, 11—16.

14 Njedžela	Powysch. ř. řschizja
15 Póndžela	Nikomedes, martrač
16 Wutora	Kornel a Cyprian, m.
17 Srjeda	†* Zacž. bluzu. ř. Franc.
18 Schwórtf	Domasch z Villanowa
19 Pjatt	†* Januarij, b. m. ☉
20 Sobota	* Eustachij, martrač

5	35 6 15	řh.	r.
5	36 6 13	12	56
5	38 6 10	2	7
5	39 6 8	3	18
5	40 6 7	4	30
5	42 6 4	řh.	w.
5	44 6 2	6	21

16. njedžela po Swjatkach (15. po S. Trojicy). Scz.: Šezus wufrowi wobufawořo. Łuf. 14, 1—11.

21 Njedžela	Matej, japoschtoł
22 Póndžela	Mauric, martrač
23 Wutora	Linus; Thekla, knjz.
24 Srjeda	S. Mar. w. wufupj. j.
25 Schwórtf	Viktor, martrač
26 Pjatt	† Cyprian; Justina
27 Sobota	Rořmas a Damian ☽

5	45 6 0	6	48
5	47 5 57	7	16
5	48 5 55	7	47
5	50 5 53	8	22
5	52 5 50	9	2
5	53 5 48	9	48
5	55 5 45	10	39

17. njedžela po Swjatkach (16. po S. Trojicy). Scz.: Najwjetřicha řazuja we řakonju. Mat. 22, 34—46.

28 Njedžela	Wjacław, wójw. m.
29 Póndžela	Michal, arcjandžel
30 Wutora	Šieronym, měřchn. wež.

5	57 5 43	11	36
5	58 5 41	řh.	r.
5	59 5 40	12	37

22. Zapoczatk nazhymy. Džeń a nóč řo runataj. — 30. Řrajna renta. Druhi termin wobřodnogo dawka.

„Schtož ma řpodobaujo na njeřanibitym řlowje, wjac daloko njeje wob njeřmanogo řkutka.“

I. Hermanki.

1. Ramjenjowj.† Kulow.* Ortrand. Rukow. Řhoczebuž.†
3. Njeřwacžibfo.* Damna.†
4. Muzafow.† Řhoczebuž wofm.
5. Ruland.*
6. Řinřpóř.* Žitawa. Řalawa.*
8. Bifkopicy.* Wolbramecy.† Žitawa.* Řiřřow.*
10. Drežđžanij.* Radeburg.*
15. Ramjenc.† Nowojalc. Wofřrowc. Řyřbach.† Džežc.† Řarow.†
17. Radeberg.*
19. Řřebule.†
20. Drěwf.† Lubin.*
22. Řarř.* Bifkopicy. Wójerecy.† Štanřnow.† Šubin.† Lubiu. Miřoraz.†
24. Řolczńca.*
25. Řhoczebuž.*
29. Řafecy. Wjelecžin.
30. Šuřřa. Šróbt.*

II. Měsaczkowe přeměnjenja.

- ☺ Pořny měřaczk 5. řeptembra pšchp. 11 ř. 51 m.
- ☾ Poředni běřřř 12. řeptembra dop. 9 ř. 11 m.
- ☉ Młodij měřaczk 19. řeptembra dop. 10 ř. 32 m.
- ☽ Přeni běřřř 27. řeptembra pšchp. 11 ř. 16 m.

III. Wjedro po měs. přeměnjenjach.

Něčotre dnij je řiřčže řjenje, potom řastupi deřčžowanjo; pořny měřaczk 5. ma wjele deřčžca; deřčžcž popuřčžczi, wofřanje pař pšcheměnjate 12. Něčotre dnij ju řjane; młodij měřaczk 19. pař hrozij řas z wjele deřčžcjom; deřčžcž traje tež po 27. hačž do řónca měřaca.

Řajřž wjedro je na Egidija, řajřč řchřri njedžele wofřanje. — Šđžž řóždže do Miřhala wofřaduřa, pšchřđžže řajřna řhyma.

IV. Cyrkwinska protyka.

5. Rano w 1/6 wofřhad procesiona z řlóřchřra Mar. Šwežđij do Řrupři.
8. Pšchřřazany řwjaty džeń. Proceřionij do Řóžanta džeřa.
14. Čyrkwinski řwjaty džeń. Tež Řijena ř. Mar. řije. Titularny řwjedžeń řerřřeje čyrkwije w Budňřčinije a řerřmujča.
17. a 19. Řiřř řuřchij dnow abo quatember (pořny pořř).
21. Šwjaty džeń. Proceřion z Budňřčina do Řřřřřřřřřřřř. — Tež 7 holořčřow ř. Marije.
20. Woloženy pořř.
21. W Drežđžanach řerřře předowanjo.
29. Šwjaty džeń.

Zadřeřřhka.

„Šđžž počžinař řeni hycž, tež počžinařch řřřřřřřřřřřř. Domasch w. Řempřř.“

„Šchto mi to pomča ř wěčžnomu řřwjenju?“

prařčřěje řo řwj. Młojijus we wřchēm. Řřřřř řořo řmjerežij praři řořo provincial: „Łónle młobženc dže řunje řař řořcy a wjeřele do řamnoho řřwjenija, řaž řařchij wučžomcy w přřđžniřach do hřobu w Řrařřřřř řřwataja.“

Oktober,

winowe, ma 31 dnów.

Ślōnczka

Mjśaczkza

		Źhadz.		Źhom.		Miej. znamio	Źth. a Źh.	
		h.	m.	h.	m.		h.	m.
1	Srjeda	RemigiŹs, biŹtop	6	15	37	☾	1	43
2	Schtwōrtk	Otho, biŹt.; GeriniŹs	6	35	35	☾	2	52
3	Pjatt	† Jōzef z Kupertina, w.	6	45	33	☾	4	4
4	Sobota	Franc z Alfisi, w. ☺	6	65	30	☾	Źth.	w.

18. njeđzela po Swjattach (17. po S. Trojicy). Scđ.: Jėzus wuŹtrowi wieczniŹmoho. Mat. 9, 1—8.

5	Njeđzela	Rōzarij Ź. Marije	6	85	28	☾	5	49
6	Pōndzela	Bruno, wuznawař	6	105	25	☾	6	22
7	Wutora	Mark, biŹtop	6	115	23	☾	7	1
8	Srjeda	Brigitta, wudowa	6	135	21	☾	7	48
9	Schtwōrtk	Dionys, b. m.; RuŹtif	6	145	19	☾	8	42
10	Pjatt	† Franc Borgias, w.	6	155	17	☾	9	42
11	Sobota	Gereon, martrař ☾	6	175	15	☾	10	49

19. njeđzela po Swjattach (18. po S. Trojicy). Scđ.: KwaŹina hoŹczina trala. Mat. 22, 1—14.

12	Njeđzela	Maximilian, biŹtop	6	195	13	☾	11	58
13	Pōndzela	Eduard, tral	6	215	10	☾	Źth.	r.
14	Wutora	Kallist, bamż	6	235	8	☾	1	9
15	Srjeda	Theresija, knjeżna	6	245	6	☾	2	19
16	Schtwōrtk	Samol, abt	6	265	4	☾	3	27
17	Pjatt	† Nadmiga, wudowa	6	285	2	☾	4	36
18	Sobota	Lukasch, Źczeniř	6	295	0	☾	5	42

20. njeđzela po Swjattach (19. po S. Trojicy). Scđ.: Jėzus wuŹtrowi tralowskiŹo hyna. Jan. 4, 46—53.

19	Njeđzela	Pėtr z Alfantara, w. ☉	6	314	58	☾	Źh.	w.
20	Pōndzela	Jan z Kanta; Wendelin	6	324	56	☾	5	47
21	Wutora	WōrŹcha, knjeż. m.	6	344	54	☾	6	21
22	Srjeda	Sever; Kordula	6	364	52	☾	6	58
23	Schtwōrtk	Severin; J. Kapistran	6	384	50	☾	7	42
24	Pjatt	† Rafael, arcjandzel	6	404	48	☾	8	30
25	Sobota	ChryŹanth; M. Mat.	6	414	46	☾	9	24

21. njeđzela po Swjattach (20. po S. Trojicy). Scđ.: NjeŹmilny wotrocđ.

26	Njeđzela	Ewarist, bamż	6	434	44	☾	10	22
27	Pōndzela	Florenc, martrař ☾	6	454	42	☾	11	25
28	Wutora	Shman a Judas, j.	6	464	41	☾	Źh.	r.
29	Srjeda	Eusebija, knjeżna	6	484	39	☾	12	31
30	Schtwōrtk	Theodorit, mjśchnik	6	504	37	☾	1	40
31	Pjatt	†* Wolfgang, biŹtop	6	514	35	☾	2	52

1. Dawř za wopalenisřu poŹkadnicu. — 4. Dospolne zaćmienie mjśaczkza (zapocđatt 9 h. 10 m.). — 29. Nastupny dzeń J. MajeŹtoćze trala Alberta na tron (1873).

I. Hermanki.

1. NjeŹwacđidto.*
2. Krakow.† Rhoczebuż.*
3. Kuland.*
6. Huczina.† Scherachow. Dubc.† Kulow.† a lenowe witi. Grabin.* Luboraz.†
8. Wėteńca.† Bly Komorow.*
11. Lubin.*
13. BiŹtopicy.* Lubij.† Kinspōrk.* Chyalin.†
14. BarŹchcz.† KōŹtkow.
16. Rhoczebuż.* Wikow.*
17. CzėrŹjena Woda.†
20. Dređdzany. WōŹpōrk.* Ğalschtrow.* Radmerich.† Ğahan.†
22. Radeberg.*
23. Rhoczebuż.* Ortrand.*
25. Drėwf.* WėtoŹchow.*
27. Bjarnacziery.† Brody.†
28. Picń.†
30. BeŹtow.* Rhoczebuż.*

II. Mėsaćkowe pėmėnjenja.

- ☺ Połny mjśacđ 4. oktobra w nocy 10 h. 55 m.
- ☾ PoŹledni bėrtk 11. oktobra pop. 3 h. 24 m.
- ☉ Młoby mjśacđ 19. oktobra w nocy 1 h. 26 m.
- ☾ Pėrni bėrtk 27. oktobra rano 5 h. 49 m.

III. Wjedro po mėś. pėmėnjenjach.

DeŹczecowy czas w oktobru bōrzy pszeŹtanje, po 4. je rjenje; 11. pschemėniate a wėŹŹkojite; młoby mjśacđ lubi rjane dny, kotreż budźa mile, je-li wėŹk 19. z połdnja, heraf zastupi jery nazymny czas. Po 27. duja jylne wicōrnj.

Źdny dubowe liŹce njepada, budźe fruta zyma. — Je-li zajacowa koźa křōŹtata a toŹta, Źtaraj so z cđajom za drjewo na zymu.

IV. Cyrkwinska protyka.

4. Mjeniny biŹtopa Franca. Swjeđzeń kulowŹsteje woŹady. — WŹhipōdnju wotŹhad procesiona z KřōŹcic do Kulowa.
5. W Kulowje swjeđzeń poŹwjećenja cyrkwie a fermuŹcha; pėrni wotpuŹt. — W Radworju swjeđzeń poŹwjećenja cyrkwie a fermuŹcha.
12. W Kulowje drugi wotpuŹt.
19. We Wotrowje a w kłōŹtrje Marijnej Ğwėzdbze fermuŹcha.
21. Cyrkwinski swjaty dzeń.
26. W KřōŹcicach swjeđzeń poŹwjećenja cyrkwie a fermuŹcha.
28. Swjaty dzeń.
31. Wigilny (pjatta dla połny) pōŹt.

ZadrjeŹka.

Swjaty Ğugo, biŹtop w Winkolnje w Jen-đelŹŹkej († 1199), bu nėhdy wot kanclerja Wilhelma pruhowan, hać teź poniźnoćej we nim bydli. Kancler prajeŹe: „Swjaty Wėrcziń je wuŹadnoho wuŹtrowil z tym, zo joho wokoŹheŹe; wot twojoho wokoŹhenja pať zađny jenićzi wuŹadny njeuotkhorje.“ Ğnydom wotmōkwi swjaty poniźnje: „Hubicđza swjatoho Wėrczińa je cđelo wuŹadnoho wuhojila; hubicđza wuŹadnoho pať wuhoji moju duŹhu.“

November,

nazymnit, ma 30 dnow.

Stóneczka		Měsacžka	
řhadž.	řhov.	Měs.	řh. a řh.
h. m.	h. m.	řm.	h. m.

1 Sobota	Wšech Swjatyeh	6 53	4 33	M	4 7
22. nježdžela po Swjatkach (21. po S. Trojich). Scž.: Wo dańskim pjenježu. Mat. 22, 15—21.					
2 Nježdžela	Justus; Theodot	6 55	4 31	M	5 24
3 Bóndžžela	Wřch. řhud. duřch. ☺	6 57	4 29	M	řh. w.
4 Wutora	Karl Boromejski, wcz.	6 58	4 28	M	5 38
5 Erjeda	Zacharias a Hilžbjeta	7 04	4 26	M	6 30
6 Schwórtř	Leonard, abt	7 24	4 25	M	7 31
7 Pjatt	† Amarant; Wilibrord	7 34	4 23	M	8 37
8 Sobota	4 krónowani martrarjo	7 54	4 21	M	9 47

23. nježdžela po Swjatkach (22. po S. Trojich). Scž.: Žezus žbudži Žairowu džowtu. Mat. 9, 18—26.

9 Nježdžela	Theodor, martrat	7 74	4 20	M	10 59
10 Bóndžžela	Handrij Awellin, w.	7 94	4 18	M	řh. r.
11 Wutora	Měrcžin, biskop	7 114	4 16	M	12 10
12 Erjeda	Měrcžin, bamž ☾	7 124	4 15	M	1 19
13 Schwórtř	Staniřk. Kořtk; Didat	7 144	4 13	M	2 27
14 Pjatt	† Livin, martrat	7 154	4 12	M	3 33
15 Sobota	Herta, knjž.; Leopold	7 174	4 11	M	4 38

24. nježdžela po Swjatkach (23. po S. Trojich). Scž.: Žonopowe žorno. Mat. 13, 31—35.

16 Nježdžela	Othmar; Edmunda	7 194	4 10	M	5 42
17 Bóndžžela	Grehor Džimwežinj. ☉	7 204	4 9	M	řh. w.
18 Wutora	Otto, abt; Eugen	7 224	4 7	M	4 56
19 Erjeda	Hilžbjeta, wudowa	7 244	4 6	M	5 38
20 Schwórtř	Felix z Valois, w.	7 264	4 5	M	6 25
21 Pjatt	† Woprowanjo ř. Mar.	7 274	4 4	M	7 16
22 Sobota	Cecilija, knjž. martr.	7 294	4 2	M	8 13

25. a poslednja nježdžela po Swjatkach (24. po S. Trojich). Scž.: Zapuřćenjo Žeruzalema. Mat. 24, 15—35.

23 Nježdžela	Klimant, bž.; Felicitas	7 314	4 1	M	9 13
24 Bóndžžela	Jan wot řhřija, w.	7 324	4 0	M	10 16
25 Wutora	Řhatherna, knjž. m. ☾	7 343	59	M	11 22
26 Erjeda	Žosafat, m.; Petr Alex.	7 353	59	M	řh. r.
27 Schwórtř	Nikafius, bisk. martr.	7 363	58	M	12 31
28 Pjatt	† Krešcenc, martrat	7 383	57	M	1 42
29 Sobota	Saturnin, bisk. martr.	7 403	57	M	2 55

1. nježdžela adventa. Scž.: Žnamjenja přhed řudnym dnjom. Luf. 21, 25—33.

30 Nježdžela	Handrij, japoschtol	7 413	56	M	4 12
--------------	----------------------------	-------	----	----------	------

29. Stónčenjo kwasiuch wjeselow.

I. Hermanki.

1. Ğródt.† Kuland.*
3. Řychnatd.† Kulow.* Lutow.* Kuland.
4. Bart.*
5. Měřwacžidlo.* Damna.†
6. Kamjenc.* Řhoczebuž.*
8. Budyřšin.† Kulow.* Lubnjow.* Trěbule.†
10. Řychnach.† Ğubin.†
11. Połcžnica.* Łaz.†
15. Žitawa. Řh Komorow.*
17. Žitawa.* Stolpin.†
22. Lubin.*
24. Wóřport.† Dobrotug.* Miloraz.†
26. Rabeburg.*
29. Kalawa.*

II. Měsacžkowe přeměnenjenja.

- ☺ Połny měsacžk 3. novembra dop. 9 h. 32 m.
- ☾ Posledni běrtřk 10. nov. w noč 12 h. 7 m.
- Młody měsacžk 17. nov. wječor 7 h. 7 m.
- ☾ Přěni běrtřk 25. nov. w noč 11 h. 11 m.

III. Wjedro po měs. přeměnenjach.

Šladaj 3. dospołdnja na wěřřit. Želi ž dołhoho wječora duje, přhicežeri deřchč, jeli pař ž ranja duje, řněř. Po 10. je drje řo wuwjedrito, je pař řhětro žyma; řhiba žo je tón džeń wěřřit ž połnja, budža teř řežehowace dny cžopliške. Młoby měsacžk da nowe macženjo: deřchč ž teř řněř woczajowacž. Po 25. budže žas rjenje a řjenje žyma.

Šdžž w nowemburu řhtomy ž nowa řežėja, budže žyma tracž hačž do meje. — Řurjamy do a na Měrcžina pokazuja na mjeřtu, mřožy pař na křtu a dołhu žyma.

IV. Cyrkwinska protyka.

1. Přhifazany swjaty džeń.
3. Ğurkwinski swjaty džeń.
9. W Radworju a Kulowje dospołny wotpuřt „po morwch“. — W Měřelcžicach a Bžeri (teř wokoło Budyřšina) kermuřha.
11. Swjedžeń Měřelcžanske wosady.
16. W Budyřšinie w tačantřkej cyrkwi wopomnječjo pořwječjenja cyrkwe a kermuřha.
23. W Rałbicach wopomnječjo swječjenja cyrkwe a kermuřha.
25. Swjedžeń Rałbicžanske wosady.
30. Swjaty džeń. Zapoczžt adventa a nowoho cyrkwinřho lěta. W Drežžanach we dwóřřkej cyrkwi řerbřke předowanjo.

Žadřeřřka.

„Wěnjosež je jama wřchěř žłóřezow.“
 S. Anton w. Padua.
 „Šchtóž řtabosče řwojoho bližřchoho porokuje, je runja cžłowjeřej, řiž je řam cyle naři a řo drehomu řmėje, žo ma roztorhanu drařtu.“
 S. Jan Kolobos.
 „Řjanosež woblčija ničjo njeřpomha pócčži-womu žmyřlenju, řterje je řazy; přchetož množy řu, řotřž nawabjeńi ž řjanosežu řwojoho woblčija řu řwoju wutřobu ž hřeřhami řkazyři.“
 Swj. Stratonike přhed pohaniřim řudnikom.

December,

hodownik, ma 31 dnow.

Ślōnczka

Měsaczka

ſthadż. h. m. h. m.

ſth. a h. h. m.

1	Pōndzela	Egidius, b.; Marian	7	42	3	55		5	30
2	Wutora	Bibiana, kniż. m. ☺	7	44	3	54		ſth.	w.
3	Erjeda	Franc Kaverſki, w.	7	45	3	54		5	10
4	Schtwōrtk	Borhora, kniż. m.	7	47	3	53		6	15
5	Pjatk	† Pētr Khrystolog, biſt.	7	48	3	53		7	28
6	Sobota	Mikławſch, biſkop	7	49	3	53		8	42

2. njeđzela adventa. Scż.: Janowe poſełſtwo pola Jēzusa. Mat. 11, 2—10.

7	Njeđzela	Ambroſij, biſt. wucż.	7	50	3	53		9	56
8	Pōndzela	Njew. podj. s. Mar.	7	51	3	53		11	7
9	Wutora	Eutyhian; Leofad. ☾	7	52	3	52		ſth.	r.
10	Erjeda	Pſchenjeſ. lauret. domu	7	53	3	52		12	17
11	Schtwōrtk	Damaſ, bamż	7	54	3	52		1	25
12	Pjatk	† Epimach, m.; Mayenc	7	55	3	52		2	30
13	Sobota	Lucija, kniż. martr.	7	56	3	52		3	34

3. njeđzela adventa. Scż.: Janowe ſwēdceſzenjo wo Jēzusu. Jan. 1, 19—28.

14	Njeđzela	Spiridion, biſkop	7	57	3	52		4	36
15	Pōndzela	Khrystina, ſłużown.	7	58	3	52		5	36
16	Wutora	Eufebij Bercełſki, biſt.	7	59	3	52		6	33
17	Erjeda	†* Łazar, biſkop ☉	8	0	3	52		ſth.	w.
18	Schtwōrtk	Gżanjo ſ. M. na p. K.	8	1	3	53		5	10
19	Pjatk	†* Kemeſij, martrać	8	1	3	53		6	5
20	Sobota	* Khrystian, martrać	8	2	3	54		7	4

4. njeđzela adventa. Scż.: Jan prēduje poſutu. Luf. 3, 1—6.

21	Njeđzela	Domach, japoſchtōł	8	2	3	54		8	6
22	Pōndzela	Flavian, martrać	8	3	3	54		9	11
23	Wutora	Wiktoria, kniż. martr.	8	4	3	55		10	17
24	Erjeda	†* Ğadam a Jēva	8	4	3	56		11	25
25	Schtwōrtk	Bożi dż. nar. J. ☾	8	5	3	56		ſth.	r.
26	Pjatk	† Šćēpan, martrać	8	5	3	57		12	35
27	Sobota	Jan, japoſchtōł	8	5	3	58		1	48

Njeđzela po Ğodżoch. Scż.: Simeon a Ğana wo Jēzusu rycżitaj. Luf. 2, 33—40.

28	Njeđzela	Njewin. dżēcżatka	8	5	3	59		3	3
29	Pōndzela	Domach z Kanterb., b.	8	5	4	0		4	18
30	Wutora	Rainer, biſt.; David	8	5	4	1		5	32
31	Erjeda	Sylweſter, bamż	8	5	4	2		6	39

21. Zapocżatk zymy. Najtrōtſchi dżen z najbliſſchej nocu. — 24. Patorżica. — 31. Krajna renta.

„D cżiſtota! ty drohotna parla, kotruż mało cżłowiekow uadeiđže, haj mnozy hidża a jeno cży, kottż ſu jeje Ğōdni, pytaja! ty moriſch ſujerec a ſama ſy żywa w njeſmjertnoſczi. Ty ſy radoſcż profetow, woźdoba japoſchtōłow, żywienie jandżelow, dobyczeriſta krōna ſwjatych.“ S. Athanaſiuſ.

I. Hermanki.

3. Njezwacżiſto.*
5. Kuland.*
6. Budyſchin.*
8. Numoialc. Dżje.† Brody.† Drēwk.
13. Wojerec.
15. Kużatow. Łuboraż.†
16. Bariſcż.
17. Kuland.
20. Trēbuſe † a lenowe w.
22. Kulow.†

II. Měsaczkowe prēmēnjenja.

- ☺ Polny mėsacżk 2. decembra wjecejor 7 h. 55 m.
- ☾ Poſledni bērtik 9. decembra pſchp. 12 h. 25 m.
- ☉ Młody mėsacżk 17. decembra pop. 2 h. 19 m.
- ☽ Prēni bērtik 25. decembra pop. 2 h. 16 m.

III. Wjedro po mės. prēmēnjenjach.

Polny mėsacżk 2. pſchynjeje wjele ſneha; też po 9. wotmēnja ſo ſneħ z deſcżczōm. Z młodym mėsacżczōm 17. ſo wuwjedri a zamjerzaje, zyma pak ſo zniſeje; też boży dżen 25. wotanaje rjenje a lohta zyma traje haćż do kōnc decembra.

Je-li december mjehki z mnohim deſcżczōm, budże pſchichodne leto mało zōhnowane. — Wo-kało Ğōd ujeſcħodżi mokrota žanomu žitej, cżim bole pak po Ğodżoch.

IV. Cyrkwinska protyka.

4. Cyrkwinski ſwjaty dżen.
6. Cyrkwinski ſwjaty dżen.
8. Pſchifazany ſwjaty dżen. W Kulowje titu-łarny ſwjedżen „ſwjateje Marijnoho towar-ſtwa knjeżnow“ z doſpolnym wotpuſtom za ſobſtawy. W Budyſchinje w ſerbiſkej cyrkwi doſpolny wotpuſt.
- 16.—24. W Radworju wſchēdnje po Żutujach „Nowena“ i czeleżi maczerje bożeje.
17. a 19. Poſt ſuchich dnow abo quatember (polny poſt).
20. Wołōżeny poſt.
21. Swjaty dżen.
24. Bigilny (polny) poſt (patorżica).
- 24.—25. Woża noc, w polnoch boża mſcha.
25. Pſchifazany ſwjaty dżen.
26. Pſchifazany ſwjaty dżen. Pożohnowanjo žitow.
27. Swjaty dżen. Po prēdowanju požohnowanjo a wudżelenjo wina ſwjatoho Jana.
28. Cyrkwinski ſwjaty dżen.
31. Dżakowna wjecejorna pobożnoſcż dla dołowno-łoho leta w Budyſchinje w tachantskej cyrkwi (w 7 Ğodż.) a w Khrōſcżicach.

Zadrjeſchka.

„Za Jēzusa czerpiecż je mōj jeniecżki trōſcħt na tymle ſwēcze.“ S. Franc Regis.

Ğduż nan zbożnoho ſararja Pētra Forreri nrējeje, wotpſchikny ſwoju głowu prajo: „Niħto njeſpichēpodawa ſwojomu kralej niħcħto z pſchitrytej głowu; toħodla cħcu z najſlubſchej pofornocżu ſwojomu Bohu pſchēpodacż duħcu, kotruż ſym haćo pożeżene kubto tak dołho mė.“

Čas božich službow w serbskej Łužicy.

	Čas pschěstupa božich službow		Njedźele; i. dny			Džěławe dny			
	za nedźele a swj. dny.	za džěławe dny.	w 3hujce.	w lěcže.	popoł dnju.	w 3hujce.	na lěto.	w lěcže.	w 3hujcu.
Budyščin	tachantska	1. haryla, 1. oktobra.	5 a 9		2	6 a 9	5 a 9	5 a 9	6 a 9
	serbska		9		1/2 1				
Chróšćicy	1. nedź. po Zutrach, 24. augusta.	1. nedź. po Zutrach, 29. septembra.	6 a 9	5 a 8	2	7	6	6	7
Njedźelcžicy	po 1. meje, po 29. septembra.		9	8	1/2 2	1/2 8	7, 1/2 7	6	1/2 7, 7
Radwoć	1. meje, nedź. po 29. septbr.	po 1. nowembri, po Zutrach.	9	8	2	7	6	6	6
Kalbicy	Zutry, 21. septembra.	Zutry, 21. septembra.	6 a 9	5 a 8	2	1/4 8, 8	7, 1/2 7	6	1/2 7, 7
Schpital		1. meje, 1. oktobra.	9	9	2	8	1/2 7	1/2 7	8
Wotrow			9	9	2	1/2 8	7	1/2 7	7
Marijna Hwězda			1/2 7 a 1/4 10		1/2 2, 1/2 3, 3	6 a 7 a 3/4 9			
Kóžant	jutry, 14. septembra.	po 1. oktobra, po Zutrach.	6 a 9	5 a 9	2	7	1/4 7	1/4 7	7
Zdžer	1. meje, po 29. septembra.		9	8	1/2 2				
Brunow			1/2 10		4	3/4 8			
Kulow		24. febr., jutry, nedź. po 4. sept., 1. nedź. nov.	5 a 8		2	6 a 1/2 9	1/2 6 a 1/2 9	5 a 8	1/2 6 a 1/2 9

Pšchisp.: Zutnje su w Chróšćicach rano w 5 hodžinach, w Kalbicach a Kóžencze 6. — W serbskej cyrkwi w Budyščinje na srjedach a pjatkach w posće we 8 rano. — W Kalbicach na pjatkach w posće w 6 a 8 rano. — We Wotrowje na małych swjatyh dnach dospołdnja we 8. — W Marijnej Hwězdzje na sobotach rano 6 a 7 a 8. — W Kóžencze sobotu (pšchez cytle lěto z wuwjazcom adventa) we 8. — W Zdžeri su kóždu přenju nedźelu měsaca, w Lubiju kóždu třeczu a w Hajnicach kóždu druhu a šchwórtu nedźelu měsaca bože služby.

Bože služby w saskich herbskich krajach.

1) Stajne bože služby maja: Dreždžany (dwórnska cyrkwe, w pryncowym hrodže, Nowe Drež-

džany, Friedrichstadt, Józefininy wustaw, 2 schulskej křapali), Annaberg, Gwifawa, Freiberg, Hubertusburg, Rhennicy, Lipš, Mišchno, Pirno, Plawno, Radeberg, Rothschönberg, Reichenbach a Greiz (kóždu 2. nedźelu), Altenburg a Wechselburg.

2) Missionske bože služby maja: Auerbach (4 krócz), Bisopicy (2 kr.), Bräunsdorf (8 kr.), Döbeln (3 kr.), kupjel Elster (w lěcže), Frankenberg (2 kr.), Grimma (12 kr.), Großenhain (6 kr.), Hajnicen (4 kr.), Hohene (8 kr.), Hohnstein (8 kr.), Koldic (2 kr.), Königstein (kóždu 1. měsacžnu nedźelu), Leisnig (1 kr.), Marienberg (12 kr.), Neustadt (2 kr.), Oschatz (2 kr.), Pilnicy (cytle lěcžo), Riesa (2 kr.), Rochsburg (někotry krócz), Roßwein (2 kr.), Sayda (2 kr.), Schneeberg (2 kr.), Schwarzenberg (4 kr.), Sonnenstein (něšto krócz), Stollberg (4 kr.), Voigtsberg (12 kr.), Waldheim (12 kr.).

Zapis duchownych.

(W decembru 1883.)

A. 3 budnjštskeje diöcesy.

Soho milošć, najdosťojnišči knjež Franciskus Bernert, biskop w Azotus, japoschtošći vikar w kraľestwoje saksim, administrator ecclesiasticus w sakskej Hornjeje Łužicy, tachant kapitla swj. Pětra w Budyschinskeje, konthur kral. sakst. zaslužbnoho rjada atd., rodź. w Grafensteinje w Čzechach 4. hapryla 1811; wušwjećeny 4. augusta 1834, wuzwoleny za tachanta 28. jultija 1875, za biskopa šwjećeny 19. měrca 1876.

1) W Budyschinskeje: a) w konsistoriu: f. Jakub Kuczank, can. cap. senior; f. Pětr Šchołta, can. cap. cantor; b) w serbskej cyrkwi: f. Michał Hórnik, farać; f. Jakub Skala, kaplan; c) w tachantskej cyrkwi: f. Józef Schönberner, dopołdn. předar; f. Jurij Nowak, katecheta (sobu za Jdžer a Lubij); d) na wučejškich wustawach: f. Hermann Blumenritt, direktor seminar; f. Józef Dienst, direktor tachantskeje wučejnje.

2) W Brunowje: w tu khwilu ništo njeje.

3) W Grunawje: f. Józef Brendler, administrator.

4) W Khróšćicach: f. Jakub Werner, farać; f. Jakub Šchołta, 1. kaplan; f. Jurij Kummer, 2. kaplan.

5) W Königshainje: f. Pawoł Reime, farać.

6) W Marijneje Šwězdže: f. Dr. Jan Chrysoštom Eifelt, propst; f. Alexander Hirschel, kaplan; f. Vincenc Wielkind, kaplan; f. Hugo Fug, kaplan.

7) W Marijnym Dole: f. Niward Köstler, propst; f. Innocenc Sawork, kaplan; f. Joachim Felber, kaplan.

8) W Njebjelčicach: f. Mikławš Smoła, farać; f. August Kubasch, kaplan.

9) W Nowym Leutersdorfje: f. Józef Keil, farać.

10) W Radworju: f. Handrij Duczman, farać.

11) W Halbicach: f. Jakub Bensch, can. a farać; f. Jakub Bart, kaplan.

12) W Reichenawje: f. Jan Hornig, administr.

13) W Róžencje: f. Ladej Natuš, administrator.

14) W Špitalu: f. Jan Nowak, administrator.

15) W Seitendorfje: f. Karl Junge, can. a farać; f. Franc Čžornak, kaplan.

16) W Ščerahowje: f. Jakub Žur, farać; f. Franc Löbmann, kaplan.

17) W Wostrowcu: f. Anton Müller, farać; f. August Rönisch, kaplan.

18) W Wotrowje: f. Jakub Herrmann, farać.

19) W Žitawje: f. Franc Kral, farać.

20) W Worflecach: f. M. Ault, kaplan.

21) W Huscy: f. Jan Pagel, kaplan.

Škischip.: W Brazu w serbskim seminaru: f. Jurij Łusćanšći, prašes.

B. 3 Dreždžanach: diöcesy.

1) W Dreždžanach: a) kralowške dwórške duchownstwo: f. Franc Stolle, can. 1. dwóršći kaplan, prašes konsistoria; f. Jakub Buk, 2. dwóršći kaplan, konsistorialny radžiczer; f. Ludwik Wahl, 1. dwóršći předar, vikariat. radž.; f. Ludger Potthoff, 2. dwóršći předar.

b) W Starých Dreždžanach: f. Pětr Will, farać a superior; kaplanojo: f. Anton Dreßner, direktor wučejnje pschi „Duedbrunnen“; f. Anton Buk, prašes bratštwu šwjertneje štýšnosće a direktor progymnasia; f. Emil Hoffmann, njedželšći rańšči předar; f. Józef Müller, 1. katechet a šwjedžeńšći rańšči předar; f. Richard Galm, wučer na progymnasiju a prašesf; f. Oskar Manfroni, wučer na progymnasiju; f. Eberhard Klein, 2. katechet; f. Alexander Hartmann, 3. katechet. c) W Nowých Dreždžanach: f. Eduard Machaczek, farać a vikar. radž. d) W Friedrichstadtu: f. Pětr Kreczmer, farać. e) W Józefinijnym wustawje: f. Kaspar Brieden, kaplan. f) Wola pryncy Jurija: f. Dr. Adolf Frißen. g) Woješći farać: f. Karl Maaz.

2) W Altenburgu: f. Franc Biskup, f. admin.

3) W Annabergu: f. Fischer, faršći zastaraczer.

4) W Cwikawje: f. Heinrich Salu, farać.

5) W Freibergu: f. Anton Pattoni, f. admin.

6) W Hubertšburgu: f. M. Woczerk, farać.

7) W Rhennicy: f. Jan Keipert, farać; f. Theodor Wierh, kaplan.

8) W Lipsku: f. Józef Fuhr, farać; f. Hubert Schmittmann, 1. kapl.; f. J. Umpfenbach, 2. kapl.

9) W Mišchnje: f. Heinrich Mannel, f. admin.

10) W Pirnje: f. Józef Plewka, farać.

11) W Plawnje: f. Wilhelm Sparta, kaplan.

12) W Radebergu: f. August Nowak, farać.

13) W Reichenbachu: f. Pawoł Richter, kaplan.

14) W Rothšönbergu: f. Karl Hensgen, kaplan.

15) W Wechšelburgu: f. Józef Brill, kaplan.

C. 3 wróšlawškeje diöcesy.

W Kulowje: f. Krause, kaplan; f. Heinrich Ledžbor, direktor.

Kraje a jich wjeřchojo.

Rěmske kraje.

Sakška: 271,83 □ mil.; 2,760,342 wobydlerjow; (73,349 katoliktow, 52,097 Serbow). Kral Albert I., rodź. 23. hapr. 1828, na trón pschichol 29. okt. 1873, žwěr. 18. jun. 1853 z Karolu wot Wafa, rodź. 5. aug. 1833. — Pryncesna Šilžbjeta, rodź. 4. febr. 1830, wudowa wójwody Ferdinanda wot Genua. — Prync Jurij, rodź. 8. aug. 1832, wožen. 11. meje 1859 z Hanu Mariju, sotru portug. krala, rodź. 21. jul. 1843; jeju džěći su: Mathilda, rodź. 19. měrca

1863; Bjedrič August, rodž. 25. meje 1865; Ma-
rija, rodž. 31. meje 1867; Jan Jurij, rodž. 10. jul.
1869; Max, rodž. 17. nov. 1870; Albert, rodž.
25. februara 1875.

Anhaltška. Wójnoda: Bjedrič, rodž. 29.
hapryla 1831.

Badenska. Wulfowójwoda: Bjedrič Wilhelm,
rodž. 9. septembra 1826.

Bajerska. Kral: Ludwik II., rodž. 25. aug.
1845.

Braunschweigška. Wójnoda: Wilhelm,
rodž. 25. hapryla 1806.

Hessenska. Wulfowójwoda: Ludwik IV.,
rodž. 12. septembra 1837.

Lippe-Detmold. Wjerč: Bjedrič Wolde-
mar, rodž. 18. hapryla 1824.

Lippe-Schaumburg. Wjerč: Adolf, rodž.
1. augusta 1817.

Mecklenburg-Schwerin. Wulfowójwoda:
Bjedrič Franc III., rodž. 19. mërca 1851.

Mecklenburg-Strelitz. Wulfowójwoda:
Bjedrič Wilhelm, rodž. 17. oktobra 1819.

Oidenburgška. Wulfowójwoda: Bjedrič
Pëtr, rodž. 8. julija 1827.

Pruska. Kral: Wilhelm I. němski kžězor,
rodž. 22. mërca 1797. Krónprync: Bjedrič Wil-
helm, rodž. 18. oktobra 1831.

Reuß-Greiz. Wjerč: Hendrič XXII.,
rodž. 28. mërca 1846.

Reuß-Schleiz. Wjerč: Hendrič XIV.,
rodž. 28. meje 1832.

Sakška-Weimar-Eisenach. Wulfowójwoda:
Korla Alexander, rodž. 24. junija 1818.

Sakška-Meiningen. Wójnoda: Jurij II.,
rodž. 2. hapryla 1826.

Sakška-Altenburg. Wójnoda: Ernst, rodž.
16. septembra 1826.

Sakška-Roburg-Gotha. Wójnoda: Ernst
II., rodž. 21. junija 1818.

Schwarzburg-Sondershausen. Wjerč:
Korla Günther, rodž. 7. augusta 1830.

Schwarzburg-Rudolstadt. Wjerč: Jurij,
rodž. 23. novembra 1838.

Waldeck. Wjerč: Jurij, rodž. 14. jan. 1831.

Württembergška. Kral: Korla I., rodž. 6.
mërca 1823.

Druhe evropske kraje.

Belgiška. Kral: Leopold II., rodž. 9. hapr.
1835.

Bolharska. Wjerč: Alexander I., rodž.
5. hapryla 1857.

Čjornohórška. Wjerč: Nikola I., rodž.
25. septembra 1841.

Danška. Kral: Khrystian IX., rodž. 8. hapr.
1818.

Francóžška. Pšchedshda republiki: Jules
Grévy.

Gričiska. Kral: Jurij I., rodž. 24. decembra
1845.

Holland. Kral: Wilhelm III., rodž. 19. febr.
1817.

Italška. Kral: Humbert, rodž. 14. mërca
1844.

Jendželška. Kralowna: Viktorija, rodž. 24.
meje 1819.

Liechtenstein. Wjerč: Jan II., rodž. 5. okt.
1840.

Monako. Wjerč: Korla III., rodž. 8. dec.
1818.

Portugal. Kral: Ludwik I., rodž. 31. okt.
1838.

Rakuska (Austrija). Kžězor: Franc Józef I.,
rodž. 18. augusta 1830. Krónprync: Rudolf.

Rom (cyrkwinški stat). Banž: Leo XIII.,
rodž. 2. mërca 1810, wuzwol. 20. febr. a krónowanj
3. mërca 1878.

Rumunška. Kral: Korla I., rodž. 28. hapr.
1839.

Ruska. Kžězor: Alexander III., rodž. 10.
mërca 1845. Krónprync: Miklawš.

Serbiska. Kral: Milan I. Obrenović, rodž.
4. augusta 1852.

Španiška. Kral: Alfons XII., rodž. 28.
novembra 1857.

Šchwajcarska. Republika.

Šchwajbomska. Kral: Oskar II., rodž. 21.
januara 1829.

Turkowska. Sultan: Abdul-Hamid-Khan,
rodž. 22. sept. 1842.

Budź křiwě tħwaleń Ĺezus Ĺhryřtus.

Krasne je to postrowjenje! Njech cħlowješko z cħlym swojim rozomom myřla a pytaja: žane rjeńřke njenamakaja. Wřhě druge řkwa, z kotrymž so postrowjeja, njech su kajřekuli Ĺcedža, su kař řkabe Ĺwěđki pornjo jařnomu řkóncu. W tutym přchenju, w tutym postrowjenju je wuprajene a dopjelńene, řħtož řwi. Ĺawoř řada, Ĺdyž praji: „Wóh je Ĺhryřtusa powyřřil a jomu m je n o dař, kotrež je wyřhe wřřitřk mjenow, zo byħu we mjenje Ĺězuřowym so z Ĺibo = waře wřřitřke kolena“ a t. d. Toħodla móže so ze zdońnym prawom wobřucić, zo je teř tute postrowjenje dopořaz praweje wěry, wěrneje wucěby Ĺhryřtusoweje, dořeř najwadžniřdu winowatořč řře = řczanowu tař zjawnje wupraji. Ĺe to cħle kařolřke postrowjenje.

Z tutym řkwom nastupi nařħ Ĺrajan řydom = naty řróč řwóř pucř do lubyħ řerbřk Ĺomow; tař postrowja z nowa Ĺař, řwoj Ĺħ dońryħ znatyħ a přħečelow, na započatku nowoħo řeća. Ĺidźiće po tařkim, zo wón je, řħtož ma na woblicę nariřane, kařolřki.

Tute joho postrowjenje je pař teř přchenjo. Ĺħto móže Ĺam řeřře přħeč Ĺač wěrne řře = řczanřwo? Komu móže Ĺař řeřřowu poručeč Ĺač řwojomu a Ĺařřowu Ĺbóžniře? Ĺiřře je Ĺhryřtus nařħ Ĺbóžniř a wořtanie do wřřeje wěč = noře. Ĺe žany m druhim njeje wumóženjo, řħiba we nim. Ĺħtož potařkim derje mēni ze řwojim lubym řerbřkim. Ĺudom, tón pyća jomu zdđeržeč pravu wěru do Ĺbóžniřa; a to je Ĺrajan ze řwojimi kařolřkimi towařřemi řtanjne Ĺiniř. Ĺžeřč Ĺoža a řpo = móženjo duřřow je nađaw řóždoħo wěroħo řerba; njech je dopjelńenje nađawřa teř w nowym řečje wřřitřkim loħte a wjeřoře, přħetož „wjeřořoħo da = wa = czerja Ĺóh lubuje“.

To je přchenje Ĺrajanowe, Ĺdyž z nowa zařtupi do Ĺařřk Ĺomow; to budže teř joho řtanjna prošřwa a napominanje, Ĺdyž Ĺařo džel Ĺařře řwóřby pola Ĺař zwořtanie wjeřelo a zrudobu cħřoħo řeća z Ĺami džel. Zo by Ĺař w pilnym wopyřowanju Ĺoř Ĺħ řřubow podpjerař, pořazuje Ĺam wřřitřke řwjate dny Ĺyřkwinsřoħo řeća, wulle a maře, a dopomina Ĺař na Ĺyřkwinsře wobřady w „Ĺyřkwinsře prošřwy.“ Ĺdy by řnadž Ĺy na řwjatym dnju nuřny pucř wot = řtorčeč nje mohl, řrebař Ĺeno do Ĺrajana pohladáč; Ĺ

tón Ĺyř praji, Ĺdy su tam, Ĺdže džel abo w kařolřke Ĺyřkwi, nimo kotreže Ĺwóř pucř wjedže, Ĺože řřub. Ĺóřne dny su řwěrnje woznamjenjene. Teř domjace pobořnoře je Ĺrajan wobřladáč; toħodla je Ĺoni řyčřař wo wřřelak Ĺpobořnoře Ĺ Ĺžeřři Ĺačřerje Ĺožeje, toħodla teř řeřa dleřři nařtawř wo wadžnej pobořnoře, kotraž džeń a bóle Ĺud zajima, přħinjeře. Wřřitřko to pař řyřbi jomu ř tomu řřuřeč, zo řwóř luby Ĺud řubuje a znođobnuje, ř dońry m pociřřam na wjeduje, wot zlyħ na wučęnjom wottrařħuje. Džeń a řeřři ma byč nařħ narod; to je Ĺoža wola.

Njezapomńmy: Ĺ rucy Ĺože řu wřře na = rođy, runje tař kař jednolřmi cħlowješko. Ĺař jednolř = řmy cħlowjeř druhdy so přħečbeħnje a Ĺóh druhdy doħo přħiřladuje joho zlořczam, Ĺač řkóncęnje teř joho džeń, džeń wotrunanja zařtupi; tař ma so teř z cħlymi narodami. Ĺedyn přħečbeħuje so nađ druhimi — a tón Ĺnjež přħiřladuje. Ĺola přħiřdže džeń, na kotrymž Ĺóh z nim zličřowanje (račnowanje) wotbyřa, kař z njeřpawnym nuřničarjom. Ĺdyž so narod z Ĺřečami wot Ĺoħa wotřali, potom jón řkóncęnje Ĺóh zařtorčę. Ĺwjate a cħle řwěrne řtawizny nam dořč přħiřřadow za tule wěrořč pořazuja. Ĺ na wopař: Ĺař nje winowacze podřořowany cħlowjeř priedy abo pođđřře tola ř řwojomu pravu dořřeje, a joho nje winowatořč a řpawnořč Ĺim rjeńřko zařčeje, Ĺim bóle řeřře Ĺanjena byřa: tař je teř narodam wolóženjo, pozbęnjeno, zroř a řečew přħiřřotowany, Ĺdyž řwojomu Ĺoħu řwěrne wořtannu. „Ĺón Ĺnjež mori a wořiwja, wodži dele do podzemje a zař wročzo. Ĺón Ĺnjež Ĺini řħudyħ a wobohacę, po = niža a pozbęuje.“ (1. Ĺrař. 3). To je wina, Ĺoħodla řwojomu lubomu Ĺudeř přħede wřřem bohabojořč přħe = jemy a zdđeržeč pyřamy. Ĺdyž je Ĺóh z nami, řħto budže přħečřwo nam? Ĺař Ĺud budže mařa Ĺořřka, a tola řlyny narod, řlyny we řwojim Ĺoħu.

Ĺ tomu wořtań nařħ Ĺud wěrnje řerbřki, po = niřny, dželawy, pilny, zlutny. Toħo řčęnje budž kař ze zařtařřa: „Ĺpewaj a dželaj“ nic kař něřto zawjedniřy Ĺudow Ĺcedža: „Wuřiwaj, dońř tu řy.“ Ĺohl Ĺewat, priedy Ĺačř so wocřatuje, řřuřřy Ĺař přħiřeč, zo tu ničjo wjac nje budže ř wuřiwanju.

Ĺpuřčečę so na to, lubi Ĺyřarjo, řóžby, řř do Ĺařřoħo domu přħiřdže a řř Ĺe Ĺař Ĺinař wucęeč, nje je Ĺař přħečřel, nje mēni derje z Ĺami. Ĺruřy Ĺcedža Ĺařře, Ĺrajan Ĺe Ĺař!

„Daj mi svoju wutrobu!“

(Wschl. 23, 26.)

Założk a zaměr.

Pšchez Mariju — Žezusa: to běchu pucze a rady Bože we Starym Zatonju; pšchez Mariju — k Žezusej — to su pucze a rady Bože w Nowym Zatonju.

Smu-li w zařidženym lěcže wutroby pšchez nastawł: „Wschelake pobožnosće k čžescžowanju Marije M. B.“ k přenjomu pšchihotowali a pohnuwali, njech je nadawł lětušchoho „Krajana“, zo čžitarjow k lubosći Wutroby Žezusa Khrystusa pohonja a nawabja.

Žezusa Khrystusa, Syna žiwoho Boha, lubowacž, to je našch nadawł tu na zemi, to ma wucžinjecž wěrnú pobožnosć kžždoho kšchescžana.

Žo by wot naš lubowane było, „je so Skłowo mjašo scžiničo“ (Jan. 1, 14) a „je mjez nami bydličo“, zo by „woheń lubosće škašo do našchich wutrobow“ (Luf. 12, 49). Wóh Wótc scžele swojoho Syna na zemju, zo bychu cžłowjekowje joho lubowali; Wótc lubuje naš we tej měrje, hašo my joho Syna: „Wóh pak lubuje was“, praji Khrystus, „dokelž scže mje lubowali“ (Jan. 16, 27). Wóh Wótc wuškyschi našche modlenjo jenož, smu-li z Khrystusom zjednocženi, prošymu-li w joho mjenje: „Budžecze-li Wótc me mojim mjenje prošecž, da wam“ (Jan. 16, 23). Snada mēcžnjeje žbóžnosće njebudže nam, kžiba pšchez Žezusa: „Kotrychž je Wóh pšchedwidžal, tych je powoal, zo bychu podobni byli znamjenju joho Syna“ (Rom. 8, 29). Žezusej pak budžemy jenož tehdom podobni, hdyž cžasto pšchi sebi rozpominamy, kaš jara je naš lubowal.

Žo by pohasčenu lubosć k sebi z nowa wubudžowal we cžłowjekčich wutrobach, je so Khrystus žbóžnej knježnje Marhacže Mlacoque zjewil, a pokazujo ji swoju najšwj. wutrobu, dželche k njej:

„Šlej tutu wutrobu, kotraž je cžłowjekow tak jara lubowala, zo so w ničim pšchelutowala njeje, ale zo je so kaž docžerpała, zo by swoju lubosć jim pokazala; tola, o běda! město džaka dostawam hošy njeđžak, kotryž mi z boharubjenstwami, liwkošcžu a zacpēcžom sakramenta lubosće nacžinjaja.“

Na to pšchizjewi Syn Boži tutej knježnje, zo je we swojich radach jeje škabosć wuzwolil jako šudobjo, z kotrymž chce čžescžowanjo swojeje najšwj. wutroby po cyrkwi rozšchěrjecž. Nadawł jeje žiwjenja měla po joho poručnosći starosć bycž, zo so lětnje swjedžen šwjeczi w cyrkwi k čžesczi najšwj. wutroby we tšojim wotpošladanju: 1) zo bychu so wěriwi Khrystusej hódnje džakowali za dar, kotryž je wón jim w najšwj. sakramencže woštarja zawošajil; 2) zo pobožnišche dušche jomu tutón džek po možnosći kšchidwy žarunaja, kotrež so jomu w najšwj. potajnosći wot njewěriwych a hrěšchnikow cžinja; 3) zo by pšchez wošebite a powšchitkowne čžescžowanjo po cyklej cyrkwi so njerodnosć wotruala, najšwj. Wutrobu wjele rudžaca, tak zo najšwj. sakrament a we mnohich farskich cyrkwach cykle lěto zašč nimaja a wošadni mašohdy so k njomu modla.

Šdyž dha je so, Bohu budž džak, w běhu zařidženych lět čžescžowanjo najšwj. Wutroby po Šerbach šforo do wšchěch domow dobyło a žakorjenišo a hdyž na ždobnym měšče šerbškeje Łužicy, w Bacžonju, krasny dom Boži hašo wiđžomne žnamjo tutoho čžescžowanja nastawa, žda so mi mužitne a třebne, zo so ludej podobnišche rozwucženjo wo tak wažnej wěch do rukow podawa.

I. Lubožna Wutroba Žezusowa.

Ščtōž je we wšchěm lubožny, toho měli wězo wšchitcy lubowacž. Šdže težto móhli wutroby namakacž, kotraž je lubožnišcha a z tym našcheje lubosće hódnišcha hačž Wutroba Žezusowa? Tuta wutroba je cykle cžišta, cykle šwjata, cykle pošna lubosće k Bohu a cžłowjekam, dokelž su wšchě jeje pšchecža a chycža na pšchekrasnjenjo Wótc a wožboženjo cžłowjekow žložene. Tuta je ta wutroba, w kotrež Wóh swojeje radošče, nad kotrež swojoho špodobanja namaka. W tutej wutrobje byšla wšchě došpošnosće, wšchě počžiwosće: w njej hori so žehliwa lubosć k Wótczej, zjednocžena z ponižnosću a šwjatej božosću pšched nim; w njej hidženjo wšchoho hrěcha, wšcheje njeprawdy a pošla najnutrišcha šobuželnosć z našchim hubjenstwom; wona je domapytana wot najšuwischich cžerpjenjom, we wšchěm pak došpošnje podata do wole Božeje.

My lubujemy swojoho bližšchoho, toho, dokelž je rjany, druhoho, dokelž je njewinowaty, ščecžoho, dokelž

smu so na wobkřad z nim nařozili, zas druhoho, dokelž je pobožny. Mólili snadž tomu lubošće zapowješć, w kotrymž w šćě dobre pocžinki midžimy? Słyšćimy-li, zo w dalokich cuzych krajach kral pschewywa, rjany, ponižny, šćežedry, pokorny, smilny, kiž zle z dobrym płaczi, zawěšće — ani zo joho zna-jemy abo hdy so z nim zeidžemy — bychmy jomu, z potajnej mocu k tomu pohnući, swoju wutrobu darili. Kaf dha je po prawym móžno, zo Sězus Křyřtus, w kotrymž počnosć wschjeje poččiwosćeje a dospołnosćeje namařamy, kotryž kóždoho z nas tak njewurjeknicze lubuje, kaf je móžno, zo so tutomu tak — mařo lubošće pschinyje?! Mój Božo tola, zda so šćoro, hařož by tutón tak lubožny Sězus, kotryž je nam teřto dopořazow šćežedreje lubošćeje dawal, a kotryž měl jenicžli pschewumjet naschich lubošćow być, tón jedynlutki był, kiž ma njebožo, zo naschjeje lubošćeje sebi dohycž njemóže, hařož by jeje ženje njezaslužil! Šladajo na tajki powšchitkowny nježal, z kotrymž lubožnej Wutrobje naschoho Bžóžniřa so płaczi, płacachu a žalosćazachu lěpsche dusche, kotrež tu na zemi pschewywachu, kaž swj. Řhatyrna z Ğenu, swj. Ğhereřija, swj. Madlena de Pařziš, huřto pschi sebi: „Ach, zo niřtó njeje, kiž by lubošć lubowal!“

II. Lubowaca Wutroba Sězusowa.

Žo bychmy tola wopřichjeć mólili, teřto lubošćeje we Wutrobje Sězusowej k nam čłowjekam bydli! Sězus lubuje nas njewurjeknicze bóle, dyžli hdy žadyn z nas sebye samoho. Wón je nas hać do pschewmery lubowal: „Woni pař rycžachu wo joho pschewmery, kotruž mějesh w Ğeruzalemje dopjelnicž“ (Łuk. 9, 31). Abó njeje trař to pschewera lubošćeje, zo šćworicžer mřeje za swoje šćworjenja? Njeje wofomil był w Bohu, zo by na kóždoho z nas njemyslił, kóždoho z nas njelubowal: „Z wěćžnej lubošću šym tebye lubowal“; a w počnosći časow je tež hiřćeje so wocžłowjecžil, řhude a sprócniwe žiwjenje na so wzał a smjereč na drjewje řchžiža sebi wuzwolil. Wón je z tym nas bóle lubowal, dyžli swoju čřeřć, swój wotpočžin, swoje samřne žiwjenje, dokelž je wschoho so wotřeřil, wscho na so wzał, zo by nam swoju lubošć k nam pokazal. Nje-wozjewja to wscho wulkomery lubošćeje, kotruž sami ja ndželjo wobžiwuja?

Lubošć k nam je Sězusa tež pohnuřa, zo we najřwj. řakramencze wotřarja kaž na trónje lubošćeje mjez nami pschewywa. W tutej potajnosći namařamy joho we swj. řtanje na wotřarju, do wuzřkoho bydřa řhowanoho, hařo chcył w tutej niřkosći swoju bóřřtu majestosć mohl řjec zničicž: wón njeřiba so, njewužiwa swoje zmyřřly, runja pacže, kotraž z lubošću k mřdžicžřam pschewzata, na so samu zabyywa. Lubošć žada za tym, zo mohřa lubowane pschewy pschi sebi męcž. Tu je wina, čžohodla je Sězus w najřwj. řakramencze mjez nami wotřal. Ğych 33 lět, kotrež bė na zemi pořhodžil, zdachu so joho řćežedreje Wutrobje řhětro křitka řhwila a tak myřli joho bóřřta móc a mudrosć na pucž a řřeř, zo by, wot nas do njeřes wžaty, z lubožnej pschitowmosću nas wřřchewjal hać do kónca časow. Ale, prařiřch, njebė dha wumoženo čřłowjekow ze smjereču na řchžižu do-řonjane a my z tym z Bohom wujednani? Šćto chce Sězus hiřćeje w najřwj. řakramencze pschi nami pschewyvacž? Wón wotřanje, dokelž so wot nas džėlicž njemóže, dokelž je „joho radořć, bydlicž mjez čřłowjekami“ (Řřchil. 8). Lubošć k nam je joho pohnuřa, zo so w tuthym najřwj. řakramencze k cyrobje naschich duřchow pořřicža, zo by pschewžjednocženjo joho wutrobny z naschej z dweju wutrowow jena so řćžiniřa: „Šćtóż moje mjařo pořė, wotřanje we mni a ja we nim“ (Řan. 6, 37).

III. Lubošć žadaca Wutroba Sězusowa.

Sězus nas njetryeba: wón budže zbožny we sebi, bohaty, smilny, mócny, njeř joho lubujemy abó njelubujemy. A tola — praři swj. Domasch — pschewy sebi Sězus, dokelž nas lubuje, zo jomu lubošć wrócžamy, hařož by řhuduřřti čřłowjek jomu z Bohom był a joho zbžžnosć wot čřłowjekow wotwiřowala. To mēni čřerpřer Ğob, hdyž praři: „Šćto je tola čřłowjek, zo wulkoho sebi joho wadžiřch abó řćto řtajeřch swoju wutrobu na njoho?“ (Ğob 7, 17). Tak dha, Wóh pschewy sebi a pyta tak naležnje lubošć bėdnoho řćworjenčřka! Njeby z tym Ğnady dořć byřo, hdy by Wóh nam dowolil, zo směmy joho lubowacž? By-li poddan k swojomu kralej prařil: „Řnježe, lubuju tebye“, njeby to zwažniwe zadžerženjo byřo? Šćto by so prařiko, by-li řwětny kral z wuřazom poddanam porucžil: „Ğřcu, zo mje lubujecž!“ Řė, nė, řwětni kralowje njeponižuja so tak daloko k ľudej,

Ježus pak, kral kralow a njebies, prosy nas tał nutrne wo našču lubosć: „Ty dyrbišć knjeza, swojoho Boha, lubowacź z chćeje swojeje wutrobny“ (Mat. 22, 57). A, jeli joho dušča hrěšča ze so storka, wón ju chle njewopušćeži; pšched wudwjernjemi wutrobny wostanje stejo a prosy a kłapa, zo směl zašy zastupicź: „Glej, steju pšči durjach a kłapam“ (Alpok. 3, 20). „Wotewr mi, moja šotra, moja nje-wješta!“ (Spěw spěwow 5, 2). Z krótka: Ze to joho tróšcht, hdyž dušča joho lubujo zdychuje: Móž Božo, ty moja lubosć! Šchtóž lubuje, chce lubowany być: wutroba žedži za wutrobu, lubosć za lubosću. Tohodla praji swj. Bernardus: „A čzomu dha lubuje nas Bóh, khiba zo chce wot nas lubowany być?“ A swjate pišma praja tosame: „Šchto žada tola Bóh twój knjež wot tebe, khibali zo joho so bojišć a joho lubujeshć?“ (Deut. 10, 12). Z tuteje žadosće za našćej lubosću rozemišć sterje pšchirumanjo wo dobrym pastyrju, a kał wšćěch k sebi pšcheproschuje, je-li zabłudženu wowcu zašy namakał: „Zradujće so ze mnu, dokelž sym wowcu namakał, kotraž bě zhubjena“ (Luk. 15, 6); a zo je wón hospodar, wo kotrymž swjate sczenjo wuczi, zo zhubjenoho syna z radošću wobja, a jomu woda widžo, zo je tón kšćiwdu wobželnosćiwšči so nakazał. Haj, wón hrozny z wěcznej smjerczu wšćem, kotřiž joho nje-lubuja: „Šchtóž njelubuje, wostawa we smjerczi“ (Jan. 3, 14). Nawopak budže Boha lubowacy kaž joho wobšedženstwo: „Šchtóž we lubosći wostanje, wostanje we Bohu a Bóh we nim“ (1 Jan. 4, 16). Njeměle tute próštwy, tute napominanja, tute hroženja, tute slubjenja naš pohnuć, zo bychmy Boha lubowali, kotryž tał jara za tym žedži, zo by lubowany był?

IV. Bolosćiwja Wutroba Ježusowa.

To je njemóžna wěc, zo by něchtó, kiž pšči sebi roz-pomina, šchto je Wutroba Ježusowa tu na zemi naš čłowjekow dla pšcheczěrpjeła, sobuzelnosće z tutyjm swojim Žbóžnikom njeměl. Ježus sam praji, zo bě joho wutroba z tajkej pšcheměru a połnosću zrudoby napjelnjena, zo by joho moriša, njeby-li móc bójštw smjerczi hišćeže zadžewała: „Zrudžena je moja dušča hač do smjercze“ (Mark. 14, 54). To, šchtož Ježusej njewuprajomnu bolosć pšchihotowa, njebě tał pohlad na czerpjenja a ponizowacu smjercz, kotraž na njoho čzakašće, ale do-

pomnjeczo na njedžak, z kotrymž budže pšchemnoho čłowjekow na joho horcu lubosć wotmołwjecź. Wón widži pšched sobu wšćě hrěchi, kotrej so hač do tónca časow woběndu, njehladajo na swoju martru a wjednawacu smjercz; wosebje tyšći a rudži joho spóznaczo toho, kał jara budže joho czešćežehódna Wutroba, kotruž chćyšće hačo zawdał lubosće nam w najswj. sakramencze zawostajicź, zacpěta a wobkšćiwdžena. Šchto njeje w tutej najswj. potajnosći hižo pšcheczěrpjeł?! Do bióta su swj. šchtałnosće sypali, z nohomaj po nich teptali, k pšchiwěrkam jich znjewu-žiwali, haj, samomu djabolej z nimi skužili! Wšcho tute bježbóžne zakhadzenjo njeje Ježusa zamohło, zo čłowjekam swoju wozbóžnjacu pšchitomnosć wozmje. Njehidži niczo bóle hač hrěch, a tola zda so, hačo by joho lubosć k nam wjetšča była dylžli hidzenjo hrěcha, wopominamy-li, zo wšćě boharubjenstwa njezadžewachu, zo by so swojim hačo cyrobu zawostajik. A wšcho to njemohło naš pohnuć k lubosći tuteje Wutrobny, kotraž je nas přenja we tajkej wulkoměrje lubowała? Njeje trašć hišćeže Khrystus došć činił a czerpjeł, zo našču lubosć sebi zasluži? Chćemy-li trašć, hromada njedžaka, so runacź čzjódarjam, kiž na to so ani njedopomnja, kał blizko jim jich Bóh na wołtarju je, kiž maja ke wšćommu kšwile došć, jenož nic k tomu, zo joho domapytaja? Abo njechamy so radšcho čzjódch pšchidružicź, kotraž ponižnje kleczo pšched joho stanami, swoje modlitwy k njomu sczele kaž swěćki, hdyž jasne płomješćka z nich k njebju zletuja? Wutroba našchoho Žbóžnika hori so k nam w najswj. sakramencze — kał dołho dha budže našča wutroba so studžic w liwkosći, njepobožnosći a njedžaku?

V. Sobuzelna Wutroba Ježusowa.

Hdže móhli sobuzelnišćeje wutrobny namakacź, hdže wutrobny, kotraž je našče hubjenstwo tał zaczuła, hačo Ježusowa? Sobuzelnosć pohnu joho, zo z njebies na zemju zestupi hačo dobry pastyr, kiž swoje živjenjo da, zo by sebi dowěrene wowcy wozbožik. Zo by nam wodaczo dobył, njeje sebj e pšchelutował, na kšćizju je wumrjecz chćył, zo by na swojim czele wotpokucžik, šchtož smy my zawinyli. Sobuzelnosć z nami da jomu prajicź: „Čžohodla měl ty wumrjecz, domo Izrael? Nakazajće so a budžće živi!“ (Čzech. 18, 31). To rěka: Wbožny čłowjekowje, šchto cze-

kaczę, hdyż tak do zahubjenja pómódźcze? Njewidźicze, zo so dźělenjo wote mnje ze zahubjenjom skónčzi? Spóznajcze tola, zo ja wašče potupjenjo nohcju: wróćcze so ke mni wostajšchi so wščeje njedowěry a wzmicze žiwjenjo hnady: „Sa njepomnju wjacj wščeje waščeje zlóscze“ (Czech. 18, 22). Čłowjekowje tak nječjinja. Wodadža-li tež, dha nacžinjeneje kšchwby njezabudu a khowaja we wutrobje žadosć za wječzenjom. A njech so Boha dla tež runje njewjećza, zke ze zřym njeplaczo, wěćcze budže jim njeľube, z tymi wobkhadžowacž, kotřiz su jim hdy kšchwbu cžinili. Žezus pak wodawa ščezedrije rozkatomu hrěšnikkej, wón njewobara so tomu, zo by we swj. woprawjenju k njomu pschischoł, njewuzamtnje joho z hordoznoho kralestwa njebies: tam chce z nim do wěćznoscjom pschewnacž, ani zo hdy so dopomni rudzenja, kotrež je jomu hrěšnik něhdy pschihotował. Pstaj, hacž smilnišchu, ščezedrišchu, sobuželniwischu wutrobu namaťaš, hacž Žezusowu!

VI. Darniwa Wutroba Žezusowa.

Čłowjekowje z dobrej wutrobu chcyli wšchěch spokojicž, wosebje tych, kotrychž w nuzj a we zrudobje wuhladaja. Šchtó změje lěpscheje wutroby, dylžli našch Žezus? Dofelž je najwyschšcha dobrota we sebi, pscheje sebi, zo by nam swoje bohastwa sobudžělil: „Bola mje su bohastwa, zo bych wobohacžil tych, kotřiz mje lubuja“ (Pschisl. 3, 18). Žezus je našchedla wofhudnył: „Wašchedla“, praji swj. japoschtoł, „je wofhudnył, hdyž bě bohaty, zo byschcze so we joho kšudobje wobohacžili.“ Zo by ze svojich pokladow nam wudželał, je pschi nami wostal w najswj. sakramencze: tu ma, kaž něhdy P. Balth. Alvaraz-ej wozjemi, polnej rucj hnadow za tych, kotřiz w domje božim joho domapytaja. Tasa ma wina pohnuwa joho tež, zo do našchich wutrobow we swj. woprawjenju pschihadža: hdyž sebje samoho dawa, potom wězo tež wšchě swoje dobroty, abo „Njeje dha nam wšchitko z nim dariť?“ (Rom. 8, 32). We Wutrobje Žezusowej naderidžemy wšchě kubľa, wšchě hnady, kotrež mohł čłowjek sebi jenož pschecž: „We wšchěm scže so we nim wobohacžili, zo žaneje hnady wam njepobračujuje“ (1 Kor. 1, 7). Žezusowej Wutrobje mamy so džakowacž za wšchě hnady, kotrež su nam pschischle: z njeje wufhadža hnada wumožjenja, powoľanja do cyrkwy, spóznacža wěrneje wěry, wo-

dacža hrěchow, scžerpnoscze we kšchwju, domapytanjach a spytowanjach: „Wjeze mnje niczo njezamóžcze“ (Jan. 15, 5). A wón pschitaji: Njejsčje-li trjebaj dotal tefto hnady dostawali, hafo sebi pschejeschcze, njesforžcze na mnje; poročucze sterje sebi, zo scže zakomdžili, mje proshcž: „Hacž dotal wo niczo proshli njejsčje w mojim mjenje, proshcze pak a dostanjecze“ (Jan. 16, 24). Rak bohata a darniwa pokazuje so Wutroba Žezusowa wšchěm, kotřiz k nej so wucžetuja: „Bohate je za wšchěch, kotřiz k njomu so wofaja“ (Rom. 10, 12). Kefto dopokazmow smilnoscze nazhonja tola cži, kotřiz na Žezusa wo pomoc so wobroczeja: „Dofelž ty, o Knježe, sy dobrocžiwj a smilnj a wulkeje miľoscze pokazach so tym, kiž k tebi so wofaju“ (Pl. 85, 5). Tuž pytajmy we wšchěch naležnosćach pomoc a radu pola bójške Wutroby našchoho Žbóžnika, proshmy z dowěru a budžmy pschewědženi, zo podarmo njeproshmy.

VII. Džakowna Wutroba Žezusowa.

Wutroba Žezusowa je tak džakowna, zo ani najmjeišchoho skutka, kotryž z luboscju k nej cžinimy, ani skowa, kotrež jej k cželczi řečimj, ani myšle, kotruž duscha podjima, zo by so jej spodobala, njemytowane njewostaji. Wo džakownosczi Žezusowej swědčzi swj. scženjo: „Ma stotore dostanjecze“ (Mat. 19, 29). Mjez čłowjekami je wašchnjo, zo, je-li mi něchtó dobrotu wopokazał, tutu z dobrotu wotmjenju a z tym je wšchitko wurunane a tež — zabhte. Nic tak Křhřtus, našch knjež. Tón mytuje kóždy jomu pschwjećeny pocžim hžjo tu na zemi na stotore wašchnjo, a z tym so hišcže njespokoji, do wščeje wěćznoscze cžeri a pohnuwa joho džakownoscž k tomu, zo myto za dostatu dobrotu w njebiesach wownowja a powyschšchuje. Šchtó chcył dha tak njerodnj byčž, zo by tutu wutrobu za so njedobowwał? Wofužel myšla čłowjekowje tak mafo na to, zo bychu Žezusowe spodobanjo sebi dobyli. Z cžim mohli tola swój njeđak zamokwjećž? By-li Žezus jenož šlyzu za naš ronik abo kapfu swojeje najswj. křewje za naš pschelał, za tutu jemu šlyzu, jemu kapfu měli winy doščž, zo so jomu bjez pschettacža džakujemy, hdyž by to doščž byfo, zo nam z tym poknoščž wšchěch hnadow dari. Žezus pak je wšchě wofomiki swojoho žiwjenja za a na naš naľožował, wšchě swoje zašľužby, swoje cžerpijenja, swoje poniženjo, swoju křej

a żywienjo za naš woprował, tak zo jeneje winy nimamy, ale njeturjeknicze wjele winow, kotrež mełe naš k džakej a lubosćzi pohonjeć. Kač džakowne je tola njerozomne stworjenjo napscheczo nam; pošliža nam ruku za stórku khlěba, kotruž jomu czijnjemy — je móžno, zo myšli człowjek mjenje džakowny bycz swojomu Bohu? Zda so skoro, hačo bychu dobrotu Bože pola człowjekow swoje byczo pschemjenile a so do kšiwow pschemobrocziše: dofelž wjetkšina z nich wróczi swojomu stworiczerjej za wšchě dopokazma lubosće hołe zapčeczo. Zo chcył tola Bóh rozšwětlíč sleposć człowjeczeje wutrobny a tuta nastupajo džakownosć pschemwinjena njetowstała wot njerozomneje stwórbny. Ale, hižo we starym zakonju skorži profeta: „Wosol znaje swojoho wobšedzerja a woł korto swojoho hospodarja — Israeł pak mje njeznaje!“

VIII. ZACPĚTA WUTROBA ŽĚZUSOWA.

Njeje wjetkša bolosć za lubowacu wutrobu, hacž ta, zo dopokazy swojeje lubosće zACPĚTE widži abo z njedžakom wotplacžene. By-li so tón a druhi wšchěch svojich kublow wotriekł, by-li do puščinow schoł a so tam wot korusčkow a zelícžtow žiwik, by-li swoje czěšo ze wšchěj pokutu czwělował, by-li tež swoje żywienjo w martraškej smjerczi za Khrystusa dał, dha by wšcha tajka wulkomyšnosć a wobštajnosć hacž do poslednjoho zdychnjenja tola mólicžnosć byla porno tomu, sčtož je Žėzus přeni za tutu dušču czinił. Bychmy-li kóždy wokomik swoje żywienjo woprowacž chcyli a móhli za našchoho Žbóžnika, ženje njebychmy z tajkej wopornosćzi ani nazdala doščahnyli w lubosćzi toho, kiž je w najšwj. sakramencze nam tak pschihileny. Bóh bydli wosřjedž svojich stworenjow pod sčtašnosćzomaj khlěba a wina a dawo so jim hačo cyrobu! A kajsi džak pschinyje so jomu za to? Tón, zo joho w tutej potajnosćzi zanič nimaja, joho swj. pschitaznje a wucžby zACPĚwaja, a joho druhdy rozhněwaja a pschěščěhaja tak jara, zo ani wotrocžkej ani njepschěčezej, ani najbóle zACPĚtomu człowjekej sebi podobne czinicž zwažili njebychu. Se dha móžno, zo tajkich kšiwow so dopominamy bjez toho, zo bolosć so zmocuje našchich wutrobow. Wosebje, hdyž wěmy, zo je Khrystus pschecy hotowny, z pošnosćze svojich kublow nam daricž a naš k sebi czahnyč: „Sčtož ke mni pschindže, toho njestorcžu wot so“ (Jan. 6, 37). Kycžimy tak čašto a myšlimy sebi na

stworjenjo swěta, na wocžłowjeczenjo Syna Božoho, na joho swj. narod, na joho smjercž na kšičžu — by-li druhi człowjek to wšcho za naš czinił a čerpjek, kač by tola lubosć k njomu šapała w našchich wutrobach?! Praji-li pak to nam, zo je Bóh we swojim synu tuto a hiščěze wjac za naš dokonjał, tedom wostanje našcha wutroba khlódna, njehnuta, twjerda kaž — dubowy suł abo kamjei. Pschecy, pschecy tosame srudne nazhonjenjo: Bóh czini we svojim Synu wšcho za naš, zo našchu lubosć sebi dobudže, a hlej, zaslepjena człowjecža wutroba czini, sčtož jeno móže, zo by so lubosć k Bohu wuwinyła. To wukhadža z toho, zo człowjekoj zabywaju, kač jara je jich Bóh lubował!

IX. SwĚRNA WUTROBA ŽĚZUSOWA.

O, kač swĚrna je dobrocziwa wutroba Žėzusowa napscheczo wšchěm, kotrychž je powołała k swjatym lubosćzam: „SwĚrny wšchaf je, kotryž je was powołał, wón to tež dokonja“ (1. Thes. 5, 24). SwĚrnosć Boža je, kotraž naš pohonja, zo wšchoho so nadžijamy, byrnje sami ze so nicžo njezaslužili. Smy-li tež we křobkym zACPĚczu Boha zahnali z našchich wutrobow, my trjebamy jenož poršty rozkateje wutrobny wotewřecž, a hnydom nawróci so wón, kiž je slubił: „Zeli mi něčto woczini, k tomu postupju a čcu z nim wjecer šwecžicž“ (Apos. 5, 20). Smy-li hnady potrebni, žadajmy wot Wótca w mjenje Žėzusowym; smy-li spytowani, stajmy swoju dowěru na zaslužby Žėzusowe, kotryž njedowoli, zo njepschěczel našchich duščow naš pschěz mocy čěšni: „SwĚrny je naš Bóh a njedowoli, zo byščěze bóle spytowani byli, džižli zamóžecze“ (1. Kor. 10, 13). Wo kač wjele kšmanšcho tola je, mamy-li z Bohom czinicž a nic z człowjekami, drje lubja, šlowo pak čašto njedžerža, pak dofelž njezamóža pomhacž, pak z njetowštajnosćze svojich slubow so kaja. „Bóh pak“, praji Duch swjatny, „njeje kaž człowjek, zo by khał, ani, kaž syn człowjeka, kiž so pschemjenja“ (Num. 23, 19). Bóh džerži, sčtož lubi, dofelž je njemóžna wěc, zo tón khaje, kotryž je wěczna wěrnosć; wón njemóže postajene rady pschemjenjecž, dofelž je to, sčtož je chcył a chce, pschec prawe a dobre. To pak, sčtož je lubik, je, zo chce kóždoho pschimjazacž, kotryž k njomu pschindže, zo kóždomu k pomocy budže, kotryž wo pomoc proš, zo kóždeho lubuje, kotryž joho lubuje. Wón je to

prajil a cjinic njedyrbjał? Num. 23, 19. Zo chcyli tež my poczczę tak śwěrnj bycz napščeczo Bohu! Dopomni my so, kejto krócz smy jomu pschifahali, zo chcemy jomu sľushecž z cžělom a z duschu, jomu sľuzicž, joho lubowacz, a hlej — tak bórzy smy joho zapřeli, joho sľódky pschah wotščasli, joho sľuzbow so wuwynili, a něhdusche džeczi Bože so podali do putow a surowoho wotrocžstwa djabołej! Proščmy Boha, zo nasheje njewobstajnosče a zľóscže njewopomni, a z nowa nas pschwozmyje. Zbožni budžemy, zo-li snadne brěmjesho pschitaznyow, kotrež je Žezus nam napoľožil, sčěrpnje a śwěrnje nosymy. Po swojej śwěrje budže nam Bóh něhdny mytowacz, spóznajemy-li cžas swojoho domapytanja tu na zemi a wažymy-li sebi to za najwyschichu cžescž: Khrystusej sľuzicž a sľushecž. W prawym cžaju zastyšchym něhdny z joho horta wozbožace słowo: „Bój dha, dobry a śwěrnny wotrocžko, dokeľ sy we mólicžkim śwěrnny byl, postaju tebe nad mnohe — zastup do radoščje swojoho knjeza“ (Mat. 25, 21).

X. Sľubjenja najswj. Wutrobny Žezusoweje.

Cžim wjetšche myto so wustaja, cžim bóle je pohonjena cžłowjecža wutroba, zo by je sebi dobyła. Zda so mi tohodla trěbne, zo (drje hižom woczisčezane sľubny) cžitarzej pschod woczj staju, kotrež je Khrystus pschěz zbožnu Marhatu wschěm pschizjewil, kotrychž wobstajnych namaka we cžescžowanju swojeje lubozneje wutrobny. Tu su: 1) „Cžcu cžescžowarjam swojeje Wutrobny wschěm jim w jich powoľanju trěbne hnady posticžecž; 2) cžcu měr a pokoj pschinjesč do jich swojbow; 3) potročtuju jich we wschěch cžěrpnjenjach; 4) budu jim z wěstym wucžekom kaž we žiwjenju, tak wosebje we smjertnym bėdženju; 5) wobohacju jich we jich sľutkowanju z nadobnosčju swojich žohnowanjow; 6) hrěšnikam budže moja Wutroba z morjom mojich njesměrnnych smilnosčow; 7) liwke dusche dowjedu k přenjoťnej pilnosčji; 8) pobožne dusche dobudu so z krótkim k sčescžanškej dospoľnosčji; 9) cžcu požohnowacz wschě městna, na kotrychž je swjeczo mojeje Wutrobny k pocžescžowanju postajene; 10) zapisču mjena wschěch, kotřj so wo rozščěrjenjo tuteje pobožnosče staraja, do swojeje Wutrobny a ničto je z njeje nje-wuhasnje.“ „Wot poľnosče smilnosčow pschewazny“

— dželche Žezus dale — „ľubju, zo moja wchobomóćna ľubosč wschěm, kotřj 9 mėšacow na přeni pjatk ľóždoho mėšaca k swj. wopravjenju pónđža, hnadu sľóncžneje pokuťnosče posticžj, tak, zo bjez mojeje hnady a bjez swj. sakramentow so ze śwěta njeminu.“

Sčtožkuliž na pjatki woteńdženja nima, kaž cželadnicy, cžinja žadosčji najswj. Wutrobny z tym došč, zo přenju njedželu mėšaca so k swj. sakramentam bliža.

Sľóncženjo.

Smy w spoczatku prajili: Pschěz Mariju k Žezusej. Wězo tak a nic hinał. Sčtož chce plód mėcz, dyrbi k sčtomej so bližicž, na kotrymž roscže. Žezus pał je po swj. scženiku „Žohnowany plód z cžěla Marijnoho“ (Łuf. 1, 42). Sčtož chce k Wutrobje Žezusoweje so dobywacz, njed k Mariji džje. Wona je po swědčenju swj. Bernarda „rubicžetka wutrobow“; rubiła je z křina Bójstwa Wutrobu Žezusowu a na zemju ju sčzahnyła — wona rubi wutrobny cžłowjekow a je k Žezusej dowjedže. Khrystus wozjewi něhdny swj. KATHYRNJE ze Sienny: zo je swoju lubu Macžet stworił hako luboznu pošypku, kotraž mėła wutrobny cžłowjekow a wosebje hrěšnikow dobywacz a k Bohu je nawróczecž. Łofamo chce tež swjate pišmo prajicž ze słowami: „Ma nju dowěri so wutroba mužowa a wurubkow njebudže jomu pobrachowacz“ (Pschisł. 31, 11). Richard wot swj. Ławry. wuskaduje tute słowa rjenje tak: Bóh je Marijnymaj rukomaj dowěrił Wutrobu swojoho Syna, kotraž ma wo to staracz, zo wschitcy cžłowjekowje ju nalubuja. Tak njemóže njebju dobytkow pobrachowacz, dokeľ je Marijna stajna starosč, dusche křlamje hele wutorhnyč z tym, zo z lubym Synom hrěšnikow wujednawa. Sčtož je do njebjes so dobyło, ma so za tajku hnadu Mariji sobu džakowacz. Derje pschiruna so tohodla Marija, M. B., po swojich samšnych słowach k swj. Brigicže z magnetom: „Kaž magnet železo na so cžehnje, tak cžahnu ja najtwjerdšche wutrobny k Bohu.“

Z tym kóncžu, wschěm cžitarjam z wutrobny pschėjo, zo bychu z woczow a z pomjatkka njepusčecžili napominanjo wucžerjom a wótcow swj. cyrkwoje:

Pschěz Mariju k — Žezusej! —s.

Bur hako kral.

We starodawnych czasach je to było, zo kral tajke wotkazanjio sczini: schtóž po mojej smjerczi přeni z wrotami do kralowstoho hrodu stupi, tón njech po mni kraluje. Tu sta so, zo bur wobstaranjow dla do města pschindže, pucz wjedže joho tež do kralowstoho hrodu. Lédma bě do njoho zastupik, hacž joho lud do scjedza wza a za krala wuwola. Schtó so to tola njeczini, myslu bur pschi sebi. Ale, k myslenu khwile njebě, domjedu joho do kralowstich jstwow, zhotujia joho zybolutu draštu, wopasajia joho z mjeczom a sadža joho na trón, zo bychy jomu hołdowali. Burej to do hlowny njecha, ale schtó sebi chce? Za krótki čas běchu w blížichich jstwach kwasny wobjed pschihotowali, a z trompetami pschewodženy poda so nowy kral z dostojnikami k blidu, kotrej pod mnohimi jédžemi a napojemi so kaž zhibowasche. To bě burej runje prawje, hlódný bě. Wón namaka so skoro do noweje dostojnosće, mějesche so kaž kral, pojě kaž kral, a w nočy pospa pod posleszczom ze židžanej cychu.

Na druhi džen so wěcy hinaf pleczechu: nowy kral mějesche naležnosće kralestwa zastacž. Wón spasche hyschče, hdyž cyte czrydby zastojnikow pschihadžachu, kóždy ze swojimi naležnosćemi, Czi proschachu komornikow, zo chcy jich kral kyschecž. Po khwili stupi bur hako kral k nim. Tu počza minister jomu wukladowacž, kať je wscho zhniwe w cylym kralestwje, a na kajtim puczju mohło so njeporjadam hacžicž. Druhi minister sforžesche, zo we kasach žanych pjeněz uima, a zo budža na nowe dawki myslícž dyrhjecž. Tseczi dzeržesche cyty wať pismow pod pažu, próstwy poddanow a tež stórzby na njesprawných sudnikow. A tak pschindže jedyn po druhim, kralowsta majestoscž jednasche z dostojnikami po mērze rozoma a dobreje wole, kajtuž burit mějesche. Pschi sebi pschewesche sebi, zo by radšcho zas doma we swojej jstwiczcy byl. Pschipołdnju jomu wobjed prawje njesłodžesche, wscho smazene a pjeczene bě jomu hórte, joho mjerzasche, zo tak wosobni ludžo jomu do huby hladachu, hdyž jédžesche. A wón žadašche sebi zas domoj, za czornym burškim khlebom, kotryž je we mērze wužiwať. Popołdnju pschindže minister za wojejske wěcy a wozjewi kralej, zo ma khrobkoho a njeměrnoho susoda, z nim mēla so wójna wjesčž, wójsto je hjo z hromadžene a kral chcył je wobhladacž. Tu zaplaka kral, zo ma tak czežke zamołwjenjo, a zo

mēla so krej młodžencow w surowej bitwje pschelecž. Wón khwatasche do swojeje jstwý, lehný so ze zrudobu a staroscžemi pschewzaty do loža, ale spar joho czežkasche. Kať tola wobžarowasche, zo radšcho doma wostať njeje w czichej komorcy.

Džo na tseczi džen mějesche kralowanja hacž do schije syte.

Nazajtra stany z časom, staza sebi swoju burštu draštu, zwobleka so ju, a hdyž běchu rano zastojnicy so zhromadžili, praji jim: Njech je tu z kralom, schtóž chce, ja sym so nakralowať. Hako bur mam swoje brēnjo njescž, hako kral czežu cyłoho luda.

Z tym stupi ze jstwý na sthód, po nim dele do dwora a do města, kaž bě pschischol, a njeindžesche čas žiwjenja wjac do města.

Tajke wěcy su so we starych czasach stala. Džensa to wjac móžno bylo njeby, dokelž chcył kóždy — rozkazowacž, žadyn pať — posłuchacž.

—š.

Wjele placžace puři.

W zaidženej žymje pschindže wosobny Zendželczan do města Nizzy a naja sebi khēžu za wobhdlenjo, kotraž blizko pola morja ležesche.

Zunu pschindže tež jedyn franciskanski bratr do tutoho wobhdlenja a prošesche za jakmožnu. Zendželczan, kotryž bě anglikansteje wery a jara nahty, prajesche z hubjnym francóžskim wuprajenjom, zo dyrbi prošchacy mnich dom wopuschecžicž. Francóžski bratr njebě Zendželczanej zrožymil a prošesche z nowa za mały dar. Tu rozhnēwa so nasch Zendželczan, wza swój kij a czepiesche do khudoho mnicha, kotryž so bórzy wotfali.

Něšcto cžasa pozdžischu pschindže samšny Zendželczan do franciskanskoho kłóschtra z rysowanškimi knihemi pod pažu a prošesche, hacž njeby so jomu dowoliko, z kłóschtyrsteje zahrody město Nizzu na papjeru rysowacž. Z wulkej pscheczelnosćju domjedže mnich Zendželczana do zahrody na městno, z kotrohož bě město Nizza najlěpje widžecž a staji tam tež blidko a stólcž. Hdyž bě za dlějšchi čas Zendželczan z rysowanjom hotowy, pschinjesje laiski bratr Zendželczanej něšcto k jédži a tež wino. Něť wobhlada sebi Zendželczan franciskanskoho bratra bliže a jezna joho jako toho, kotrohož bě z kijom nabil a ze swojoho wobhdlenja wuhnať. Z kłóschtra wotkadžuju wo-

prafcha so Zendželczan bratra: „Njejsce wy samny bratr, kotrohož sym psched někotrym časom ze swojoho wobhydjenja wupožak a kotrohož sym nabit?“ „Haj, tón ja sym“, prajesche mnich, so posměwajo. Na to prajesche Zendželczan: „Kak pak móžecie wy napšćeczo mi tak pscheczelny bycz, hdyž sym wam tajku kšiwdu seznił? Njejsce mje snadž spóźnali?“ „D“, praji laiski bratr, „ja was derje spóźnach, tola swj. seženjo nam poruča, zo dyrbymy nacziinjene kšiwdy wodacz, a tym dobre wopožacz, kotřiž su nam zle nacziinili.“

Tole wotmožwenjo so Zendželczanej jara lubjesche, da so kwardijanej dowjescz, powjedasche jomu podawš, prošesche za wodaczjo a praji, zo by kóždy tydžen jakmožnu zberacoho bratra k njomu pošak. To so sta a kóždy krocž dosta bratr wot Zendželczana 20 marlow. Hdyž bě so wjacj njedželow minyło, stupi tónle Zendželczan do katholickeje cyrkwy a je horliwy a pobožny katholicski kšesčjan.

T. N.

To je prawy, tón stoji we wóhnju.

Dobra a muzna wojeřka samotnoscz je wutrobitoscz. Wón dze po porucznosczji swojoho wyschchoho do bitwy a wostanje tam tak dolho, kaž komando pschitazuje.

Krutoscz we swojej swj. katholickej wěrje a we wěrnym katholickim žiwjenju je nam tež muzna. Wschaf našch bójški wumožnił praji: Schtóž budže mje psched człowjekami wuznawacz, toho budu ja tež wuznawacz psched swojim njebjeskim Wótcom. W tym pak so wjele katholickich kšesčjanow bojaznych pokazuje. Kruty a njebojazny we wěrnej pobožnosczji je so nedawno katholicski wojaš w němskim měscje pokazal. Tónle wojaš bě wot swojeju pobožneju staršceju nawuczeny, kóždy džen wjeczor kleczo swoje paczerje spěwacz. Hdyž bě nětk do wojašow wuzběhnjeny, nječasche so pobožneho waschnja wostajicz. Tón mlody wojaš tohodla psched lehnjenjom pschi swojim tožu so poklatny, zo by wjeczornu pobožnoscz dočinjał. To widžachu joho towaršchojo, kiž běchu cyle swětnje zmyšleni. Na dobo pocžachu so tuczi ludžo smjecz a woschcerjecz. Někotři hwizdaja, druzy schputaja, jedyn woła jomu do wuschow; druzy mjetaja swoje měcki za nim. Tola mój refruta njeda so mylicz w swojich paczerjach, haj nješhwata z nimi, dokonja je dospoknje.

Na druhi džen su wšchitcy wczynni, hacž budže wojaš zasy kleczo swoje paczerje spěwacz. Woprandže. Zasy so refruta poklatnje a hara so z nowa započza, kaž džen prjedy. Pobožny wojaš pak spěna swoje paczerje dale, jako by ničjo njewidžal a nještyšak. Tseczi wjeczor refruta zasy kleczo paczerje spěwa, tola hara a smjeczo druhich bě jara wotebjeralo. Schtwórtly a pjaty wjeczor bě hišćezje czíšchichjo. Schěšty wjeczor zawoła jedyn wojaš, kotryž refrutu zasy paczerje spěwacz widžesche: „To je prawy, tón stoji we wóhnju.“ W wot toho časa so towaršchojo jomu njejmějachu, wjele bóle mějachu respekt psched tym kšesčjanškim wojašom.

Z tymle pschitkadowm pak njedyrbi so prajicz, jako by dyrbjal kóždy wojaš, hdyž je w kasernje, kleczo swoje paczerje spěwacz. Tola zakombžicz ženje paczerjom rano a wjeczor njesmě a dyrbi, hdyž je muzne, swoju wěru njebojaznje wuznacž. T. N.

Pohlad do minjenoho lěta.

„Porst boži je we stawiznach.“

Bjez wójny smy, Bohu džak! zańdžene lěto dokonjeli. Tola njezboža a hubjenstwa je bohate doscz bylo. Běchu pschede wšchěm zatraschne powodženja, kajkichž so najstaršchi ludžo dopomnicž njewědža, kotrež su cyle kraje zapuscžike, města a wšy spowalake, za wjele lět njezarunajomnu schtodu nacziinile: najprjedy na žymu 1882 we Tyrolskej, Korutanškej, Württembergskej, Badenškej a Schpaniškej, najhórsche pak w přenišchich krajach tónc oktobra. Po milionach a zas milionach su schtodu woblicžicz měli! Rónc l. 1882 zapuscžichu njesměrne wody Rheina wulke krajiny pschi tutej rěcy a nacziinichu njewuprajitu schtodu. Wórzny scžehowachu wulke wody we Wuherškej a počnócněj Americy. Powschitkowna woporniwoscz we wšchěch krajach je pytała, z najmjeńšcha w něczim nacziinjene hubjenstwo wolóžicz. — Druhe njezboža su so stak na železnicach, hižo na Zandželow pěstonom 1882 w Hústetten w Badenškej, hdyž wjac hacž 300 ludži wo žiwjenje, stromotu abo czike stawy pschidže. Kunje lěto pozdžischjo na tej samej njeđželi sta so podobne njezbožo na dwórnischczju w Steglicach pola Barlina, hdyž spěschny czah do tołsteje czjriódy ludu zajědže. Tajke njezboža su kaž hlós boži z hory Sinai: „Spomni, zo by sabbat smjeczil!“ Su wšchaf nětko mnozy zabyli, zo maja Knjezowj džen w domje

bożim z bożej służbu swjećicź, nic pať z wjeſelemi, kotreź ſu czaſto jeno hnėwanja najwyſchſchoho Knieza. — Tjecza družina njezbożow bėchu zemjerzenia, najhėrſche na kupje Tschia (4. mėrca 1883) a wuwale ſapako w najhėrſche 25. auguſta na kupje Sawa w Aſiji. Rupa Tschia, kaź dźel Sawy ſtej zniczenej, tam zhubi piſhez 3000 cźlowjekow žiwjenjo, dokeľz ſylne zatſchafenjo ſo w nočy ſta, tu pať piſhez 50,000, dokeľz njeſmėrnej mocy žiwjelow ničto czeťnycz njemőzeſche. — Boha ludźo zabrywaja, Bőh pať njepeſheſtawa jich woľacz z lubożnej ale teź krutej ryczu.

Mėr drje je byť w naſchich krajach, ale tőne mėr je bojazny „wobronjeny mėr“. Z najwyſchſchimi woporami, z njeſmėrnymi pjenjezami we wſchėch mőcniſchich krajach napſchemoh ſo wobronjeja, zo bychu jedyn druhemu porujo byli. Kať daloko ma to hieź, njemėny. Zo dyrba dawki z tym wſchudze roſeź, je jaſne. Seno w naſchim wőcnyym kraju ſu tať zbożownje hoſpodarili, zo mőza nėkotre dawki ſpuſchecicź. Teź powſchittowna ſpokojnoſeź njeje roſtka, ſterje wyac wotebjerała. Hiſchecze ſo wari mjenje bőle we wſchėch krajach a žjawne zbėżki ſu na wyacornych mėſtach ſpytowali, kaź w Ruſſej, Staľſkej, Francőzſkej, Španiſkej a zdźela teź w Awſtriji. Bohabojoſeź bohužel wotebjera.

Wohladajmy najprjedy do Nėmſkeje.

Pola Pruſkeje je prėnje praſchenjo: Kať ma ſo z njezbożnym kulturkampom? Sora pomaľu a po jara ſnadnych ſrjōdłach cyrkwi jeje prawa zaſ dawaja, kotreź ſu jej prjedy z hromadami brali; a hdy bychu katholscy zapōſtancy centra tať ſwėrnje njewojowali, ani tute ſnadne wolōženja hiſchecze njebychu doſczėnjene byle. Katholſka cyrkwi tola wot wczorawſchoho njeje, zo ju wuwjaza a wupinaja kaź najhėrſchoho zľōſtnika! Wona je, prjedy hacź je ſchto na žanu Pruſku ſebi myſlicź mohť, tute kraje rozſwėtlowała ze ſwjatym ſczenjom kſcheczanſtwa, je z cźmownych lėſow pſchihotowała blyſchczate złote hona, je wobydlerjom k dźėu a k pőccźiwocėzi nawjedowała — a nėtko bychu ju najradſcho cyle wuhnali. Tola to ſo njeporadźi! Katholſki lud ſteji kruty we ſwojej mėrje. Šdyź ſu jim duſchepaſtyrjom pať wupoľazali, pať do jaſnowo zesaďželi, abo hdyź je ſmjercź jich wſchomu bėdženju wutorhnyła, dha je lud zaľožiť „laſſte pobożnoſeće“ t. r. wotbywa porjadnje ſam boże ſlužby, kotreź jich w dopomnjeczu na lėpſche

czaſy dźerža a nadźiju na wrōczenjo tutych rjanych czaſow žiwja. Teź w zaľdženym lėcze je wjele jednanjom byľo mjėz pruſkim knjeźeſtwom a japoſchtoľſkim ſtoľom; doſpėlo hiſchecze ſo njeje wjele, dokeľz Wiſmarcť pſchec, zo bychu cyrkwi ſo pobećiſnyła a meſſke zakonje ſtejo woſtafe. A tola je knjeźeſtwo ſamo wyac krōcz wuprajilo, zo ſu meſſke zakonje twjerde, njeſprawne. Na kulturkampu teź mnozy wyac ſpodobanja nimaja, khiba zaľufani nacional-liberalni a nėkoti družu. To Wiſmarcť wė, tohodla by z Romom rady mėr mėť, ale pōbla teź cyrkwi ſkradžu ſebi pobećiſnyť. Wamź a joħo radźiczerjo pať njeadaźa ſo zamylicź. Šdyź Wiſmarcť wzjewjenjo duſchepaſtyrjom žadaſche, chychche bamź to zwolicź, ale jeno, hdyź ſo wocėhnjenjo duchownych a cykle duſchepaſtyrſtwa do ſwobody da. To Wiſmarcť do hłowy njechacze. Po doľhim jednanju, w kotrymź Windthorſt z cychym centrom zaſ ſwoju wulku wuſchiknoſeź a ſwėrnu luboſeź k ſwojej cyrkwi wupoľaza, dobu ſo tať wjele, zo pruſke knjeźeſtwo wſchėm duchownym, koťkiź ſo krucze njepoſtaja, ale mőza zaſ ſo wotwoľacz, dowoli božu mſchu dźerzecź a ſakra-menty wudźeľeć. Teź nėkotre mjėniſche wolōženja katholſkej cyrkwi ſticzi. Z tym je najwyſchſchey nuzy trochu wotpomhane. Z wuwjedženjom zakonja pať ſo nėť zaſ jara dlja. Bōrzy po pſchizwaczju nowoho zakonja pōſta kardinal Jakobini pruſkomu knjeźeſtwu dopiſ, w kotrymź joħo mėrnime wotpoſhladanja pſchipoźnawa, to pať poroľuje, zo ſtat ſamoſtatnje poſtaja, hdyeź mőze trajacy mėr jeno z pſchėzenym jednanjom z Romom ſo zaľožiť. Wobſtajnoſeź, wutrajnoſeź a domėrna modlitwa je teź dale nadawť a nadźija pruſkich katholikow. — Kejžor je ſtrowy byť, kejžorowa pať je czeźku khorocź pſchetracź mėła. — W Wadenſkej ſu katholikam zaſ dwė cyrkwi wrōczi, kotreź bėſchtej ſtarokatholſkim do mocy datej byle. — Württembergſka je kraj mėra a pſchėjenoſeje. Kral, kiź krucze khoru pobu, ze ſwojim rozomnym knježenjom najwėcziſcho za to ruľuje, zo dale tať woſtanje. Stawny biſkop Jōzeľ Heſele w Rottenburgu je pſchi ſwojim 50lėtnym mėſchniſkim jubileju dopoľazy luboſeje nic jeno wot ſwojich poddacych, ale teź wot cyľoho kraja doſtať. — Teź Bajerſka je ſwoje jubileje mėła. Biſkop Ignac Seneſtreh w Regensburgu je nėtko 25 lėť biſkop w tať wulkej diōceſy, a je dotal wjele žohnowanja w njej wuſywať.

Město Würzburg je 300lětny jubilej swojeje univerzity swjećizko, kotruž je 1582 biskop Echter z Mespelbrunn založil. — Knježerstwo w Bajerstkej ze swojim pschedydu Luzom, katholickej cyrkwi hewak nic jara pschithilene, je počzalo katholicam zas wjac prawa dawacž. Wulka škoda za katholicu stronu w Bajerstkej bě, zo hrabja Arto z Zinneberg w 43. lěcže swojoho žiwjenja wumrije. — Pschispomnicž hišcže čcu, zo su protestantjo Němstkeje 10. novembra 400lětny jubilej naroda Měrczina Luthera swjećizili a z tym roztorh wobnowili, kiž jich wot macžerstkeje katholickeje cyrkwyje džěli.

Awstrija je tež w zakdženym lěcže so prócowala, zo by škody a schčerbizny, kotrež je tomule krajeje njerozomny a bježbóžny liberalny regiment nacžinił, trochu wumóstiła. Taaffe-owe ministerstwo njech so rozsudža kaž chce, t wužitkeje Awstrije je hacž dotal bylo. Žane kralestwo nima wobhderjow po wěrje a narodnosći tak wschelaforych kaž Awstrija. Wschitcy pak su swojomu kejžorej swěrnje podacž; to je z nowa dopokazalo kejžorowe pucžowanjo w Worarlbergu, Korutanstkej a Stryrkej. Liberalni su wosebje schule jara zanjerodžili, wučerjo su tam z wjestscha liberalni; započatł porjedženja je nowy schulski zakon, po kotrymž dyrbi wjedzicžer schule tohosamoho wěrywuznacža bycž, kajtohož je wjestschi džěl wučomcow. Nikomu w Awstriji tak njehoji, kaž židam. Kajtu móc czi wosebje we Wuherstkej maja, staj proces w Tisz-Észlaru a posledni wuherstki sejm pokazaloj. — **We Schwajcarskej** je katholicka cyrkej loni zas wjac zboža męla. Biskop Mermillod, kiž bě 10 lět wupokazany a z francóžstich mjezow swoju diöcesu w Genje wjedžesche, smědžesche po smjerczi lausanskoho biskopa Gosandeya so wrócizcž a zastupi 29. hapryla do swojoho biskopiskoho sydla w Freiburgu. Lesne posphty swobodnych murjerjow pschecžiwio schulam, kotrež su po wěrje wschelafe, je lud zbožownje wotwobrocžil. — **Belgisku** hišcže swobodni murjerjo ze wsčěmi frědkami liberalneho njekhmanstwa prudža: duchownym jich mzdu bjeru, duschepastyrstke męsta wostrojneja, njewěrime schule zakóžeja. Zo wscho smjercž wjele pjeněz žada; dokelž maja katholicy sami swoje schule a do njewěrmych džěci njescžeku, maja dwoje dawki dawacž. Hacž so katholicim poradži w nowym lěcže žadlawe brēmjo wotstřasčž, njewěmy. — W kaženju a powalenju wschoho rjada je so **Francóžska**

swěru dale prócowala. Ministrojto tam pschithadžeja a zas džēja, jedyn tak njekschescžanski kaž druhi. Šdyž njewěrmych a bježbóžnikojo sprostocho ludu a z wosobnischich swójbom ze zběžkami a podobnym njekhmanstwami dosč jasnje hroža, nimaja zaslepjени wjednicy kraja nicžo mudrische cžinicž, hacž katholicu cyrkej pschescžehacž. Pschisahu su wotstronili, na pohrjebnischecžach kschizje zakazali, z khorownjom mikosčiwie sotry a duchownych wuhnali, ze schulow Woħa samoho wupokazali, kschescžansku wučžbu zakazali a t. d. Swjaty wótc je tohodla präšidentej Grevy-ej pišak a zda so, zo njechadža Francóžjo wot japoschtołstoho stoła cyle so džělicž. Maja tež winu, dokelž w Tonkinje wójna dosč wjele pjeněz a ludži zežerje, nicžo pak njenese. Pschec męjachu derjezmysleni nadžiju, zo nadobny hrabja Chambord francóžstki trón dobudže a zas rjad zawjedže, tola Wóħ je joho wotwołak. Tež Gambetta dyrbesche wopuschčizcž tutón swět, w kotrymž je mało dobrocho skutkował; wón wumrije, kaž je živy byl, na scžěhwł njekhmanoho žiwjenja. — **Italiska** je tječža w bježbóžnym zwjazku pschecžiwio cyrkwi a wěrje. Kral a ministerstwo hišcže so někak džeržitaj; revolucija pak žehli so dale a slynischo pod popjelom nęcžischoho knježerstwa. Sej t woli knježerstwo wscho cžini a pschithladuje, fak njeduschni katholicu cyrkej a wěru hanja a pschescžehaja. Nowy rjad „zjenocjeneje Italstkeje“ pak njeje dotal za kraj z wužitkom byl. Njesmērne dawki klócža lud a storo wschudžom na kraju je hubjenstwo a hlóđ. Statny dołh wucžinja wjac hacž 8 miliardow frankow; kóžde lęto maja nětko 434 milionow danje za to dawacž; 1860 wucžinjesche lętna dań jenož 100 milionow! „Swoboda“ je droħa! Katholicka Italiska je 700lětny jubilej swojoho wulkocho reformatora (t. r. porjedžerja swojoho cžaja) swjatocho Franca z Alfisi swjećizila. Męsto Neapel je jomu wulkotny marmorowy wopomnik stajilo. — **Španiska** je ze suchotu a powodženjom wjele hubjenstwa męla. Muzu mjez ludom su zběžkarjo wužili, zo bychu lud zuwucžili, je tam tajny zběžkarstki zwjazł „czorna ruka“, kotryž kraj zniepotoja. Pschecžiwio stajnomu politiskomu wadženju je swjaty wótc sam swój hlóđ naponinajo pozbehnył. Tež Španiska męjesche swój jubilej: 300lętno wopomnjecžo smjercže swjateje Teresije, kotraž je w Španistkej podobnje wschomóžnje skutkowała, kaž prjedy swj. Franc w Italstkej. —

Szendzelska je drje jara bohaty kraj. Z najmjeńšcha ze swojich kolonijow njesměrne pokłady čehnje; te pať wořtanu w rukomaj někotrych. Wjetychi džěl wobhyderjow je kudy. A šyto hake wbozy Trojo! Majeńkam w Trskej drje je zakon trochu polóžik, nje-měr a njespokojnošč pať dale traja. Wjednik zběžkarjow je Barnell, psched kotrymž je swjaty wótc katolskich zjawnje warnowak. Pschedčiwio katolskej cyrkwi knježerstwo njeje njesprawne a njepodtłóčuje ju. Tohodla wona tež w Szendzelskej lěto wot lěta kčjeje a pschibjera. Tež w zanidženym lěcže su wuznamjeniczi protestantojo do jeje klina so wrócili. — **Rusowska** je wot nihilistow wjac mēra mēta, dychi prjedawšche lěta. Tež kónowanjo kejžora a joho mandželsteje w Moskwyje (27. meje) njebu kažene. Mjewuprajita bēšche pycha, z kotrejž so tale swjatocznosc sta. Wschitcy europscy mōcnarjo bēchu swojich zastupjerjow k njej pōskali; tež swjaty wótc. Tōn bē hižo kōnc lěta 1882 wulku wjesokosč docžakak, zo Rusowska dawno žadany cyrkwinški mēr z nim wobzantny. Wona ma nětko swojoho porjadnoho zapōskanca pola japoschtolskoho stoła; wschitcy wuhnaczi biskopja buchu wobhnadženi a do wuprózdnyjenych diocesow w Ruskej a Pōlskej stajeni. Knježerstwo žada jeno pschi wobšadženju wažnišchich farow, zo so pomjenujomny farak jej wozjewi, dowola zas wotewrjenjo seminarow, dowola kastykuli ryčž pschi božich službach a njebudže z katolskej cyrkwy zjenocženych (unitowanych) grichow wjac nuczič do ruskeje statneje cyrkwyje. Wōh daj wobohim katolskim bratram w Ruskej a Pōlskej nětko mērne dny bjez dalšchoho pschetorhjenja! — W **Egiptowskej** je cholera straschnje zakhadžala, je pať nadžija, zo Europa psched njeje zafitana wostanje. W poslednim času je Egiptowka nježbožownu wójnu pschedčiwio falschnomu profetej w Sudanje wjedla. — Z polnōcneje **Ameriki** mōžu wjele zwjeselacoho powjedacž. Tam knježerstwo nabožnošč na wschē waschnjo podpjera. Pospjyty sebjemorjenja, bohahanjenje, žadanjo na duel, wonječezesenjo nježdele wone kruzje křosta. Tež zjawnje (hawtowace) wjesela na nježdelach nječezepi. Katolska ma tam dospōknu swobodu, kaž kōžda druha mēra. Katolikow je tam bliže 7 milionow, kofiz maja 1 kardinala, 13 archbiskopow, 59 biskopow, 6546 mēšchnikow, pschedž 7000 cyrkwyjow a kapakow a pschedž 1100 misionškich stacijow. Mēsto New-York same, hdyž bu 1786

prēnja katolska cyrkej twarjena, ma jich nětko 192! Čhcedža nětko w Americy wosebje katolske university založicž; w New-Yorku maja k tomu hižo 4½ milionow markow; jedyn dobročej sam da 3 miliony! Biskopja mōža tam wjele dokonjeć, dokelž nimaja rucy zwaney, kaž w našchich krajach.

Nětko, hdyž sym po swēče wokoło pobyl, wrōčam so dom a čcu wo našchim wōtcnym kraju a lubej **Suzicy** najwažnišche pōdeńženja z krotka do hromady spisacž; je wschak z wjetycha wscho z Katolskoho Bōsofa znate. We wobēmaj kłōštrmaj našcheje Suzicy sta so pschemēnenjo wyschschoho wjedziczerstwa. Kłōštyr Marijna Swēžda žhubi swoju hnadnu knjeni Kordulu Ulbrich, kotraž 27. novembra 1882 w starobje 67 lēt zemrje; wona bu 1. decembra swjatocznje pohrjebana. Na jeje mēsto wuzwolichu knježny w pschitomnošči wifitatora a propsta, knjeza dr. Čhr. Efelta, knježnu Bernardu za swoju duchownu macer, a bu wona 27. januara za swoje zastojnstwo cyrkwinšcy poswjecžena. W tymšamym mēšacu žhubi worklecžanski knjez kaplan Brūnner pschedž nježbožo na železnicy swoje žiwjenje. Na Swēčž Marije založi so w Budyšchinje w serbskej cyrkwi bratstwo „Bobožna Jednota“ k čžezčženju najžbožnišcheje knježny Marije „Maczerje dobreje rady“. 16. mērcu wumrje hnadna knjeni Gabriela Marschner, dotholētna, zaslužbna abbatissa kłōštra Marijnoho Dōla, w swojej starobje pschedž 75 lēt a bu pōndželu martownoho tydženja pohrjebana. Žutry wutoru 27. mērcu dostashtaj knjezaj Jakub Bart a Franc Čžornak mēšchniku swjecžiznu. Prēnišchi knjez mēšche swjatocžnu primicu w kłōštyrskoj cyrkwi 2. hapyryla, drubi knjez pať 8. hapyryla w Křoščicach. Knjez Bart pschidžje za kaplana do Kalbic, knjez Čžornak do Seitendorfa. Wažne postajenje za čyłu našchu diocesu je, zo so wosebity wotrjad swj. Bonifacijowoho towarštwu pod pschedšhdstwom k. jeniora Kucžanta založi. 16. hapyryla bu w Raadanskim kłōštrje hižžjetintow w Čžechach knježna Paulina Wawritec z Mikocžic za pschedstejetu wuzwolena. 5. meje wumrje dwōrski kaplan a wifariatški radžicžej knjez Jōzeř Štēpanek w 82. lēcže swojoho žiwjenja. 8. meje bu w kłōštrje Marijnym Dole knježna Čhana Marija Nowakec z Kozaric wuzwolena za pjeczžžejatu abbatissu tamnoho kłōštra; jeje swjatocžne poswjecženje sta so hižo 11. meje. Dotalny

farar a superior k. Jakub But bu za dwórského kaplana pomjenowany. 18. junija wopyta Budyščin k. dr. August Reichensperger, kiž so jara pschecželnje wo Serbach wupraji. Nášch najhnadnišči kral Albert wuidže 4. julija w Mylau najbližšommu smjertnomu strachej, cžohož dla we wschěch cyrkwach Sakškeje džakne bože služby džeržachu, a ze wschěch stronow kralej zbožopschejace adresy sczelechu. Tež wschitke serbske towarštna posłachu adresu, na kotruž je kral dobrocziwje wotmokwił. 30. julija bu we Worklecach zakladny kamjen noweje hrodowskeje kchapele wot k. seniora Kuczanka poswjeczeny. 12. augusta poswjeczi nášch hnadny kněz biskop nowu cyrkej w Radebergu a zapokaza tam přenjocho katholickeho fararja, k. Augusta Nowaka. W Baczonju 30. aug. nowu cyrkej jezbežachu; pschi swjatocžnosći mějeske k. senior Kuczant swjedžeństu rycž. 18. septembra hnadny kněz biskop w Žitawje na krasnje wupyščenym twarniščezu zakladny kamjen noweje katholicke cyrkwje pokoži a poswjeczi. Budyščin dosta 1. oktobra nowoho wołrjesneho hetmana k. v. Salza und Lichtenau. Žadny swjedžen mějeske ralbiczanska cyrkej, w kotrejž 4. novembra jeje farar, kněz kanonikus Jakub Wensch swoj 50lětny měšnišči jubilej wobendže. Twar baczońskeje cyrkwje je nětko pod kryn, tež wjelbowacž su ju započeli, a něža dženi a wyske stupa k njebjeskim wroczelam, zo by wschěm wopowjedowala lubosč katholickeho Serbow k najswjecziškej Wutrobje Žezusowej. Njech Bóh rjanomu skutkej tež dale pschimobrocza smilne wutrobny, zo by so wopomnił tak doštojnje dokonjač, kaž je započaty!

Wo swojim swjatym wótcu smy skoro we wschěch krajach spominali. Zoho starosč a skutkowanjo wschaf dosaha do najdalschich krajinow schěrokocho swěta. Hižo je 73. lěto swojoho žiwjenja pschescžahnył. W njewuprajitej starosčzi za cyly swět a w mnohej zrudobje dyrbi najcžejšche powoňanjo na zemi dokonjecž. Najwjětšči tróšcht jomu wostanje slubjenje Khrystusowe: „Sle, sym z wami wschitke dny hač do stónčzenja swěta“, a lubosč a swěra katholickeho kšecžanow. Katholicke Serbja budža tež dale jomu k pomocy z wobštajnej modlitwu a z pienježnym woporom, hdyž joho w nuzy widža.

Serbste modlerške a spěwarške kniži a knižki.

Nášchi katholicke Serbja běchu w přjedawšich časach jara hubjenje z knihami zastarani, dokelž džě běšče jich mačo katholicke wostało a za maču cžródku je cžejžo drohi cžiščez knihow zapłacžicž. Zohodla spokojuchu so najbóle z jenyimi modlerškimi, hdyž běchu kherluske pschidate. Senož Wałdowa „Winica“ mějeske modlitwy a kherluske wosebje. Tuta pak je wobojna rozpschedata; jenož wuczahwt z njeje, tak mjenowana wotrowska Winica je hiščezje w tačantskej kencli w Budyščinje a khróscžanska (z tołstym pišmom) je w nowym mačo lěpschim wudawku z lěta 1878 tam na farje na pschedani. Senož modlitwy a rozwuczenja (bjez kherluschow) poskicža „Dobre symjo na plódnju rolu“ wot Ž. Kuczanka w lěče 1852 wudate.

Šdyž pak bě so zhromadna serbska pišmowska rycž rozschěricž počala a zrudnowměšchny rozděl w pišmje katholickeho a lutherškeho Serbow so mócnischo zahanjecž dyrbjeske, njespokojichu starske kniži hižo po swojej formje wjacny serbskeho pišmowarjow a cžitarjow. Zohodla wudachu so najprijedy nětkotre mjenske a potom tež wjetške porjedžene nabožne kniži a knižki za katholicke. Přeni wudawač tajkich bě k. kaplan a pozdžišcho farar Handrij Duczman w Radworju. Zoho přenjeje knižcy: Khwalcže Knjezowe mjeno! z lěta 1862, a Šwězda z lěta 1871 staj pschi wschkej noweje formje, na kotruž njerozhladni a njepostupowacy Serbja najprijedy bórcžachu (runje kaž na Bosol 1863), dawno rozpschedataje.

Wot založenja Katholickeho Bosola abo towarštna ff. Cyrilla a Methodija je so nowa perioda katholickeho serbskeho pišmowštna spocžala. Šdyž na tu maču cžródku pišmowarjow pohladujemy, směmy prajicž, zo su wjele džělali a wjele woprowali, a tež pschi wschěch zadžewfach w ludže samym došč wuskutkowali. Najzrudnišči zadžewf z woprědka bě, zo ludžo ničžo nowe abo porjedžene cžitacž njechachu. To pak je nimo! Woni su wosebje z Bosola cžitacž nawukli. Džecžzi pak su wot lěta 1866 z přenjeje Cžitanki hižo w schuli te „strasčne nowe pišmo“ wucžene! Nětko po 20 lětach to ničžo wjacny nowe njeje! Nášchi wucžerjo staraja so swěru, zo móže kóžde katholicke serbske džecžžo tež w swojej macžernej rycži derje cžitacž a z džěla tež pišacž. To je tež

taf rozoume a zdželanoscź spomożace, zo dyrbjalo so to w kōzdej schuli w sakskich a pruskich Serbach wot dohladowarstwa a wot schulskeho wubjerta žadacź.*

Bo tajkim historiskim wobhladanju mjenuju nětko te nabożne knihi a knižki, kotrež su na składze, wosebje w expedicijach Katholiskeho Pōsta:

1. Najwjetšaja a najwadžnišaja je Nowa Sězu = sowa Winica, wot k. prašesa Turja Žuščanskoho w lěcze 1877 wudata. Z barbočiščejowym titlom a z rjanym swjećatkom. Texta je 644 stron, we wschelach zwjazkach w placžiznje wot 4 marow a wjacj po hōdnosczi zwjazka. Z „Mjenišimi spěwar = skimi a stacijonskimi knižkami“ wot 5 mar 70 pjenježtow. W Nowej Winicy namakajš dobre za kšescjanste žiwjenjo trěbne **powuczenja**: wo dobrym wužiwaniu časa, wo prawym modlenju, wo Božej mišci a jeje ceremonijach, wo spowjedži, wo wotpusku, wo swjatym wopravjenju, wo wschitkich rōcznych časach, kaž wo adwencze, hodach atd. Potom je tam jara bohaty wubjerš wschelach **pobožnosćow**: ranšich a wječornych, kemšacnych, spowjednych, wopravjenskich, wotpusknych a nychpornych; tohorunja wosebite pobož = noscze za wschitke rōczne časy a swjate dny, za wschitke powołanja, naležnoscze a pschilež = noscze; za khornych, mrějacych a wotemrjetych. Štož na tele bohate wopšchijeczo noweje Winicy džiwa, dyrbi wuznacź, zo lohcy taf dobru a pschihodnu knihu njenandze, tež nic mjez němskimi modlitwowymi knihami. Štož nowu Winicu wosebje porucza, je, zo je w serbskej ryczi spisana a za wosebite wobštejenja naschoho serbskeho luda zestajena. W ryczi, w kotrejž wot džecžacych dnow swoje myšle a zacžucja najlepje a najradšcho wzjewjesch, w kotrejž sy na macžernym klinje z Bohom rycžecž wuknyš, w kotrejž tež z najlepšim wužitkom skowo Bože kychišch, modlišch so tež we wschitkich nalež = noscžach najdoměrnišcho. Modlitwa, kotraž so w macžernej ryczi t. r. zrozemliwje a tohodla pobožnišcho dokonja, dawa wjetšchu nadžiju na wuškyšchenjo, džili modlitwa w cuzej ryczi.

* Dofelž so w pruskich schulach ludowa abo macžerna rycž džecži zahanja a je nož w cuzej t. r. němstej rozwučujuje, je we wštych njeněmskich provincach potom pola wojašow wjele analfabetow abo tajkich, kiž pišacž a čžitacž njemoža! Šdy bychu jich naturšch abo rozoumje w schulach wucžili, njebychu so džiwali, zo ma nasch čas hišcžeje analfabetow!

Štož tohodla cuzorhcyne modlitwowe knihi mjez katoliskimi Serbami rozšcherja abo porucza, njewopolaže naschomu ludej žaneje dobroty, dofelž jomu najbōle schpatnišchu wēc za drōžšchi pjenjež posčicujuje a wosadnu pobožnosć kazj a moli, dofelž modlerjo z němškich knihow wotšafujuje wot spěwanja serbskich kšerluschow a serbskich zhromadnych pobož = noscžow a k serbskomu předomanju druhdy luboscž zhubja!

Žadny wotroscženy katoliski Serb, žana wotroscžena katoliska Serbowka njedyrbjala bjez tuteje wadžneje nabožneje knihi wostacž.

2. Kaž je Nowa Winica za wschěch katoliskich a wosebje za wotroscženyh, taf je druha mjenišcha bōle za mōdoscž, wosebje schulsku. To je w lěcze 1879 wot M. Ğornika wudaty: **Pobožny Spěwar**. Mjen = šche spěwarške knihi z modlitwami. Texta 192 stron. Tu podawa so najprjedy pođra sta kšerlu = schow, kotraž mnohoscž za nasche wosady nimale dosaha a wosebje tež za schule pschihodža, same za so z wosebitym titlom; pschetož kšerlusche njejsu za čžitanjo, kaž so we Wałdowym čžasu mēnjese, kiž jich tohodla 659 zezbēra, pōdla wjele hubjenych, ale za spěwanjo! Wo kšerluschach ma „Pobožny Spěwar“ tež najwadž = nišche modlitwy za domjacu a cyrkwinstu pobož = noscž; w tym pak kacžanski psalmj za njeđelški a swjedženški nychpor ze serbskim pschekožkom, toho = runja hymny, litanije a druge cyrkwine spěwanja z pschekožkom a skōncžnje Ministraciju. Ta knižka je so z pomocu duchownych a wucžerjow w někotrych wosadach hižo rozšcherila, w někotrych je hišcžeje mašo znata!

3. Mjenowane knihi wudachu so w tej zwon = kownej formje pišma, kajkaž je w Bosole. To zjedno = czenjo wschěch Serbow je hatle we kacžanskoserbškim pišunje. Tuto pišmo je rjenšche džili taf mjenowane němške, kotrež Němcy sami hižo zahanjeja, a je tež hižo w schuli zeznate, taf zo po dlějšim čžasu nje = budža wo tajke němške ani Němcy ani Serbja rodžicž. Tohodla je derje, zo mamy katolšcy Serbja tež taf rjenje kacžanskoserbšcy čžišcžane* knihi a knižki, kotrež

* Kacžanski pišmo je wosebje tohodla pschisprawnišche, dofelž je kulojte a we nim pišany pišmik wot čžišcžanoho jara so njerozdžēla. We kacžanskoserbškim pišmje je botalne čž = č (čas), cž = č (četa), šch = š (šija, šula); kšch = kš (kšud), psch = pš (pšasć), tš = tš (tšri), z mašom wuwužacžom.

je pschi svojich němsto-serbskich a bratskich wschitke tež k. farar Duczman w Radworju spisał a na swój nakład czíšćejeć dał. Wone su:

a) Duchowna Różownja swjateje Marije maćerje Božeje a přecy čisteje knježny. W Budyšinje 1872. Z wobrazom a rjanym titlom. Texta je 504 stron na krasnej papjerje. Tale wubjerna kniha njeje dotal w Serbach tak znata, kaž zasłuži. Wosebje dyrbi my ju za mejšku pobožnosć a za swjedzenje swjateje Marije hafo najpschibodnišchu poručowacž. Přeni džěl ma napisano, kiž wschitko trěbne praji: „Žiwjenje s. Marije, wopominane na 31 dnjach mejšteje pobožnosće, hromadže z wulkadowanjom lauretanskeje litanije a z rozpominanjom wažnych wěrnosćow a winowatosćow křesćanštoho žiwjenja.“ Druhi džěl rěka: „Čješćowanjo s. Marije, zryadowane po jeje rócnych swjedzenjach hromadže z wubjerkom wschelatic pobožnosćow po žadanjach wažnych potrebnosćow a naležnosćow pobožneho křesćjana.“ Tu namaka so wjele ze stawiznom, na kotrejž so wschelate cyrkwinke dny s. Marije zložuju a hewat najbóle trjebane pobožnosće.

b) Hwězda. Modlitna knižka za katholskich křesćanow. Druhi wudawk. W Budyšinje 1880. W małym formacze (32°). Stronow 104. Ğodži so formata dla jara derje za džěczi, za pučowacych a za wojaťow; za tych je dosahaca, dofelž najtrěbnišche modlitny we sebi wopřichimuje.

c) Khwalce Knjezowe mjeno! Druhi wudawk. W Budyšinje 1882. To je jara rjana a cyłe nowa kniha, wjetšcha dyžli přenja toho samoho mjena. Format je mały oktaw, czíšćejeć a papjera zaslužatej wschitku křwalbu. Texta je 488 stron. Knižka podawa, šhtož za dospołne modleřske so šluscha, a tež něšto křerluschow. Modlitny za wschitke časy cyrkwinoho leta a za swjate dny su z wulkoho džěla přeni krocž tudy derje serbscy pschewožene.

d) Róčna Swjatnica katholskoho křesćana. Modlitna kniha. W Budyšinje 1883. Taf rěka najwobšchěrnišcha modleřska kniha k. Duczmana, njedawno doczíšćežana a wudata. Wschoho 43 listnow w małym oktawje. To je za wschitke rócne a swjedzeńske časy wotewriena swjatnica, krasnje wuhotowana, dofelž je tu wjele tajkoho, šhtož je z bohofskuzbnych knihow swjateje cyrkwy (missale, agenda, brevir, z tutoho su kaczanske nyschporne psalmu) wu-

wzate. Wosebitošč wobstoi w podaczu jara wjele modlitnow na dny Swjatyh, znatyh a dotal w naschich modleřskich knihach njeznatyh. Tež je w knižy něšto křerluschow a pobožnosć křizžowoho pučza, taf zo so Swjatnica dospołna modleřska kniha mjenowacž a hafo tajka z dobrym prawom poručowacž hodži.

Taf sym z krótka prajil, kaje knihi serbske mamy, často lěpsche dyžli němste, za kotrejž někotři wjele pjeněz wopruja! Na wami, lubi serbscy krajenjo, je nětko, zo je kupujecze a swěru trjebacze! Wasche spomóženjo a wascha čješć sebi tole žada. Ğdyž wy sami serbske prócowanja ze štukami nječješćicze, njebudže tež was nihto (tež Němc nic!) čješćicž; pschetož šhtož to swoje njewaži, njeje sam čješće hódny!

M. H.

Šlachtarjo.

(Wobraz z njedawneho časa.)

I.

To běšche žiwjenje na hodomnym hermanku w B.! Wschitke latarnje so swěcžachu, ze wschěch kłamow so blyšćeješche a kóžda tež najmjenšcha budka měješche swoje dary a krasnosće po móžnosći rozšwětlene, zo by kupcow na so czahnyła. Ğži so tu mjerwjachu kaž mrowje w mrowišćežu. Wosebne knjenje ze swojimi služownikami abo džomkami, kotrejž wulke torby za nimi wlecžechu, křodzachu wot jeneje budy k druhej a te swětkle tolerje šfatachu z połneje móšchnje. Běšche wschaf čješćo prawe namafacž za lubušćow, kotrejž mějachu hižo taf wschoho došč. Tola tež někotražkuli křuda maćerka w cženkej draščicžcy bě tu widžecž a težepotajo za někotrymi šlěbornymi pytasche. Róždy wschaf chce džěcžom k najmjenšchomu k božomu džěcžcu něšto kupicž, hdyž so wscho raduje!

Tež někotři z kraja, kotřiž na hermanku so zapozdžichu, tu hišćeje běchu. Mjez nimi běšche tež mnohim měščjanam derje znaty kubleć Lipnik. Poł třecza hodžiny wot města zdalene ležěšche joho krasne kubko „Lipnica“ (trochu wote wy ležace) za štyri konje. Mjane kubko běšche so jomu po joho staršchimaj naurjelo; wysche toho bě so Lipnik pschew. někotrymi letami z Marju, džowku bohatoho bura šw., je wy, woženil a z nej tež šchwarny pjeněz sobu dostał.

Wón běšche rjany, zróštny a pscheczelný muž. Přenje pohladnjenje pokazajo joho hafo zamožitoho bura. Tola ze spodobanjom kóžde mócžo nad nim

wotpoczowasche; pschetož njebė na nim tamna hłupa hordosć wıdźeć, kotraž w našich czasach často tež burow wohıdži.

Rjane dary bė za swoje džeczi nakupit. Za 5lětnoho Sanka pluh a wulki wóz ze štyrjomi konimi, cyle zgratowanymi; za 4lětnu Hanžku cyfu kuchnju ze wschēm, šchož do njeje skušča. Matej Marcy njebėšche zabyl wulku šchecerkawu wubracz. Zo na swoju lubu mandželstu a na swoju czeledz zabyl njebėšche, možesč sebi myslić. Chysche so nětko dom wróćić.

Žymny bė wjeczor. Rajki džiw, zo wobswětlena kłosejownja joho nawabi, zo pohoneza z božim džěscjom do hošćenca, hđžez bė wupřchahnył, pósta, sam pať na schalku czopłoho kłoseja do kłosejownje zaftupi. Šyny so tam za małe blıdko czıřeje sam.

„Aj, witajće Lipniko, wy seže tež w měsće?“ zazwoni wohıdny hłós zady njoho. Lipnik so wobrocziwšchi wuhlada Majera, toľstoho žıda, kiž tež do joho wsy pichıhđžesche a wscho móžne wot zajecžich a kocžich kožow hacž do zlotych rjeczazkow kupowasche a pschedawasche, tež pjenjezy na hypoteke požczowasche a wosebje rady kubła šchlachtowasche.

„Mó haj“, wotmołwi Lipnik, „jutse mamy hižo patoržicu a džeczi chcedža tola swoje wjeselo męcž.“

„Prawje, prawje“, praji Majer a hrajesche dale ze swojim susodom, kiž bė jomu podobny, domino.

Wohıdne pohladnjenje mječstaj žıd Majer, kaž tež joho towaršč a hróžba džěšche z jeju jėdojtoho pohladowanja. Wěštaj wschať w Lipniku hižo wopor za njeknicžomny plan sebi zhladałoj. „Ty“, šchepny towaršč, „znajesč toho?“ — „Toho njeđyrbjal znač!“ — „Se tón dobry?“ — „Praju czi, ryzy złoto!“ — „Šcho? ty drje masč mje za błažna?“ — „Ach, šcho za błažna! Toho węc je swoje 35,000 toľer winojta!“ — „Mój pomhaj!“ wotmołwi towaršč.

Majer mječsche wjac myslow na Lipnika dđžli na swoju hru, chysche joho waschnjo spóznač, a doľež tohodla pschewrawasche, czınjesche kaž by mucžny byl, zy že a njechasche wjac hracž. Druhi dırbesche hacžruniž njerady do toho zwolicž. Prajtajo wuczeže Majer starški zloty rjeczazł ze zafa a dasche jomu w swęcny blystotacž.

„Gladaj“, praji ł swojomu towarščej, „tele rjane džělo, a tola je rjeczazł fruty doľcž. Tajke

dobre węcny džensnišchi dženi wjac njeđžetaja, je luty prastot porno prjedawšchomu. A kať czežki je tutón rjeczazł! Pschi tym jón w swojej mazanej toľstej rucy wajesche.

„Aj, Majero, šcho tu tola macze?“ woprascha so Lipnik, kiž rjeczazł wuhlada.

„Něšcho žadne, něšcho krasne, něšcho aparte!“ žıd kłwatniwje powjedasche a pódla towarščja kopny, kiž tež hnydom lesč zrozemi a rjeczazł do rufi wza. „To je kłumschtne džělo!“ rjekny, „šcho dha ma płacžić?“

„Šcho je winojty?“ woprascha so Majer a zas druhoho kopny.

„Štyrcyczi toľer bych moł dacz!“

„To so postka; ale njemóžu, ně, ja njemóžu. Ščłoda by byla, hdy by rjeczazł do wopacznych rukow pschıchł. Lipniko, kłysčezje, to by něšcho za wasču mandželstu bylo. To je bože džěčžo za nju!“

Lipnik wobhladowasche rjeczazł ze spodobanjom. „Na“, praji agent, „šcho so doľho wacžicze? Wascha młoda rjana žona drje budže hódna tajtoho zlotoho rjeczaza.“

„Šcho dha ma płacžić?“

„Boł sta toľer“, wotmołwi agentowy towaršč, „njeje pschewjele, je dženi czıřte złoto.“

Lipnik počezžkujo rjeczazł rjekny: „To je mi pschewjele; tež nimam, byrnje chcył jón kupicž, telko pjenjez pschi sebi.“

„Ha, ha“, smječsche so Majer, „Lipnik je mi dobry za tyřac tajkich rjeczazkow. Tyřicze jeno jón do kapsy. Wschaf zas hromadu pschındžemoj.“

Bur so džıwasche zadđerženju pscheklepanoho agenta a bė so skoro rozhněwał, hdyž drugi rjeczazł wza a jomu do kapsy suny. Tola Majer jomu na ramjo placajo rjekny: „Za mnje je wulka czeľcž, hdyž móžu ja wam něšcho pschedacž. Nječam žanych pjenjez; wschaf macze druđdy czelo abo woła na pschedań, pschındžemoj wschaf do rjada.“

„Na, moje dła“, wusmja so bur, kiž njepytny, kajke prudto jomu wlatu, „mam wschaf skoro stajnje w hróđži něšcho na pschedań. Tola wam po swjatych dnach zapłacžu, chcedže-li radšcho hotowe pjenjezy.“

„To je kapitalny muž!“ lıschczesche so lichownik. Lipnik pať wuczeže trubku a chysche sebi ju zažhlicž.

Zas tu žid bē a zawoła: „Dipniko, njeje hańba za was, z tajšeje snadneje trubki kuricź?“

„Ach, śchto na tym, ja njeśym tajfi hośy błażn, zo bych z wonka blyścził. Zo njech jebancam wostanje!“

„Mudry muž je tónle Dipnik!“ a zas so poczi-njeśche, kaź by rjeł, zo so jara dźiwa. „Tajke zasady su złote pjenjezy! Tola Dipniko, wy ścze hewoł taf rjenje zhotowany, t tomu śchpatna trubka njeśchisteji. Zo prajicy wuczeże rjanu merschaumowu trubku ze ślěbornym wěczkóm ze suknie, natyka ju z tobatom a Dipnikaj ju śliczo zapali tśchěstu. Dipnik teź položi swoju snadnu trubku na boł a pocza kuricź. — „Ma, kajta je?“ woprašča so lichownik. — „Chle rjana a derje so z njeje kuri.“ — „Zo wěrju, pschiswědczi žid. Ta so za was hodži. Tola dyrbyju hieź! Wożemje, po swjatyh dnach pschindu t wam, nic po pjenjezy, ně, hcu pohladacź pschinicź, a za nowu trubku róltu tobata pschinječź.“

Prjedy hacź bur do toho pschindže, bē žid pola duri. Tam pał hiścheže so wohladny a ze swojimaj koczimaj woczomaj z tajkej djabolskej wjeśołosczu na bura pohladny, zo tón so postroži a sam njewědžeśche, taf jomu bu. Tola w swojej dobrocziwośczi podtkóczi struchku myślicźku. Wopominaśche wjele bóle taf jara pscheczjelne waschnjo agentowe, kiź bē taf wśchelake wot druhich joho runjecza. Wofebje to bē jomu jara napadne, zo agent wścho hjez pjenjez dawasche. Wobzamkny tohodla, zo chce jomu derje poslužicź, hdyž t njomu pschindže.

Zo myślo wupi swój tśhofej a dźeśche do hośczenca, hdyž hjo pohoncź pschihotowany stejeśche. Za połdra hodžiny chcychstaj dom bycź; bēśche hjo tśhetre pozdže. Spodžiwne! Žid Majer Dipnikaj z myślow njeńdžeśche; kaź czeźta młha ležeśche joho postawa jomu na mozgach. Bur śkóncznje we wozu wuśny. Ale to njebēśche žadyn wofśchwajacy śpar. Njeměrne ſony joho cźwilowachu. Wo śnje wuhlada hodowny śchtom; wón sam jón zaswěcześche. Wścho tam wokoło njoho stajeśche a teź złoty rjeczaź na njón powiśny. Tola hlej! tón so na dobo pschewobroczi do hada, kiź ſyczo po śchtomje horje zjědže a swětkoho jandželka z napisom: „Pokoź na zemi cźłowjełkam dobreje wole!“ požrje. Nět so kur wot swěczkóm do mroczele wśche śchtomaj śczeže, a w njej śchczerjeśche so žablawe wobliczo — žida Majera. Śtyśniwje zawołajo Dipnik

wotuczi, taf zo wotrocźł so strozi — bēśchaj pschew swojim dworom. Dipnikowa bēśche hiścheže stanjena. Pscheczjelne witanjo mandžeśkeje jomu czeźke myśle zahna. Mažajtra dźeśche Dipnik, hacźruniź mējeśche pjec, na prěnju božu mśchu, pschetoz bēśche pobožny, kaź cykly joho dom. Wo kemschach bē jomu cykly zas lohko; traschace myśle njemējeśche za niczo ſraśchne, bēśche džen Majer taf pscheczjelny pscheczjwo njomu, cźohodla so joho bojecź? — O zo bēśche tychle struchkny myślow njezabył!

II.

Zo bēśche wjeśoły wobradžeński wjeczor pola Dipnikec. Najbóle pał cźinjachu dary dźēcóm wulke wjeśelo. Njemědžachu starśchimaj radoścź wuprajicź, ślubischtaj pał Śank a Śariźka, zo chcetaj pschec prawje pēłnaj bycź a posłuchacź, a zo njechatej ženje bože dźēcjo, kotreź je tajke rjane wěcy pschinjeśko, ze žanyh hrěchom rozhněwacź.

Taf so minychu swjate dny. Po někotrych nje-dželach sedžeśchaj Dipnikec mandžeśkaj wjeczor hromadže we jtwje. „Pschecy praja“, pocza Dipnik, „zo židža žaneje dowěry t druhim nimaja, a tola Majer, kiź ze mnu hiścheže niczo cźinicź njeje mēł, je nětł hjo mēśac dołho złoty rjeczaź w mojimai rukomaj wostajik, a za žanymi pjenjezami so njepraśča. Wón mje tola dale njeznaje hacź zo ſym bur a zo Dipnik rēkam.

„Wón wśchaf wē, wotmołwi Marja, zo ſy czeźopty; žanomu tśhudomu žno rjeczaźta dowērik njeby.“ — Wona drje wot ſpoczatka hnydom wjele wjeśela na psych namakała njebē, hdyž bē zhonika, taf je jeje Michaf jón dostał, njebē pał niczo prajika, zo njeby mandžeśkoho zrudžita. — „Židža wśchaf, rycześche wona dale, njeśsu taf hłupi, a prjedy hacź so dohladaśch, su cze lepili. Mój njeboh nan z najmjeńścha kóždomu młodomu hośpodarzej naleźnje radžeśche, zo by božedla židow, agentow a śchlachtarjow so hladał, a niħdy na niħdy pola nich pjenjeźneje pomocy njeprał. Śy-li, pał wón prajeśche, jim jeno mafuśch ślicził, maja cze hjo za cykly ruku. Hladať mój Michale, ludžo, kotkiź tajke rycze posłuchachu, tym teź pilnoścź a dźelawoścź zohnowanjio do domu pschinjeje; kotkiź pał wot tamnyh ludži požczowachu, zalēzechu do dołha, w kotrymž tamni jich poduśychu; dołho njetrajeśche, a wścho bē w rukomaj pscheklepanyh śchlachtarjow,

kotřiž nicžo nuzniſche čziničž njemějachu, hačž rjane kubla do čzaſtkow rozrězacž. Tak“, rycžěſche mudra žona, „doſtač weſty ſtrach pſched kóždym tajkim ſchlachtarjom a njemóžu ſo joho wobrócz.“

Tu ſo zaſlepa do duri a na burowe „Dale!“ zaſtupi — žid Majer! — „Dobry wječor wſchěm hromadže!“ wón poſtrowi a derje pytny, tak ſo burowka zaſtróži. Pod pažu njeſeſche rólu tobaka. Poſoži ju na zemju a pſchiſtupi k bliđu, za kotrymž mandželſkej ſedžeſchtaj. Małe džěczo ſo bojaznje na macž kóčžeſche, hdyž hroznoho muža bliže pſchińčž widžeſche. „Bojiſč ſo?“ počža Majer jomu rjenje rycžěčž. „Majer ma tajke małe džěcži rady. Gladaj, ſčto ſym čži tu ſobu pſchinjeſč.“ To prajo, wucžeže ze ſwojoho hlubokoſoho zaka kóčžu, kóčžeſche na nju a mjaw! mjaw! wona počža piſkacž. To ſo małomu džěcžu lubjeſche, ze žadoſčžu rucžcy za hrajk u- pſchěſtrje a hnydom wjeſele poſtaſtaju tež ſame poſpyta.

„Čšto to płacži?“ wopraſča ſo Lipnikowa.

„Rjana žónſka, njecžinčže mi kſchidwu! Mam džěcži rady a tohodla tytnu ſebi druhdy něſčto za nje ſobu. O kajta ſče wy tola zbožowna macž, kajta macže rjane džěcži! Maja licžka kaž jablučžka, wóſtki kaž židu a ſtaſaja kaž jerny. Tola tak chce hinač byčž? Žónſka, wy ſče kraſna, žana pryncesna njeje rjeiſčja. Zbožowny Lipnik, we ſwojej mandželſkej ſče wulki poſkad dobyč!“ Tak a podobnje muž leſnje rycžěſche. Lipnikowa drje bě ſo začerwje- niſka, tola tak cyle bjež hordocže njeběſche, zo by ju tajka kſwalba njeſoſkotała. Zeje woblicžo ſo bóle rozjaſni a pſchecželnicho nětko na žida hladaſche.

Čdyž tón ž jeje mandželſkim ſo rozryčžowacž počža wo ſwětnych podawčach, tym a tamnym, džěſche wona do kſoſnje, zo by kſoſeja nawariſka. Čšto? kſoſeja — židej. Wó haj! njebě dha tón tak pſche- čželný byč a jeje lubomu džěcžu hrajk pſchinjeſč? Čdyž pač wona kſoſej na bliđu ſtaji, njemóžeſche ſo zdžeržecž a praji: „Budže tež mój kſoſej kſoſer?“

„Rjana žónſka“, wotmołwi žid rjenje, „njeryčžěče tak. Budu jón picž a budže mi ſkobžecž derje, doſelž jón wy naliwacže.“ Kſoſej wupiwſchi dale rycžěſche: „Wy drje macže tež wopacžne nahlady wo naſ, doſelž mi prjedy tak klubu rycžěčž? Tola ſčto móžu ſebi ja pſche to, zo ſym žid? Čdy by mój nan kſheſčjan byč, dha byč ja tež kſheſčjan byč. Wſčtač my wſchitcy do jenoſo Boha wěrimy a my tež ſwoje

džěcži k bohabojoſcži woczahnyčž pytamy. Wěm drje, zo ludžo naſ hidža, ale ž njeprawdu, tak wěrnó hačž ſym ſprawný čžłowječ.“

„Doſelž wy wjele ludži wo wſcho pſchinjeſecže“, praji burowka, „a někotryžkuli pſčez waſ na pro- ſchěſki měč pſchińdže.“

„Njeryčžěče tola tak, rjana žónſka“, wolaſche žid. „Wſčtač tež kóždy kſheſčjan ſwoje pjenježy zaſ žada, hdyž je někomu počžič a wobſtorži dołžnika, hdyž tón njecha płacžicž. Tež my dyrbitny tak čziničž, hdyž dyrbitny ſo bojecž pſche ſwoje pjenježy.“ A hdyž jomu Lipnik počža prawje dacž byčž, rycžěſche Majer dale: „Kóždy čžłowječ wſčtač ma ſwojich njepſche- čželow — tež wy jich macže.“

„Njebych wědžal“, praji Lipnik, „ja tola niſkomu nicžo njecžinju.“

„Wy wſčtač ſče ſprawný a njeſtaženy muž a ſwět mało znajecže. Čštož něſčto ma a je dobro- čžiwý, ma njepſchecželow doſč.“ To wědžeſche nje- knicžomnič, kiž na ſwoje wotpoſhladanjo wuſchifnje dale krocžeſche, tak potajnje prajicž, zo loſkowěrimy Lipnik ſo ſpěſčnje wopraſča, hačž dha wón tamnych znaje, kotřiž ſu joho njepſchecželojo. Majer pač leſnje wobkručžeſche, zo joho njecha zrudžicž. Čdyž pač bur a burowka dale a ſylniſčto na njoho ſadžeſchtaj, zo by tola prajič, ſčtož wě, pomjedacſche pſchecy ſo káčžo, zo je ducy w korečmje pobyl, a zo ſu tam ludžo wo nim powjedali a na njoho a joho žonu ſwarjeli, zo ſtaj hordaj, zo Lipnik nihdže do ludži njeſhodži, zo wſčtač tež wſcho złoto njeje pola nich, ſčtož ſo ſwěcži, a zo wſčtač ma tež ſwój dołh.

Tu běſche žadławy jebač pramu trunu nacžahnyč. Rozhněwany Lipnik wo bliđu dyri a zawoła: „Tajcyle zekſhancy! Někajke pjecž tyſac toleč mam na kuble ſtejo, kotrež je tola ſame ſwoje 35 abo 40 tyſac winojte.“

„Ja ſym čži hižo doſčž rycžala“, praji Marija, „zo dyrbiſch něſčto pola pſchedacž a hypotheku wu- haſčecž dacž. Potom tola wěmy, ſčto je naſche.“

„Pola žanoho njepſchedam!“ praji Lipnik, „ž por- ſtami bychu na mnje pokazowali prajicy, zo je tež Lipnik do ſchlachtarjow ſchoč. Čdy pač bych wědžal, zo móžu něhdže tych 5000 toleč doſtač, rad bych za to něſčto hódne zapłacžič!“

„Mój pomhaj“, praji ſchlachtar, „nicžo ložiče hačž to, wobſtaram mam, jeli čcēcže, pjenježy bjež

hypotheke jeno na dołżny liſt, napiſany wot mojego znatoho adwokaty. Za wſchaf bych hnydom po nje ſchoł a je tudy na bliđo naſadźaſ, hdy bych je męł."

„Dobre“, praji bur, „wobſtarajeće mi njełniczołne pjenjezy a chcu je wam prawje zas zapłaććić. Ğacź dotal nadeiđu něhdže druhdže pſchihodne kubło; pſchetož we wſy, hdyżeż tať wo mni ſudźa, ſo mi wjac njelubi. „Teź Mariji bę tole lube. Dawno hižo bę ſebi na kubło bliźko męſta pſchafa, hdyżeż mohła kōźde ranjo ſwoje holcy z milokom do męſta ſtać, teź ſwojim dźećjom lępſchu ſchulu ſćiććić.“

Tať węrijeſchtať dotal zbožołwnaj cźłowjełaj leſnomu jebafeť, kiź bę wſcho to ſebi rjenje wumyſlił; a dokełź runje wón, kiź bę jeju hordocź tať wuſchifnje ranił, jimag ſręđki za tule hordocź ſćiććieſche, zdaſche ſo jimag wón taź wumožnik z muzy. Dyrbjeſche z nimaj ſobu wjeczerjecź, teź joho proſcheſchtať, zo pſcheź nōc woſta. Ğid to rady pſchimwa. Ğdyź bę w rjanej, cźiſtej komorcy durje kručze za ſobu zaćinił, bęſche najradſcho zawyſtał z wjeſołoſcju. Pſchećiwo wſcheť nadźiji ſo jomu wſcho derje ćinić pocza. Swoje horce wobliczo tyfny z wołnom won, wuhlada rjany dwōr a kraſne pola w męſaćkōwym ſwętle ſo zybolace. Na dworje pať ſtejeſche ſrjedź dweju lipow wulki ſwjaty ſchiz. Tōn wuhladaſchji zaťla Ğid a praji pſchi ſebi: Ğomhať jomu, jeli mōžeſch, wón je mōj! Ğotom ſo lehny a bōrzy ſpaſche taź najſprawniſchji cźłowjeł na ſwęcze.

III.

Naźajtra jędźeſche Ğipniť ze Ğidom do męſta, zo by tych 5000 toleť wupłaćzenych doſtał. Ğajer domjeđze Ğipniťa do winoweje pincy, ſam pať chcyſche muzne węcų prjedy wobſtaracź. Na winoweť pincy pſchitowaſchji ſo Ğipniťej dundať — wot Ğida najaty — a wuſchwalowaſche na wſchę mōźne waſchņjo kubła bliźko pſchi męſcze. Po khwili wrōći ſo Ğajer, mjerzaty taź ſo zdaſche, a wozjewi Ğipniťej, zo nje-mōže do por męſacow pjenjezy wobſtaracź, khiba za jara wulku dań, ſchtoź tola Ğipniťej njemōže radźić. — „A ſchto Ğada węciczer?“ wopraſcha ſo Ğipniť. — „5000 toleť mōžecze na 1 lęto doſtać, jeli chcecze za tole lęto 6000 toleť zapłaććić. Ğoźczer pať ſo ſpokoji z dołżnym liſtom wot rycznika napiſanym.“ Ğipniť liczeſche a zawoła: „To je tola njehańbita dań; to ſu 750 toleť wjac hacź je po zakonju waſchņjo!“ —

„To dźęn ja teź praju“, zawoła Ğid. „Tohōdla cźakajeće, wſchaf was nihto njećiſchczi; a jeli ludźo praja, zo macze dołh, a ſo ſmęja, ſmęcze ſo ſobu.“

Zas wędźeſche njełniczołny Ğłōſtniť burowu hordocź rozhoricź; wyſche toho bęſche jomu wino męrne rozumyſlenjo rubiko. Tuź ſkōncźnje Ğipniť ſtany a dźeſche z Ğajerom ł njeſwędomitomu ale jara wuſchifnomu rycznikeť, kiź piſmo wudźęła. Pſchi jednanju na winoweť pincy bęſche ſpomnieny dundať pōdla był, ſchtoź bęſche Ğid wuſchifnje tať zjadował. Z pjenjezami wrōći ſo Ğipniť domoj, poťaza doma pjenjezy ſwojeť mandźełſkeť a podpołōži jej piſmo ł podpisanju, ſchtoź wona ſćini, dokełź podpifiſmo mandźełſkoho tam wuhlada, ani zo by do piſma pohladała. Ğid Ğajer, kiź bę Ğipniťa dom pſchewođźał, wza piſmo ſobu.

IV.

Zas ſo minychu njeđzele a męſacy. Ğipniť pať bęſche cyle pſchemęnjeny. Toho wjeſołoſcź bę precź, khodźeſche wokoło. Ğjerzafche joho, zo je z hordocze takle ſo pſchethwatał, hdyź joho tola nihto wo pjenjezy pominat njebę. Ğocza nętko huſcziſcho do kōrcźmy khodźić a z mjerzanja picź; pſchetož to z wocźomaj widźeſche, zo za lęto 6000 toleť njezwjedze. Tať bęſche ze ſwojeť hkupeť hordocźju wo tyſac toleť pſchifchoł a mōžeſche ł lętu 6000 toleť na hypotheke wzacź. Ğrecź bę joho ſpokojnoſcź!

Najbōle joho mjerzafche, zo po nęczim wſchitcy ludźo wo wſy wo njeluboznej węcų wędźachu. Dundať z męſta, wot Ğida najaty, bę khwatał, zo by węc, kotruź bę ſebi „wotpoſluſchaf“, do ludźi pſchinjeł. Niczo njemōžeſche Ğipniť mjenje czeťpjecź dyźli potajne kaťate rycze; a tajkich we wſy wo joho „hypothekach“ doſcź ſchwōrczeſche.

Tať jōnu do kōrcźmy zaſtupi, hdyź runje wo joho naleźnoſczech powjedachu a Ğortowachu. Toho wuhladaſchji wſchitcy ſo wotmjelknychu. Tola hižo bęſche Ğipniť doſcź ſtyſchał. Naſta wulka zwada, młōdźi hōlcų ſłowa trjebachu, kotreź joho, nahladnoho hoſpodarja, tať zapalichu, zo joho hnęw wſchę brjohi pſchedręwſchji wupraſny. Kōnc toho bę, zo burſkoho ſyna hrabny a joho wo zemju cziſnywſchji ſtraſchņje ztani. „Ğęzus Ğarija, to ja njechach!“ zawoła Ğipniť, a taź zamoleny bęzeſche dom, hdyź mandźełſka joho ſo do ſmjercze wuſtroźa. — Ach, hdyze bę woſtał ſkōdki, zbōżny męř prjedawſchich lęť!

Bo njezbożowny wjeczora w forczmje minychu so zas něfotre mėsacy. Čžiče, domjace zbožo bě kaž wotemrjeło na Lipnicy. Tene njezbožo po druhim přjedn tak zbožowny dom potrechi. Podawf w forczmje pšchinješe sfóržbu pšhecziwo Lipnifej, wobščfodženy žadašče wulki pjenjež zarunanja. Lipnik bě wšče swoje pjenjež wudawał — a zas pšchinđže žid, kaž by joho něchtó wołał. Pšhec hiščcže pšhecželny Lipnika wobžarowašče, praji pať, zo jomu hinať nje-móže pjenjež wobstaracž, dňžli na hypotheku. Tola bur praji: „Radšcho pónđu, hđžež nje woczi ponjesu; tak hižo wšchitcy wo njezbóžnej naležnosći hypotekei wšcho znaja.“ — „Gaj sym dha ja wina, zo wšchitcy to wědža?“ praji žid. „Pšče cžo seže na winowej pincy tehdy tak wóťse powjedať? Njemóžu pšče to, zo su ludžo sebi wšcho wotpoščuchali.“

Ma zrudobu, kotraž bě w cychym domje, žid nje-džiwawašče; z wofnom hladašče — a tu jomu nowa djabolska mysl zatcžě. Widžěšče krasne žně w miňym wětřiku so zmahowacž a nahramne wócžko kolebašče so na rjanych zahonach. Staji burej namjet, zo chce jomu cyle stejace žně pšchedacž, tež jomu posćiczi wulke kublo bližto pola mėsťa.

Bur so rozmokwi křiwilku ze swojej mandželstej a wozjewi potom agentej, zo chce žně pšchedacž za pšcážiznu, kotruž chcedža sej wuradžicž a zo chce swoje kublo pšchedacž. Najradšcho bě widžal, zo by tu hnydom kupce byť, dofelž so jomu we wšy wjac lubicž njemóžešče.

Njekničomny šchlachtar mēješče cžinicž doščž, zo djabolsku radoščž nad tutym witanym wotmyšlenjom podtkózi. Zas lejnje kaž liščka wědžěšče zaslepje-neju mandželsteju wobrycjećž, haťož by derje z nimaj mēnik, w jeju „mjerzatej naležnosći“, nic nuzny, jimaj pomhacž chcň.

Wóžu jeno z króťka spomnicž, šchto žid něťto dale wuwjedže. Wědžěšče za Lipnikow mandželsteju kupca, kotrohož hiščcže mjenowacž njesmēdžěšče (bēšče wšchať wšchudže wón sam). Z pomocu jebatoho rycznika w mēščze bu kublo pola mėsťa, kotrež chcňšče Lipnik kupicž, woschacowane, cyle f schfodže kupca, a džen pozdžišcho tež Lipnikowe kublo zas do joho najwjetščeje schfodny po móžnosći tunjo woschacowaču. Zo pódla rycznik swój wulki wužitť sežeže, móžešch sebi myšlicž.

Ze wšchēmi tymile a druhimi lesnyimi křum-schtami bě hižo wobohi Lipnik tak schfodowany, zo wot swojoho tak krasneho wulfoho kubla — hdyž bě žid tež swoje 6000 toleť wotcžahnyť — lēdma tak wjele pjenjež wobřhowa, zo móžešče jeno schfwórcžinu za nowe kublo zapřacžicž, a tola dyrbješče po kupje hižo za mēšac poľojcu wotkožicž.

Něťk pocža Majer „Lipnicu“ schlachtowacž. Zedyn zahon po druhim wottorhowašče, za najdróžiče pjenježy pšchedawašče, a tež wješni bēchu tak zaslepjeni, zo hdyž jich wobcžežowanjo pšhecziwo roz-schlachtowanju nicžo njepomhawašče, jedyn pšchemo dru-hoho kupowawaču. Lipnik pať wopuščczi dom swojich wótcow! Hižo so njezbožo wjac zastajicž njedašče! Přjedy hacž wótcny dom wopuščczi, poklakny Lipnik ze swojimi pšched swjatym křižom, hórte sylžy wšchitcy ronjachu. Nujo džěchu howjada z dwora, swěrnny rjecžaznik pať wěščěšče hřowu, hdyž joho wotwjedžechu.

VI.

Lipnik wobcžahny swoje nowe kublo; tola mašo bě na nim joho. Poľojcu pšcážizny bě na přenju hypoteku dyrbjať wzacž, a dofelž druhu poľojcu za mēšac zapřacžicž njemóžešče, dyrbješče wot schlachtarja zas wulku sumu požcžicž. Tak bě wobohi bur, kiž so pšched króťkim hiščcže hypotekei pjećich tysac toleť hańbowašče, cyle zadofženy. Čžežke myšle jomu do hřowy křodžachu, a myšlešče na potajnu móc, kotraž je jomu žohnowanjo do poklecža pšchemobrocžika. — Wocži wšchať so jomu wotwriščtej, hdyž jomu wšchinosć wozjewi, zo je agent Majer přjedaw-schomu wobšedžerjej Lipnikowoho kubla přenju hy-potheku wotmēnik. Lipnik spózna, z wotkel wšchē njezbožo pšchinđže, ale pozdže, bjezbóžny schlachtar mēješče joho hižo cychoho w pazorach. Wóle, dňžli přjedy, Lipnik joho pomocu trjebašče. — Stónčnje so Majerej pšchiležnosć pokaz, swoje njeřhmanstwo z helřtim skutkom krónowacž. Duchy wot Lipnikow zetka jónu wjeczora mužika z cyle řhorej křuwicžku, kiž so lēdma na nohach džeržešče. Moryča toho, zo swoju křuwu do Lipnikow dwora dowjedže a pro-schěšče, zo by ju do hřódže smēť stajicž. Smilny Lipnik to rady dowoli, njewobhlada dale šfocžo, dofelž bě cžma — a na zajtra bě křuwa precž, joho cňty sfót pať bě, kaž so bóržy pokaz, natřnjeny ze řtrachnej řhorosću. To bě Majer chcň, kiž bě

derje spóznał, sčto krawje je. Wo mužiku ničto ničjo wjac skyschal njeje; Lipnikowy stót pať cychy spada.

VII.

Rhwatajmy ł kóncej struchleje stawizny.

Schlachtar natupi Lipnikaj za drohe pjenjezy praschivohu skotu, dofelž jomu pjenjez ł tomu požčičž nječasche. Prjedny hacž so druhe lěto, w kotrymž bě Lipnik z nim znaty, miny, wupowjedži njesmilny žib cychy dolh a kubko pschidže na subhastaciju. Nětk bě Lipnik, hiščeje psched krótkim nahladny, zamóžity bur, z proscherjom! Majer pať bě cyle pschemjenjany; wšče lesne liščežate wašchnjo bě wotpožožil a hrubje wobohomu Lipnikaj hiščeje poroki čzinjesche. Sčto je nježbožowna Marija wuplakala, móžemy sebi mysličž.

Tať bě so dženi pschibličil, na kotrymž dyrbjesche Lipnik dom a dwór wopusččičž. Psched wječžorom poslednjoho dnja stejesche we jstwie psched starym časnikom, kiž bě na dobo někať zařtať. Tu so nahle durje schěroko woczimichu a nuts pschiběža Marija z džěčžimi žakosčjo, za nej bėrc z wulkim psom a piřmow wot sudnistwa, w kotrymž stejesche, zo je Lipnik dla krawnych puřow w forcžmje na 6 njeđžel jastwa wotřudženy.

Wšcho bě Lipnik dotal znjeř, žhubiwšči cyle swoje zamoženjo chcysche za swoju lubu mandželřku a swoje džěčži džělacž, jich ze swojimaj rukomaj zežiwicž. Zo pať mějesche hiščeje kłoda joho pschijecž nětko, hđyž žona a džěčži joho žakita najnužniřcho trjebachu, to žłama joho cyle. Wřchu móc sebie-pschewinjenja trjebasche, zo na bėrcu nježlecža a joho njeporazy. Ach, sčto chcyl wopisacž, sčtož nětk scžehowasche! Hđyž Lipnik swoju mandželřku wokoło schije džeržesche, hđyž zacžu, kať jeje wutroba na joho wutrobje ze smjertnym strachom puřotasche, kať džěčži žakosčich za joho drařtu so kójachu: tu chcysche so jomu wutroba rozkocžičž. „Wótčže w njebjesach“, zawoła w njesměrnej bolosčži, „žakitaj mi tyčle, moju swėrnu mandželřku, moje džěčži, hacž so žas wrócžu a z mojimaj rukomaj jich zežiwju.“ Wotom džěčche ke kolebcy, hđžež čžěřchny mařy Šurť spasche, poklatny a modlesche so: „Žakitaj čže Wóh, synko, we hubjenřtwe narodženy. Madra twojeje maczerje bubža čži cyrobu řtčičž, njeđyrbiřch nuzu čžerpjecž. Ach, nježnajesč hiščeje zrudobu swo-

jeju starscheju — wbohe džěčžo!“ — Šłowa njemóžu wopisacž Marijny a Michalowy řtyř tohole wječžora.

Šłoncžko bě hižo so řhomało, hđyž bėrc Lipnika do města wjedžesche. Kóždy, kiž wobohoho muža wuhlada, so řtróži, wón njebě wjac znacž. Tež Majer ze swojim towariřchom joho žetka, a wón, kiž bě psched dwėmaj lětomaj joho rhyz žłoto mjenowať, zawoła za nim šłowo: „Šlėpc!“ Lipnik pohlada do woblicža z djabolřkim posmėřkom wobidženoho, a dopomni so na řon, w kotrymž bě tele woblicžo w kurje wysche hodownoho řhtoma wuhladať. Žadny džiw, zo joho žakla, řhtož samoho kamjentwjerdoho Majera z hřožbu napany. Žola bórzy so Michal žas dopomni a žaklecžo we wutrobje wrócžo wzawřchi wuspėwa Wótčže nasč: „Wodaj nam nasche winy, kať my wodawamy — naschim wi — ni — kam“, řłoncži Michal ze wřšej mocu so pschewinywřchi. —

Na zajtra pschidže žib z gryřtami, wža Lipnikowe kubko na so, zo by bórzy tež te do řchlebjertkow rozřezať. Ž najnužniřchimi žmachami a ze swojimaj džěčžimi wopusččičži Marija nježbožowny dom. Hiščeje w durjach wotřchny krewjelacžny řchlachtar žłoty rječžazł z jeje řchije, kotryž bě řpocžatł wřchoho nježboža byl, a kotryž bě Marija kať bjez myřłow wokoło řchije sebi powiřnyla. Tať džesche Marija do hubjenřtwa.

Řať je so z Lipnikom a joho swójbu dale měřo, trařch pozđžilřcho jónu wupowjedam. Žłša joho wopusččičimny w najwřřřchim hubjenřtwe. Štruchly wobraz njech je dobre napominanjjo za wřřřřchich, zo so pařu krejchđžachy řchlachtarjow, njerožomnoho požčžowanja wot jebatny pjenjeřnikow a zo „po čžesčži a řpokořnje so žiwja“ na řtatoku swojich wótcow.

Westfalřte kuski.

I.

Psched někotrym časom wulamachu so řřjo řkóřtnich z kłody a dobyřchu so tuřamu nóc do burřřtho kubla we Westfalřkej. Madėndžechu hospodarja we řožu a ł njomu řtupjo, hřožachu jomu, zo joho na měřčje řłoncujaj, jeli so njewužnaje, hđže ma pjenjezy. Žón zawoła w smjertnym řrařche na řřžownu džowku a porucži jej, zo ma jim na najřtwe řřřinu pokazacž, we kotrejž so poklady řhowajaj. Žedyn z řřřoch wosta pschi hospodarju ze řefercom řtejo, zo by wo pomoc njewořať, druhej dwaj řtupařčhtaj z džowku po řřhodže horje. Na dobo žařta džowka, dyři jenomu z pjařčju

do dólčka a wotrazy jomu dych, zo so znať po fthodže wali, sama ftočži za nim a přjedy hačž so druhi dohlada, bě — durje za sobu zaprašnywšci, na dworje a wo pomoc wołašče. Tu bu tym tšjom horco a mějachu nuzu, zo so čžěfajo z wořnom domuřamachu. Na druhi džen přařchachu so džowfi: „Njeřšy so to čžinicž bojařa?“ „„Wězo, džeřče, ale mój hospodař je sebi na mni zařkužič, zo žiwjenjo za njoho wažu. Bychu-li mje řkónco-wali, nó, řchto na tym, řym zařdženu njedželu pola řpowjedže a řwjatoho woprawjenja pobyřa.““

II.

Řřched domřkim weřřfalsřkoho hospodařja mějeřče robocžan miřerne bydlo řtejo, kotrež wořchomu řwěřku a wuhladej zahacži. Bywařče w nim wudowa z džowřku, kotraž bě řkřpikořta a řo z řhorocžřu wjele womařowawřče, zo bjež wothladanja byčž njemóžeřče. Čžawřto bě bur wudowje nadobny pjenjež na stare řněždo řadžat, zo mořta sebi nowy dom natwaricž: „Ně, džeřče, za moje řiwe dny wořtanu, řdžež řym řo narodžřřa a wotrořřka.“ Wudowa zeurje a wotřaza řuřobej řwój domřř. Čón njecžinjeřče, řaž bychu to mjež 100 wěřče 99 čžinili, zo gmejnřke grychřy powořka, kotřřž bychu prařili: 200 m. dawno dořčž, z řolcu na gmejnřku řhěžřu, — wón podtorřa wohřdnu robocžejřnju a wozny řhoru řolcu ř sebi řařo domjacu, ju hačž do řmjeřče pod mnohimi wob-čžežnořčžemi wothladajo.

Tam we Weřřfalsřkej je řiřčče řwěrne burřřtwo a dobre řřčeřčžanřke zmyřlenjo. Řo cřřřch Němcach njeřuna řo burřřtwo nastupajo zamožřtořčž, řamostatnořčž, řubocžř ř Bohu a wóřcowřřkim wařchňjam tutomu; řjane a mócnje zatkčejwace „Ło-arřřtwo burow“, kotrež řu tam zařožřili, je naj-řprawniřci pucž, na kotřymž tute pocžřinki a drohót-nořčže do dalokoho přřchřoda sebi wěřte čžinja.

— Raž řřžy řřto pař placžja přřched bořim woblicžom řamne džejři, kotrež řwoju zařřkuženu mřdu njeřřčejřinja, ale řoždy pjenjeřř řutuja, zo bychu nuzu řwojřch řarřřchich woložřicž wóřřli. „Čžohodla wjac nje-řurřřch?“ řo woprašča něhdy hospodař wotrocžřa, řřž přjedy dymřku z řuby brař njebě. „Dořelž“, wotmořřwi wotrocžř, „sebi myřřlu: řěpje je, zo te řřěborne, kotrež řoždy řyđženř na tobař wudach, řwojřomu řřarřomu a řřřřdomu nanej řam.“

Směštki.

Přichitiny žort so přichodži za křesčana, wo-
křewja dušchu a spěchuje tež strowoseč czěla.

Přehlapnjene.

Farar: „Sym po tebe póstak, Džibano, dolelž
so po cylej wšy powjeda: ty sy z woltarja swěčnicki
kradnył. Šcho k tomu měniš?“ — Džiban: „Do
su hlupě blady, ja džě za dvě lěče hižo do cyrkwje
přichišol nješym.“ — Farar: „Tak, tak, to chcych
jeno wědžecž.“

Na sudnistwje.

Sudnik: „Je to wěrně, šchož seže prajili: wasch
susob je njedoczint a jebat?“ — Bur: „Wěrně
drje je, ale prajil to nješym.“

Da-capo-pruhowanjo.

Jedyn student, „lohta nózka“, wróczi so do-
konjawschi swoje studije a přehpadnywschi pola pruh-
owanja k swojimaj staršimaj domoj. Přchi wobjedže
prashesche so joho nan, tak je pruhowanjo wobštat.
„Zara derje“, wotmołwi luby syn, „tak derje, zo
mam je na powšchittowne přchenjo bórzy zas wo-
spjetowacž.“

Wjejasne prashenjo.

Haptykar: „Nó, hólczko, šcho chceš?“ — Hólczec:
„Za sežony pólver.“ — Haptykar: „Za kětko?“ —
Hólczec: „Da, licžili nješym, něšcho stow drje ich
budže.“

Njezbožo.

Prošcher: „Njezbožowny muž prosy wo jač-
možnu.“ — Knjež: „Šcho, njezbožowny? Ty džěn
sy czíšče strowy a czily; mi so zda, tebi so dželacž
njecha.“ — Prošcher: „To džěn je moje njezbožo,
praja ludžo.“

Džiwne mysle.

Hamtman: „Na, luby hajnto, ty džě sy duch
z poslednjeje piwneje bjesady w hrjebi ležo wostak;
šcho dha sy sebi myslit, hdyž sy wotuczil?“ —
Hajnt: „Džiwach so, zo ty póbla mje njeležesche.“

Na póscje.

„Tónle list je czežšchi, dyrbicje hiščeje jenu
marku přchilěpicž.“ — Kólnik: „Potom džěn budže
hiščeje czežšchi.“

Njekedjbný zelžencj.

Prošcher: „Ach, prošču tola wo kusť czopleje
jědže, hižo za 4 dny nješym nicžo czopke do žoldta
dostał.“ — Kucharčka da jomu šchlicžku czorneje po-
liwki: „Tu masch něšcho.“ — Prošcher: „Ach, zas
hižo czornu poliwtu — to je nětko dženja hižo
šchwórta.“

Zjěšče wscho!

„Luby přchecželo“, namołwjesche bohaty měščan
swojoho hoščza, widžo, zo jomu jěšč tak prawje wot
rukow njeňdže: „Zjěšče wscho, prošču, hewak našcha
žona zas wscho našchomu šchpickej da a tón moht
sebi lohcy žoldt šchycž.“

Swěrný služownik.

Knjež: „Tu masch, Zano, 20 pienježtow, kup
za to dwaj tykancžkaj; jedyn móžesch sam zjěč a
druhi přchines mi!“ — Služownik (so wróczejo):
„Knježe, tu macže 10 pienježtow zas, běšche jeno
jedyn tykancžk hiščeje na přchedaň, a tón šym hny-
dom duch po pucžu zjěč.“

Hdyž wónny předaň swojim dotalnym posłucha-
rjam w božemje prajicy jara hnujomnje předomasche,
płakachu wschity, žony a muže, jeno jedyn bur wosta
khtny. Jeho susob so joho woprascha: „Šcho dha
ty njeplakasch?“ — Bur wotmołwi: „Za džě do wa-
šesche wosady nješlucham.“

Pravje zaplaczeny paduch.

Klamy přchepuca Sokola běchu přchepelnjene
z ludžimi; mjez nimi běšche tež žona, po zdacžu přchi-
stojna, kotraž pak rady sobu dom kazašche. Za wi-
džesche tu kruč platu ležo, kotryž so jej runje lubjesche.
Měšesche to za tajki mały restł, a dolelž sej myslesche,
zo ju kědžbu nimaja, chcyšche jón khtëše do swojoho
korba sunycž. Ale, ale, spěšchna drje běšche wona,
tola podarmo! Płat njecha žanoho tónca měčž, dolelž
runje cyku schlincu wotkula! Štónčnje je jeje korb
pokny a nětko tu steji njewjedžicy šcho. Tu přchidže
ji přchekupc na pomoc, kotryž je mjelcžo wscho wob-
kědžbowal. Tón nětko zas z korba won czaha k wjet-
schomx wjeselu přchitomnych kupcow. Waduschnica pak
czěri tak khtëše hacž je korb próždný, kaž z wodu po-
lata z klawow.